

NORĀDĪJUMU NEKTĀRS

Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Norādījumu nektārs
Šrīlas Rūpas Gosvāmī
"Šrī Upadēšāmritas"
autoritatīvs izdevums

Ar sākotnējo sanskrita tekstu,
tā transliterāciju, vārdu tulkojumiem,
literārajiem tulkojumiem un sīkiem
skaidrojumiem

Saturs

[Priekšvārds](#)

[Pirmais pants](#)

[Otrais pants](#)

[Trešais pants](#)

[Ceturtais pants](#)

[Piektais pants](#)

[Sestais pants](#)

[Septītais pants](#)

[Astotais pants](#)

[Devītais pants](#)

[Desmitais pants](#)

[Vienpadsmitais pants](#)

[Pielikumi](#)

[Par autoru](#)

[Meditācija](#)

[Ēšanas joga](#)

[Skaidrojošā vārdnīca](#)

[Sanskrita izrunas rādītājs](#)

Priekšvārds

Krišnas apziņas kustība darbojas Šrīlas Rūpas Gosvāmī vadībā. Gaudīja vaišnavi jeb bengāļu vaišnavi lielākoties seko Šrī Čaitanjam Mahāprabhu, un seši Vrindāvanas Gosvāmī ir Viņa tiešie mācekļi. Šrīla Narotama dāsa Thākurs ir sacerējis dziesmu:

*rūpa-raghunātha-pade ha-ibe ākuti
kabe hāma bujhaba se yugala-pīriti*

"Kad es ļoti vēlēšos saprast Gosvāmī sarakstītos darbus, tad varēšu izprast arī Rādhas un Krišnas pārpasaulīgo mīlestību." Šrī Čaitanja Mahāprabhu atnāca tāpēc, lai dotu sabiedrībai Krišnas zinātnes svētību. Viscildenākā darbība, ko izpauž Kungs Krišna, ir Viņa laulības mīlestības rotaļas ar gopī. Šrī Čaitanja Mahāprabhu atnāca vislabākās gopī Šrīmatī Rādhārānī noskaņā. Tāpēc ikvienam, kas vēlas izprast Kunga Šrī Čaitanjas Mahāprabhu misiju un sekot Viņam, ir ļoti nopietni jāseko sešiem Gosvāmī – Šrī Rūpam, Sanātanam, Bhatam Raghunātham, Šrī Džīvam, Gopālam Bhatam un Dāsam Raghunātham.

Šrī Rūpa Gosvāmī bija visu Gosvāmī vadītājs un uzrakstīja "Upadēšāmritu" ("Norādījumu nektāru"), lai mēs savā darbībā varētu viņam sekot. Kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu, aiziedams no šīs pasaules, atstāja mums astoņus pantus – Šikšāštaku –, tā Rūpa Gosvāmī deva Upadēšāmritu, lai mēs varētu kļūt par tīriem vaišnaviem.

Garīgās attīstības ceļā pirmais pienākums ir valdīt pār prātu un jutekļiem. Pretējā gadījumā nekāda pilnveidošanās garīgajā dzīvē nav iespējama. Materiālajā pasaulē ikviens ir dziļi iegrimis kaislībās un neziņā. Cilvēkam ir jāpaceļas skaidrības, satva-gunas līmenī, sekojot Rūpas Gosvāmī norādījumiem, un tad atklāsies arī turpmākais pilnveidošanās ceļš.

Attīstība Krišnas apziņā lielā mērā ir atkarīga no sekotāja attieksmes. Krišnas apziņas kustības sekotājam jāklūst par nevainojamu gosvāmī. Vaišnavus parasti sauc par gosvāmī. Vrindāvanā šai vārdā sauc tempļu vadītājus. Tam, kurš vēlas kļūt par pilnīgu Krišnas bhaktu, ir jāklūst par gosvāmī. Vārds "go" nozīmē "jutekļi", un "svāmī" nozīmē "saimnieks". Kamēr cilvēks nevalda pār jutekļiem un prātu, viņš nevar būt gosvāmī. Lai sasniegtu dzīves augstākos panākumus, t.i., kļūtu par gosvāmī un tad par tīru Dieva Kunga bhaktu, ir jāseko norādījumiem, "Upadēšāmritai", ko sarakstījis Šrīla Rūpa Gosvāmī. Šrīla Rūpa Gosvāmī ir atstājis mums arī daudzas citas grāmatas, kā Bhakti-rasāmrita-sindhu, "Vidagdha-mādhava" un "Lalita-mādhava", taču "Upadēšāmrita" ir pirmie norādījumi iesācējam bhaktam. Šiem norādījumiem jāseko ļoti stingri. Tad būs vieglāk sasniegt veiksmi dzīvē.

Harē Krišna

A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī

Indija, Vrindāvana,

Ramana-rēti,

Krišna-Balarāma Mandira,

Višvarūpa-mahotsava

1975. gada 20. septembris

Pirmais pants

वाचो वेगं मनसः क्रोधवेगं

जिह्वावेगमुदरोपस्थवेगम् ।

एतान् वेगान् यो विषहेत धीरः

सर्वामपीमां पृथिवीं स शिष्यात् ॥ १ ॥

vāco vegam manasaḥ krodha-vegām

jihvā-vegam udaropastha-vegam

etān vegān yo viśaheta dhīraḥ

sarvām apīmāṁ pṛthivīm sa śiṣyāt

vācaḥ – runas; *vegam* – tieksmi; *manasaḥ* – prāta; *krodha* – dusmu; *vegam* – tieksmi; *jihvā* – mēles; *vegam* – tieksmi; *udara-upastha* – vēdera un dzimumorgānu; *vegam* – tieksmi; *etān* – šīs; *vegān* – tieksmes; *yaḥ* – kas; *viśaheta* – var paciest; *dhīraḥ* – nosvērts; *sarvām* – visā; *api* – noteikti; *imām* – šajā; *pṛthivīm* – pasaulē; *saḥ* – tas; *śiṣyāt* – var pieņemt mācekļus.

Nosvērts cilvēks, kurš spēj savaldīt runas, prāta, dusmu, mēles, vēdera un dzimumorgānu tieksmes, var pieņemt mācekļus visā pasaulē.

Śrīmad Bhāgavatamā (6.1.9.–10.) Parīkṣits Mahārādža uzdod Śukadēvam Gosvāmī vairākus saprātīgus jautājumus. Viens no šiem jautājumiem ir: "Kādēļ cilvēki cenšas izpirkt savus grēkus, ja viņi nespēj savaldīt jutekļus?" Piemēram, zaglis var lieliski zināt, ka par zagšanu viņš tiks apcietināts, viņš pat var redzēt, ka policija apcietina citu zagli, bet par spīti tam viņš turpina zagt. Cilvēks gūst pieredzi ar klausīšanos un skatīšanos. Tas, kurš nav visai saprātīgs, gūst pieredzi ar skatīšanos, bet tas, kuram ir vairāk saprāta, gūst pieredzi ar klausīšanos. Ja saprātīgs cilvēks no likumu grāmatām un šāstrām jeb svētajiem rakstiem uzzina, ka zagt nav labi un ka zaglis tiek apcietināts un sodīts, tad viņš nezog. Nesaprātīgākam cilvēkam varbūt vispirms jānonāk ieslodzījumā un jāsaņem sods par zagšanu, un tikai tad viņš iemācās nezagt. Taču nelietis un nejēga var dzirdēt, redzēt un pat saņemt sodu, bet turpināt zagšanu. Šāds cilvēks var izpirkt grēkus un saņemt valdības piespiesto sodu, tomēr, iznācis no cietuma, viņš tūlīt atkal ķeras pie zagšanas. Ja cietumsods tiek uzskatīts par grēka izpirkšanu, tad kāda gan jēga šādai izpirkšanai? Tāpēc Parīkṣits Mahārādža jautāja: (Bhāg. 6.1.9.-10.)

dr̥ṣṭa-śrutābhyāṁ yat pāpāṁ

jānann apy ātmano 'hitam

karoti bhūyo vivaśaḥ

prāyaścittam atho katham

kvacin nivartate 'bhadrāt

kvacic carati tat punaḥ

prāyaścittam atho 'pārtham

manye kuñjara-śaucavat

Viņš salīdzināja grēku izpirkšanu ar to, kā mazgājas zilonis. Zilonis upē var ļoti labi nomazgāties, bet, iznācis krastā, tas tūlīt apber sevi ar netīrumiem. Kāda gan jēga tā mazgāties? Līdzīgi daudzi nodarbojas ar garīgo praksi un skaita Harē Krišnas mahāmantru un tajā pat laikā dara arī daudz ko, kas ir aizliegts, domājot, ka mantras daudzinašana atbrīvos viņu no pārkāpumu sekām. No desmit apvainojumiem, ko iespējams izdarīt Dieva Kunga svētā vārda daudzinašanas laikā, šis apvainojums ir *āmano balād yasya hi pāpa-buddhiḥ* jeb grēkošana, paļaujoties uz Harē Krišnas mahāmantras daudzinašanas spēku. Ir arī tādi kristieši, kas iet uz baznīcu izsūdzēt grēkus un uzskata, ka grēksūdze priesterā priekšā un nožēla viņus atpestīs no nedēļas laikā pastrādāto grēku sekām. Bet, tiklīdz grēki ir nožēloti un sākas jauna nedēļa, šie cilvēki atkal ķeras pie savas grēcīgās darbības, cerot uz piedošanu nākamajā reizē. Parīkṣits Mahārādža, sava laika vissaprātīgākais valdnieks, šādu *prāyaścitta* jeb grēku izpirkšanu

nosoda. Šukadēva Gosvāmī, Mahārādžas Parikṣita garīgais skolotājs, bija ne mazāk saprātīgs un atbildēja valdniekam, ka viņa teiktais par grēku izpirkšanu ir patiesība. Grēcīgu darbību nevar izpirkt ar labiem darbiem. Tāpēc īstā prājašcīta jeb grēku izpirkšana ir mūsu snaudošās Krišnas apziņas atmodināšana.

Īstā grēku izpirkšana sevī ietver īstenu zināšanu apguvi, un tas jādara noteiktā veidā. Ja cilvēks pastāvīgi ievēro higiēnu, viņš nenaslimst. Cilvēka sūtība ir mācīties saskaņā ar noteiktiem principiem un atjaunot savas sākotnējās zināšanas. Šādu metodisku dzīves veidu sauc par tapasju. Līdz īstajām zināšanām jeb Krišnas apziņai var pakāpeniski nonākt, nodarbojoties ar askēzi, ievērojot dzimumatturību (brahmačarju), savaldot prātu un juteklus, izmantojot savu īpašumu, lai dotu žēlastības dāvanas, apņēmoties runāt tikai patiesību, ievērojot tīrību un nodarbojoties ar joga-āsanām. Taču, ja cilvēkam paveicas un viņš nonāk saskarsmē ar tīru bhaktu, tad viņš var viegli pacelties pāri mistiskās jogas prāta savaldīšanas praksei, vienkārši sekojot Krišnas apziņas vadošajiem principiem – atturoties no neatļautiem dzimumsakariem, gaļas ēšanas, apreibināšanās un azarta spēlēm – un īstena garīgā skolotāja vadībā kalpojot Visaugstajam Kungam. Šrīla Rūpa Gosvāmī iesaka šo vienkāršo paņēmieni.

Vispirms jāsavaldā runa. Mēs visi spējam runāt; tiklīdz rodas kāda izdevība, mēs tūlīt runājam. Ja nerunājam par Krišnas apziņu, tad apspriežam visādas muļķības. Krupis pļavā kurkst, un gluži tāpat ikviens, kam ir mēle, vēlas runāt, pat ja sakāmais būtu tīrās muļķības. Taču krupja kurkstēšana ir tikai aicinājums čūskai: "Lūdzu, nāc un apēd mani." Lai gan krupis piesauc savu nāvi, tas turpina kurkstēt. Materiālistisku cilvēku un impersonālistu mājāvādī filozofu runas ir kā varžu kurkstēšana. Viņi vienmēr runā muļķības, tādējādi piesaucot nāvi. Tomēr savaldīt runu nenozīmē uzspiest sev klusēšanu (ārējo maunas paņēmieni), kā to iedomājas mājāvādī filozofi. Klusēšana var likties svētīga kādu laiku, bet galu galā nekas neizdodas. Kā māca Šrīla Rūpa Gosvāmī, lai savaldītu runu, ieteicams pozitīvais krišna-kathas paņēmieni, t.i., ar runu ir jāslavina Visaugstais Kungs Šrī Krišna. Tādējādi mēle var slavināt Dieva Kunga vārdu, veidolu, īpašības un spēles. Krišna-kathas sludinātājs aizvien atrodas ārpus nāves ķetnām. Tāda ir runas savaldīšanas nozīme.

Prāta nemieru jeb svārstīgumu (*mano-vega*) var savaldīt, stingri vērsot prātu uz Krišnas lotospēdām. Čaitanja-čāritāmritā (Madhja 22.31.) teikts:

*kr̥ṣṇa-sūrya-sama; māyā haya andhakāra
yāhān kr̥ṣṇa, tāhān nāhi māyāra adhikāra*

Krišna ir kā saule, un maija ir kā tumsa. Kur ir saule, tur nevar būt ne runas par tumsu. Gluži tāpat, ja prātā ir Krišna, tad maija ar savu ietekmi nespēj satraukt prātu. Visu materiālistisko domu noliegšana, ko māca joga, nespēj palīdzēt. Ja cenšamies radīt prātā tukšumu, tad tas ir mākslīgi. Prāts nevar palikt tukšs. Taču, ja cilvēks vienmēr domā par Krišnu un to, kā vislabāk kalpot Viņam, tad prāts gluži dabiski ir savaldīts.

Līdzīgi var savaldīt arī dusmas. Mēs nevaram pilnīgi apturēt dusmas, bet, ja dusmojamies tikai uz tiem, kas zaimo Dievu Kungu un Viņa bhaktas, tad valdām pār dusmām Krišnas apziņā. Kungs Čaitanja Mahāprabhu sadusmojās uz nelietīgajiem brāļiem Džagāju un Mādhāju, kuri nozākāja Niṭjānanandu Prabhu un iesita Viņam. Kungs Čaitanja Šikšāstakā rakstīja: *tṛṇād api sunīcena taror api sahiṣṇunā*. "Ir jābūt zemākam par zāli un pacietīgākam par koku." Var rasties jautājums: "Kāpēc tad Kungs sadusmojās?" Mums jāsaprot, ka svarīgi būt gataviem paciest apvainojumus, kas vērsti pret sevi, bet, ja kāds apvaino Krišnu vai tīru Viņa bhaktu, tad īstam bhaktam jākļūst niknam un pret šo apvainotāju jābūt kā ugunij. *Krodha* jeb dusmas nevar apturēt, taču tās var pareizi pielietot. Hanumāns dusmās aizdedzināja Lanku, bet viņu godina kā visdiženāko Kunga Rāmačandras bhaktu. Tas nozīmē, ka Hanumāns savas dusmas izmantoja pareizi. Vēl kā piemēru var minēt Ardžunu. Ardžuna nevēlējās

cīnīties, bet Krišna pamudināja viņu uz dusmām: "Tev jācīnās!" Cīnīties bez dusmām nav iespējams. Taču dusmas tiek savaldītas, kad tās izmanto kalpošanā Kungam.

Kas attiecas uz mēles tieksmēm, mēs zinām, ka mēle vēlas baudīt garšīgu ēdienu. Patiesībā mēs nedrīkstam ļaut mēlei ēst visu, ko tā vēlas; mēle jāsavaldā ar prasādu. Bhakta ēd tikai tad, kad Krišna dod prasādu. Tas ir pareizais veids, kā savaldīt mēles iegribas. Prasāda ir jāēd noteiktā laikā, nevajag ēst restorānos un kafejnīcās, lai apmierinātu mēles vai vēdera untumus. Ja mēs ievērojam principu, ka drīkst ēst tikai prasādu, tad varam savaldīt vēdera un mēles tieksmes.

Līdzīgi dzimumorgānu tieksmes jeb dzimumdziņu var savaldīt, ja mēs to nelietojam bez vajadzības. Dzimumorgāni jāizmanto, lai pasaulē laistu bērnus, kuri varētu apzināties Krišnu; citādi tos lietot nedrīkst. Krišnas apziņas kustība atbalsta laulību nevis tāpēc, lai cilvēki varētu apmierināt dzimumorgānus, bet gan tāpēc, lai pasaulē nāktu bērni ar Krišnas apziņu. Līdzko bērni ir nedaudz paaugušies, mēs viņus sūtām uz gurukulu (skolu Dallasā, Teksasas štatā), kur viņi tiek audzināti par bhaktām, kas pilnībā apzinās Krišnu. Tādu bērnu vajag ļoti daudz, un tas, kas spēj laist pasaulē bērnus, kuri apzināsies Krišnu, drīkst izmantot savus dzimumorgānus.

Tas, kurš pilnībā iemācījies Krišnas apziņā ieteiktos savaldīšanās paņēmienus, iegūst vajadzīgās īpašības, lai būtu par īstenu garīgo skolotāju.

Upadēšāmritas Anuvriti skaidrojumā Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs raksta, ka sevis pielīdzināšana matērijai izraisa triju veidu tieksmes – tieksmi runāt, prāta tieksmi jeb prasības un ķermeņa prasības. Kad dzīvā būtne krīt par upuri šīm trejādajām tieksmēm, tās dzīve kļūst nelabvēlīga. Tas, kurš nodarbojas ar šo prasību jeb tieksmju savaldīšanu, ir tapasvī jeb askēts. Ar šādu tapasju cilvēks var pacelties pāri materiālajai enerģijai jeb Dieva Augstākās Personības ārējai spējai un nekrīst par tās upuri.

Apskatot tieksmi runāt, mēs domājam bezjēdzīgas sarunas, piemēram, impersonālistu mājāvādi filozofu sarunas, auglīga darba (ko apzīmē ar terminu karma-kānda) veicēju sarunas vai materiālistisku ļaužu sarunas, jo tie vēlas baudīt dzīvi bez jebkādiem ierobežojumiem. Visas šīs runas un literatūras darbi ir runāšanas tieksmes praktiskās izpausmes. Daudzi runā muļķības un raksta biezas un nekam nederīgas grāmatas, un to visu izraisa tieksme runāt. Lai darbotos tam pretī, mums ir jāsāk runāt par Krišnu. Tas izskaidrots Šrīmad Bhāgavatamā (1.5.10.–11.):

*na yad vacaś citra-padaṁ harer yaśo
jagat-pavitraṁ pragṛṇīta karhicit
tad vāyasam tīrtham uśanti mānasā
na yatra haṁsā niramanty uśik-kṣayāḥ*

"Dievs Kungs viens pats var šķīstīt visa Visuma gaisotni, un vārdus, kas neapraksta Viņa godību, svētie uzskata par svētceļojuma vietu vārnām. Pilnīgās būtnes mājo pārpasaulīgajā valstībā, tāpēc viņas par tādiem vārdiem nepriecājas."

*tad-vāg-visargo janatāgha-viplavo
yasmīn prati-ślokaṁ abaddhavaty api
nāmāny anantasya yaśo 'ṅkitāni yat
śṛṇvanti gāyanti gṛṇanti sādhaveḥ*

"No otras puses, tie darbi, kas ir Visaugstā Kunga vārdu, slavas, veidola, rotaļu utt. pārpasaulīgās godības aprakstu pilni, ir pavisam citādi, tie ir pilni pārpasaulīgu vārdu, kas teikti, lai pilnīgi pārveidotu šīs pasaules maldinātās civilizācijas grēcīgo dzīvi. Šādus pārpasaulīgus darbus, pat ja tie ir nepilnīgi sacerēti, klausās, dzied un atzīst šķīsti un viscaur godīgi ļaudis."

Secinājums ir tāds, ka mēs varam atturēties no bezjēdzīgu muļķību runāšanas tikai tad, ja runājam par garīgo kalpošanu Dieva Augstākajai Personībai. Mums vienmēr jācenšas izmantot sava runas spēja

Krišnas apziņas iegūšanai.

Kas attiecas uz nepastāvīgā prāta satraukumiem, tie ir divu veidu. Pirmo sauc par *avirodha-prīti* jeb par neierobežotu pieķeršanos, bet otru – par *virodha-yukta-krodha* jeb par dusmām, kuras rada cerību sabrukums. Sekošanu mājāvādī filozofijai, karma-vādī ticību darbības augļiem un ticību plāniem, kas balstās uz materiālistiskām vēlmēm, sauc par *avirodha-prīti*. Gjānī, karmī un materiālistiskie plānotāji parasti pievērš sev saistīto dvēseļu uzmanību, bet, kad materiālisti nespēj piepildīt savus plānus un viņu nodomi izjūk, tad tie sāk dusmoties. Nepiepildītas materiālās vēlmes rada dusmas.

Arī ķermeņa prasības ir trejādas. Tās ir: mēles, vēdera un dzimumorgānu prasības. Var ievērot, ka visi šie jutekļi ķermenī izvietoti viens aiz otra un ka ķermeniskās prasības sākas ar mēli. Ja cilvēks var savaldīt mēli, ierobežojot tās darbību un ēdot tikai prasādu, tad vēdera un dzimumorgānu prasības tiek savaldītas pašas par sevi. Šajā sakarībā Šrīla Bhaktivinoda Thākurs norāda:

*śarīra avidyā jāla, jaḍendriya tāhe kāla,
jīve phele viśaya-sāgare
tā'ra madhye jihvā ati, lobhamāyā sudurmati,
tā'ke jetā kaṭhina saṁsāre*

*kṛṣṇa baḍa dayāmaya, karibāre jihvā jaya,
sva-prasāda-anna dila bhāi
sei annāmṛta khāo, rādhā-kṛṣṇa-guṇa gāo,
preme ḍāka caitanya-nitāi*

"Kungs! Šis materiālais ķermenis ir neziņas blukis, un jutekļi ir ceļi, kas ved uz elli. Tā vai citādi mēs esam iekrituši materiālo jutekļu baudu okeānā, un no visiem jutekļiem mēle ir visrijīgākā un nevaldāmākā. Šajā pasaulē savaldīt mēli ir ļoti grūti, bet Tu, dārgais Krišna, esi ļoti labs pret mums. Tu esi devis šo brīnišķīgo prasādu, lai palīdzētu mums uzvarēt mēli. Tāpēc baudīsim prasādu, gūsim pilnīgu apmierinājumu un slavināsim Jūsu Augstības Šrī Šrī Rādhū un Krišnu, un dziļā mīlestībā lūgsim Kunga Čaitanjas un Prabhu Nitjānandas palīdzību."

Pastāv sešu veidu raras (garšas), un, ja cilvēku satrauc jebkura no tām, viņš nonāk mēles tieksmju pakļautībā. Daži ir pieķērušies gaļas, zivju, krabju, olu un citu no sēklas un asinīm veidotu produktu baudīšanai un ēd šos mirušos ķermeņus. Citiem garšo dārzeņi, augi, spināti vai piena produkti, bet tas viss ir vērsts uz mēles prasību apmierināšanu. Ja cilvēks grib apzināties Krišnu, viņam jāatsakās no tāda veida ēšanas, kas vērsta uz jutekļu apmierināšanu; nedrīkst lietot arī pārāk daudz tādu garšvielu kā sarkanie pipari un tamarinds. Lietot panu, haritakī, betelriekstus, dažādas garšvielas, ko izmanto pana gatavošanā, tabaku, LSD, marihuanu, opiju, alkoholiskos dzērienus, kafiju un tēju nozīmē apmierināt neatļautas prasības. Ja mēs iemācāmies pieņemt tikai Krišnam piedāvāta ēdiena pārpalikumus, tad varam izvairīties no maijas ietekmes. Dārzeņi, graudi, augļi, piena produkti un ūdens ir ēdiens, ko var piedāvāt Kungam, un to norāda pats Kungs Krišna. Tomēr arī tad, ja cilvēks bauda prasādu tikai tāpēc, ka tā ir garšīga, un ēd pārāk daudz, viņš krīt par upuri mēles iegribām. Šrī Čaitanja Mahāprabhu mācīja izvairīties no ļoti garšīgiem ēdieniem, pat baudot prasādu. Ja piedāvājam garšīgus ēdienus Dievībai ar domu, ka baudīsim šos ēdienus, tad arī tā ir cenšanās apmierināt mēles prasības. Ja mēs pieņemam ielūgumus no bagātiem ļaudīm un domājam par to, ka varēsim tur gardi paēst, tad arī tā ir pakļaušanās mēles untumiem. Čaitanja-čāritāmritā (Antja 6.227.) teikts:

*jihvāra lālase yei iti-uti dhāya
śiśnodara-parāyaṇa kṛṣṇa nāhi pāya*

"Tas, kurš skraida šurpu turpu, cenšoties apmierināt mēli, un kurš ir pastāvīgi pieķēries sava vēdera un dzimumorgānu vēlmēm, nespēj sasniegt Krišnu."

Kā jau iepriekš runājām, mēle, vēders un dzimumorgāni atrodas viens aiz otra un pieder vienai

kategorijai. Kungs Čaitanja ir norādījis: *bhāla nā khāibe āra bhāla nā paribe*. "Nevalkājiet greznas drēbes un nebaudiet gardus ēdienus." (Čč. Antja 6.236.)

Tie, kam ir vēdera slimības, acīmredzot nespēj savaldīt vēdera tieksmes, vismaz tas izriet no iepriekš teiktā. Vēlēdamies ēst vairāk nekā vajadzīgs, mēs savā dzīvē tūlīt radām daudzas neērtības. Bet, ja ievērojam tādas gavēņa dienas kā ēkādaši un Džanmāštami, tad varam iegrozīt vēdera prasības.

Ja runājam par dzimumorgānu tieksmēm, tad tās ir divu veidu – pareizas un nepareizas jeb atļautas un neatļautas. Kad cilvēks ir nobriedis, viņš saskaņā ar šāstru likumiem un ierobežojumiem drīkst apprecēties un izmantot savus dzimumorgānus, lai pasaulē laistu labus bērnus. Tas ir likumīgi un atbilst reliģijai. Pretējā gadījumā cilvēks var sākt izmantot mākslīgus dzimumorgānu apmierināšanas līdzekļus un nodoties dzimumdzīvei bez jebkādiem ierobežojumiem. Tas, kurš nodarbojas ar nelikumīgu dzimumdzīvi, nonāk maijas ķetnās. Šāstras par nelikumīgu dzimumdzīvi sauc domāšanu par dzimumaktu, tā plānošanu, runāšanu par to, pašu dzimumaktu vai dzimumorgānu apmierināšanu mākslīgiem līdzekļiem. Šie norādījumi attiecas ne tikai uz ģimenes cilvēkiem, bet arī uz tājāgi jeb tiem, kas ir atsacīšanās dzīves kārtā. Šrī Jagadānanda Pandits grāmatas "Prēma-vivarta" septītajā nodaļā raksta:

*airāgi bhāi grāmya-kathā nā śunibe kāne
grāmya-vārtā nā kahibe yabe milibe āne*

*svapane o nā kara bhāi strī-sambhāṣaṇa
grhe strī chāḍiyā bhāi āsiyācha vana*

*yadi cāha praṇaya rākhite gaurāṅgera sane
choṭa haridāsera kathā thāke yena mane*

*bhāla nā khāibe āra bhāla nā paribe
hrdayete rādhā-kṛṣṇa sarvadā sevibe*

"Mans dārgais brāli, tu esi atsacīšanās dzīves kārtā, un tev neklājas klausīties sarunas par pasaulīgām lietām un runāt par tām ar citiem. Nedomā par sievietēm pat savos sapņos. Tu esi pieņēmis atsacīšanās dzīves kārtu un zvērējis nesaskarties ar sievietēm. Ja tu vēlies atrasties Čaitanjas Mahāprabhu sabiedrībā, tad vienmēr paturi prātā gadījumu ar Čhotu Haridāsu un to, kā Kungs viņu atraidīja. Nebaudi gardus ēdienus, nevalkā skaistas drēbes, bet vienmēr esi pazemīgs un kalpo Viņu Augstībām Šrī Šrī Rādhā-Krišnam ar visu savu sirdi."

Secinājums ir tāds, ka cilvēks, kurš var savaldīt sešas lietas – runu, prātu, dusmas, mēli, vēderu un dzimumorgānus – ir jāsauc par svāmī jeb gosvāmī. Vārds "svāmī" nozīmē "saimnieks", un vārds "gosvāmī" nozīmē "go" jeb "jutekļu saimnieks". Pieņemot atsacīšanās dzīves kārtu, cilvēks saņem svāmī titulu. Tas nenozīmē, ka viņš ir ģimenes, kopienas vai sabiedrības saimnieks; viņam ir jābūt savu jutekļu saimniekam. Kamēr cilvēks nav jutekļu saimnieks, viņš jāsauc nevis par gosvāmī, bet par go-dāsu jeb jutekļu kalpu. Sekojot sešu Vrindāvanas Gosvāmī piemēram, visiem svāmī un gosvāmī pilnīgi jāveltī sevi pār pasaulīgajai, mīlestības pilnajai kalpošanai Dievam Kungam. Savukārt go-dāsas nodarbojas ar kalpošanu jutekļiem vai ar kalpošanu materiālajai pasaulei. Viņiem nav cita darba. Prahlāda Mahārādža vēl ir nosaucis go-dāsas par adānta-go jeb tiem, kuru jutekļi nav savaldīti. Adānta-go nevar kļūt par Krišnas kalpu. Šrīmad Bhāgavatamā (7.5.30.) Prahlāda Mahārādža norāda:

*matir na kṛṣṇe parataḥ svato vā
mitho 'bhipadyeta grha-vratānām
adānta-gobhir viśatām tamisraṁ
punaḥ punaś carvita-carvaṇānām*

"Tiem, kas nolēmuši turpināt dzīvi materiālajā pasaulē, lai apmierinātu jutekļus, nav nekādas iespējas

apzināties Krišnu – ne ar savām pūlēm, ne ar citu norādījumiem, ne ar kopīgām konferencēm. Nesavaldītie jutekļi ierauj šos cilvēkus visdziļākajā tumsībā, un viņi kā neprātīgi nodarbojas ar "gremotā atgremošanu".

Otrais pants

अत्याहारः प्रयासश्च प्रजल्पो नियमाग्राहः ।

जनसङ्गश्च लौल्यं च षड्भिर्भक्तिर्विनश्यति ॥ २ ॥

atyāhāraḥ prayāsaś ca

prajalpo niyamāgrahaḥ

jana-saṅgaś ca laulyaṁ ca

ṣaḍbhir bhaktir vinaśyati

ati-āhāraḥ – pārēšanās vai pārāk liela līdzekļu vākšana; *prayāsaḥ* – pārlicikas pūles; *ca* – un; *prajalpaḥ* – pļāpāšana; *niyama* – likumiem un ierobežojumiem; *āgrahaḥ* – pārlicika pieķeršanās (vai *agrahaḥ* – pārlicika nevērība); *jana-saṅgaḥ* – biedrošanās ar pasaulīgiem cilvēkiem; *ca* – un; *laulyam* – kvēlas ilgas vai alkatība; *ca* – un; *ṣaḍbhiḥ* – ar šiem sešiem; *bhaktiḥ* – garīgā kalpošana; *vinaśyati* – sagrauta.

Garīgo kalpošanu sabojā sešu veidu darbības: (1) pārlicīga ēšana vai lieku līdzekļu gādāšana; (2) pārlicīgas pūles, lai iegūtu grūti sasniedzamas pasaulīgas lietas; (3) pļāpāšana par laicīgiem jautājumiem; (4) sekošana rakstu likumiem un ierobežojumiem tikai pašas sekošanas dēļ, nedomājot par garīgo attīstību, vai rakstu likumu un ierobežojumu noliegšana un neatkarīga vai patvaļīga darbība; (5) biedrošanās ar pasaulīgiem cilvēkiem, kuri nevēlas apzināties Krišnu; (6) alkas pēc laicīgiem sasniegumiem.

Cilvēka mūžs paredzēts vienkāršai dzīvei un augstām domām. Visas saistītās dvēseles ir pakļautas Dieva Kunga trešajai enerģijai, tāpēc materiālā pasaule ir tā izveidota, ka ikviens ir spiests strādāt. Dieva Augstākajai Personībai ir trīs pamatenerģijas jeb spējas. Pirmā ir *antaraṅga-śakti* jeb iekšējā spēja. Otro sauc par *taṭastha-śakti* jeb robežspēju, bet trešo – par *bahiraṅga-śakti* jeb ārējo spēju. Dzīvās būtnes ir robežspēja, un tās atrodas starp iekšējo un ārējo spēju. Dzīvātmām jeb atomiskajām dzīvajām būtnēm, kuras kā mūžīgi kalpi ir pakļautas Dieva Augstākajai Personībai, jāatrodas vai nu iekšējās, vai ārējās enerģijas varā. Kad būtnes ir pakļautas iekšējai spējai, tās atklāj savu dabisko darbību, t.i., viņas ir pastāvīgi aizņemtas garīgajā kalpošanā Dievam Kungam. Tas ir teikts Bhagavad-gītā (9.13.):

mahātmānas tu māṁ pārtha

daivīm prakṛtim āśritāḥ

bhajanty ananya-manaso

jñātvā bhūtādim avyayam

"Prithas dēls! Diženās un no maldiem brīvās dvēseles aizsargā dievišķā daba. Tās pilnībā garīgi kalpo Man, jo zina, ka Es esmu Dieva Augstākā Personība, sākotnējā un neiznīcināmā."

Vārds *mahātmā* norāda uz cilvēkiem ar plašu prātu, nevis uz tiem, kuru prāts ir kropls. Lai gan ļaudis ar kroplu prātu pastāvīgi apmierina jutekļus, viņi reizēm izvērš savu darbību arī citu cilvēku labad un izmanto dažādus "ismus", kā nacionālismu, humanitārismu vai altruismu. Viņi var atteikties no savu jutekļu apmierināšanas par labu citu cilvēku jutekļu apmierināšanai, piemēram, ģimenes locekļu, kopienas un sabiedrības jutekļu apmierināšanai nacionālā vai internacionālā mērogā. Patiesībā tā visa ir paplašināta jutekļu apmierināšana, kas no personiskas pāraugusi kopienas vai sabiedrības mēroga jutekļu apmierināšanā. No materiālā viedokļa tas viss var būt ļoti labi, taču šādai darbībai nav garīgas vērtības. Tā balstās uz personisku vai paplašinātu jutekļu apmierināšanu. Cilvēku var saukt par mahātmu jeb personību ar plašu prātu tikai tad, ja viņš apmierina Visaugstā Kunga jutekļus.

Minētajā Bhagavad-gītas pantā vārdi *daivīm prakṛtim* norāda uz Dieva Augstākās Personības iekšējās

spējas jeb prieka spējas varu. Šī prieka spēja izpaužas kā Šrīmatī Rādhārānī vai Viņas izvērsums Lakšmī, laimes dieviete. Kad atsevišķās dzīvas (dvēseles) ir pakļautas iekšējai enerģijai, viņu vienīgā nodarbošanās ir Krišnas vai Višnu apmierināšana. Tas ir mahātmas stāvoklis. Tas, kurš nav mahātma, ir durātma jeb cilvēks ar kroplu prātu. Šie prāta kropli durātmas tiek pakļauti Dieva Kunga ārējai spējai mahāmajai.

Patiešām visas dzīvās būtnes, kas atrodas materiālajā pasaulē, ir pakļautas mahāmajai, kuras uzdevums ir tās sodīt ar trejādām ciešanām: *adhidaivika-kleša* (ciešanām, ko rada padievi – sausumu, zemestrīcēm, vētrām utt.), *adhibhautika-kleša* (ciešanām, ko rada tādas dzīvās būtnes kā kukaiņi vai arī ienaidnieki), un *adhyātmika-kleša* (ciešanām, ko būtnei sagādā pašas ķermenis un prāts, t.i., garīgiem un fiziskiem trūkumiem). *Daiva-bhūtātma-hetavaḥ*: saistītās dvēseles, kas pakļautas šīm ārējās enerģijas uzliktajām triju veidu ciešanām, mokās dažādās grūtībās.

Galvenās grūtības, ar kurām sastopas saistītās dvēseles, ir atkārtota dzimšana, vecums, slimības un nāve. Materiālajā pasaulē ikvienam ir jāstrādā, lai uzturētu ķermeni un dvēseli, bet kā var darboties tādā veidā, lai darbība būtu labvēlīga Krišnas apziņai? Visiem ir vajadzīgi tādi īpašumi kā gaudi, apģērbs, nauda un citas lietas, kas nepieciešamas ķermeņa uzturēšanai, taču cilvēks nedrīkst gādāt vairāk nekā patiešām nepieciešams pamatvajadzību apmierināšanai. Tam, kurš ievēro šo dabisko principu, nav grūti uzturēt ķermeni.

Dabā iekārtots tā, ka dzīvās būtnes, kas pēc evolūcijas līmeņa ir zemākas, neēd un negādā sev vairāk nekā tas nepieciešams. Tāpēc dzīvnieku valstībā kopumā nav ekonomisku problēmu vai trūkuma. Ja mēs kādā atklātā vietā noliksim maisu ar rīsiem, tad putni atlidos, apēdīs pa dažiem graudiņiem un aizlidos projām. Turpretī cilvēks aiznesīs visu maisu. Viņš ēdīs, cik vien spēs, bet pārējo pataupīs priekšdienām. Kā norāda raksti, gādāt vairāk nekā nepieciešams (atjāhāra) ir aizliegts. Tagad visa pasaule cieš tieši tādēļ, ka cilvēki šo norādījumu neievēro.

Pārlika gādāšana un ēšana rada arī *prayāsa* jeb liekas pūles. Dievs iekārtojis tā, ka ikviens jebkurā pasaules malā var mierīgi dzīvot, ja viņam ir nedaudz zemes un slaucama gov. Cilvēkam nav nepieciešams braukāt no vienas vietas uz otru, lai nopelnītu iztiku, jo graudus var audzēt turpat uz vietas un pienu var slaukt no govīm. Tā var atrisināt visas ekonomiskās problēmas. Cilvēkam, par laimi, ir dots augstāks saprāts, lai viņš varētu izkopt Krišnas apziņu jeb Dieva izpratni, apjēgt savas attiecības ar Viņu un saprast dzīves augstāko mērķi, kas ir mīlestība uz Dievu. Diemžēl tā saucamie civilizētie cilvēki nemaz nedomā par Dieva apzināšanos un izmanto savu saprātu, lai gādātu to, kas patiesībā nav nepieciešams, un ēstu tikai tāpēc, lai apmierinātu mēli. Dievs iekārtojis tā, ka cilvēki visā pasaulē var ražot pietiekami daudz piena un graudu, taču tā saucamie saprātīgie cilvēki ar savu augstāko saprātu nevis cenšas izkopt Dieva apziņu, bet rīkojas pilnīgi aplami un rada daudz ko lieku un nevēlamu. Tiek radītas rūpnīcas, lopkautuves, atklātie nami un dzērienu veikali. Ja ļaudis dzird, ka nav labi apgādāties ar pārāk daudzām lietām, pārlietu daudz ēst un bez jēgas strādāt, lai iegūtu mākslīgas ērtības, viņi domā, ka tiek aicināti atgriezties pie primitīva dzīves veida. Cilvēkiem parasti nepatīk pieņemt vienkāršu dzīvi un augstas domas. Tā ir viņu nelaime.

Cilvēka mūžs domāts Dieva apziņai, un tādēļ cilvēkam ir dots augstāks saprāts. Tiem, kas uzskata, ka šis augstākais saprāts domāts augstāka stāvokļa sasniegšanai, jāseko Vēdu rakstu norādījumiem. Pieņemot šādus augstāku autoritāšu norādījumus, cilvēks var patiešām iegūt pilnīgas zināšanas un piešķirt dzīvei īsto jēgu.

Šrīmad Bhāgavatamā (1.2.9.) Šrī Sūta Gosvāmī apraksta īsteno cilvēka dharmu:

*dharmasya hy āpavargyasya
nārtho 'rthāyopakalpate
nārthasya dharmaikāntasya*

"Visi pienākumi (dharma) noteikti domāti, lai galu galā sasniegtu atbrīvi. Tos nedrīkst veikt materiālu ieguvumu dēļ. Vēl jo vairāk, kā norāda gudrie, tas, kurš nodarbojas ar augstāko kalpošanu (dharmu), nekad nedrīkst izmantot materiālos ieguvumus, lai apmierinātu jutekļus."

Civilizācija sākas ar darbošanos un pienākumu veikšanu saskaņā ar rakstu norādījumiem. Cilvēka augstākais saprāts jāmāca apjēgt pamata dharmu. Sabiedrībā ir dažādi reliģiski priekšstati, kurus sauc par hinduistu, kristiešu, ebreju, muhamedāņu, budistu u.c. priekšstatiem, jo cilvēku sabiedrība bez reliģijas ne ar ko nav labāka par dzīvnieku sabiedrību.

Kā iepriekš tika teikts (*dharmasya hy āpavargyasya nārtho 'rthāyopakalpate*), reliģija ir domāta, lai sasniegtu atbrīvi, nevis lai dabūtu maizi. Sabiedrība reizēm rada kādu tā saucamo reliģiju, kuras mērķis ir materiālā attīstība, bet tāda reliģija ir visai tālu no īstās dharmas. Reliģija nozīmē Dieva likumu izpratni, jo, pareizi pildot šos likumus, cilvēks galu galā atbrīvojas no materiālajām saitēm. Tas ir īstais reliģijas mērķis. Diemžēl cilvēki nodarbojas ar reliģiju materiālās labklājības dēļ, jo viņiem piemīt *atyāhāra* jeb pārliecīga tieksme pēc šādas labklājības. Taču īstena reliģija māca ļaudīm būt apmierinātiem ar to, kas dzīvē nepieciešams, un tajā pat laikā izkopt Krišnas apziņu. Lai gan mums ir vajadzīga ekonomiskā attīstība, īsta reliģija atļauj to tikai tādā mērā, cik nepieciešams dzīvei materiālajā pasaulē. *Jīvasya tattva jijñāsā*: dzīves īstenais mērķis ir uzdot jautājumus par Absolūto Patiesību. Ja mūsu pūles (*prayāsa*) nav vērstas uz Absolūtās Patiesības izziņu, tad mēs aizvien vairāk cenšamies apmierināt savas mākslīgās vajadzības. Tam, kurš tiecas iet garīgo ceļu, jāizvairās no pasaulīgiem centieniem.

Vēl viens kavēklis ir *prajalpa* jeb lieka pļāpāšana. Satiekoties ar draugiem, mēs tūlīt sākam nevajadzīgas runas, kuras ir gluži kā krupju kurkstēšana. Ja mums nākas runāt, tad jārunā par Krišnas apziņas kustību. Tie, kas ir ārpus Krišnas apziņas kustības, lasa avīžu, žurnālu un romānu kalnus, risina krustvārdu mīklas un dara daudz citu muļķību. Tādā veidā viņi vienkārši iznieko savu vērtīgo laiku un spēkus. Rietumu valstīs veci ļaudis, pensionāri, spēlē kārtis, maksšķerē, skatās televizoru un spriež par bezjēdzīgiem sabiedriski politiskiem jautājumiem. Šīs un citas vieglprātīgās darbības uzskatāmas par pradžalpu. Saprātīgi cilvēki, kuriem rūp Krišnas apziņa, tādās nekad nepiedalās.

Jana-saṅga nozīmē biedrošanos ar cilvēkiem, kas nevēlas apzināties Krišnu. No šādas sabiedrības stingri jāizvairās. Tāpēc Šrīla Narotama dāsa Thākurs ir ieteicis dzīvot tikai Krišnas apziņas bhaktu sabiedrībā (*bhakta-sane vāsa*). Vienmēr jāatrodas Kunga bhaktu sabiedrībā un jākalpo Kungam. Ja cilvēkam ir kāda nodarbošanās un viņš tiekas ar citiem, kam ir tāda pati nodarbošanās, tad tas ļoti palīdz tādā veidā darboties. Tāpēc materiālistiski cilvēki organizē dažādas asociācijas un klubus, lai uzlabotu savu darbību. Piemēram, darījumu pasaulē ir tādas iestādes kā birža un tirdzniecības palāta. Līdzīgi mēs esam nodibinājuši Starptautisko Krišnas apziņas biedrību (ISKCON), lai dotu ļaudīm iespēju tikt ar tiem, kas nav aizmirsuši Krišnu. ISKCON kustība piedāvā iespēju atrasties garīgā sabiedrībā, un šī iespēja kļūst lielāka ar katru dienu. Daudzi cilvēki no dažādām pasaules malām kļūst par ISKCON locekļiem, lai atmodinātu savu snaudošo Krišnas apziņu.

Anuvriti komentārā Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs raksta, ka prātotāju un sauso filozofu lielās pūles, lai iegūtu zināšanas, arī ir *atyāhāra* (pārlieka sevis apgādāšana). Kā norādīts Šrīmad Bhāgavatamā, prātnieku filozofu pūles, lai uzrakstītu daudzus sējumus sausas filozofijas, kurā nav Krišnas apziņas, ir pilnīgi veltīgas. Arī karmī darbs, lai sarakstītu biezās grāmatas par saimniecisko attīstību, ir atjāhāra. Līdzīgi tie, kas nevēlas apzināties Krišnu un domā tikai par to, kā iegūt vairāk un vairāk materiālu lietu – vai nu tās būtu zinātniskas zināšanas vai nauda –, arī ir pakļauti atjāhārai.

Karmī strādā, lai sakrātu vairāk un vairāk naudas nākamajām paaudzēm, tikai tāpēc, ka nezina, kas ar viņiem notiks nākotnē. Domājot vienīgi par naudas gādāšanu dēliem un mazdēliem, šie nejēgas

nesaprot, kāds stāvoklis viņus sagaida nākamajā dzīvē. Šai sakarībā var minēt daudzus piemērus. Reiz kāds liels karmī saviem dēliem un mazdēliem sakrāja milzīgu bagātību, bet vēlāk, saskaņā ar savu karmu, piedzima kurpnieka mājā, kas atradās netālu no ēkas, ko viņš iepriekšējā dzīvē bija uzbūvējis saviem bērniem. Kad tagadējais kurpnieks gāja uz savu agrāko namu, agrākie dēli un mazdēli sita viņu ar zābakiem. Kamēr karmī un gjanī nevēlas apzināties Krišnu, viņi iznieko savu mūžu bezjēdzīgā darbībā.

Pieņemt kādus no rakstu likumiem un noteikumiem, lai iegūtu tūlītēju labumu, kā to iesaka utilitāristi, ir *niyama-āgraha*, bet neievērot šāstru likumus un ierobežojumus, kas domāti garīgai attīstībai, nozīmē nodarboties ar *nijama-agrahu*. Vārds *āgraha* nozīmē "vēlme pieņemt", bet *agraha* nozīmē "nespēja pieņemt". Pieliekot jebkuram no šiem diviem vārdiem priekšā vārdu *niyama* ("likumi un ierobežojumi"), rodas vārds *niyamāgraha*. Tādējādi vārdam *niyamāgraha* ir divas nozīmes, kas atbilst noteiktajiem vārdu salikumiem. Tiem, kuri vēlas apzināties Krišnu, nav jātiecas pieņemt likumus un ierobežojumus, lai ekonomiski attīstītos, tomēr uzticīgi tiem jāseko, lai pilnveidotos Krišnas apziņā. Ir stingri jāievēro vadošie principi, t.i., jāizvairās no neatļautiem dzimumsakariem, gaļas ēšanas, azarta spēlēm un apreibināšanās.

Vēl jāizvairās no mājāvādī sabiedrības, jo viņi tikai zaimo vaišnavus (*bhaktas*). *Bhukti-kāmīs*, kas vēlas materiālu laimi, *mukti-kāmīs*, kas vēlas atbrīvi, saplūstot ar bezveidīgā Absolūta (*Brahmana*) esamību, un *siddhi-kāmīs*, kas vēlas mistiskās jogas prakses pilnību, ir atjāhārī. Viņu sabiedrība ir nevēlama.

Vēlmes paplašināt prātu ar pilnveidošanos mistiskajā jogā, saplūst ar *Brahmana* esamību vai pēc savām iegribām sasniegt materiālas bagātības pieder alkatības (*laulya*) kategorijai. Jebkādi centieni pēc šiem materiālajiem labumiem vai pēc tā saucamās garīgās attīstības ir šķēršļi Krišnas apziņas ceļā.

Cīņa starp kapitālistiem un komunistiem mūsdienās notiek tāpēc, ka viņi nevēlas sekot Šrīlas Rūpas Gosvāmī padomam attiecībā uz atjāhāru. Mūsdienu kapitālisti uzkrāj vairāk bagātību nekā nepieciešams, bet komunisti, apskaužot viņu labklājību, vēlas visas šīs bagātības un īpašumus nacionalizēt. Diemžēl komunisti nezina, kā atrisināt bagātības un sadales jautājumus. Tāpēc, kad kapitālistu manta nonāk komunistu rokās, nav nekāda atrisinājuma. Pretstatā šīm abām filozofijām, Krišnas apziņas ideoloģija māca, ka visas bagātības pieder Krišnam. Ja tās netiek izmantotas Krišnas vadībā, tad cilvēces ekonomiskajām problēmām nevar būt nekāda risinājuma. Nekas nevar tikt atrisināts, dodot bagātību komunistiem vai kapitālistiem. Ja uz ielas mētājas simts dolāru naudaszīme, kāds to var pacelt un iebāzt kabatā. Taču šāds cilvēks nav godīgs. Kāds cits var ieraudzīt naudu un nodomāt, ka labāk lai tā paliek turpat, jo nedrīkst aizskart cita īpašumu. Lai gan šis otrais cilvēks naudu nezog un nepaņem sev, viņš nezina, kas ar to jādara. Trešais cilvēks, ieraugot simts dolāru naudaszīmi, to paceļ, atrod īpašnieku un atdod naudu viņam. Šis cilvēks nezog, lai iztērētu naudu savā labā, un viņš arī nepamet to uz ielas. Paceļot naudu un atdodot to īpašniekam, viņš rikojas gan godīgi, gan gudri.

Ja kapitālistu manta tiek atdota komunistiem, tad tas neatrisina mūsdienu politikas problēmas, jo var redzēt, ka komunisti, saņēmuši naudu, to izmanto savu jutekļu apmierināšanai. Visas pasaules bagātības patiesībā pieder Krišnam, un ikvienai dzīvībai būtnei – gan cilvēkam, gan dzīvniekam – jau no dzimšanas ir tiesības izmantot Dieva īpašumu sevis uzturēšanai. Tas, kurš ņem vairāk nekā vajadzīgs iztikai, – vai tas būtu kapitālists vai komunisti – ir zaglis, kuru par to soda dabas likumi.

Pasaules bagātības ir jāizmanto visu dzīvo būtņu labad, jo tā iecerējusi Māte Daba. Ikvienam ir tiesības dzīvot, izmantojot Kunga bagātību. Kad ļaudis iemācīsies izmantot Dieva Kunga īpašumus zinātniski, viņi vairs neaizskars citu tiesības. Tad izveidosies ideāla sabiedrība. Šādas garīgas sabiedrības pamatprincips dots Šrī Īšopanišadas pirmajā mantrā:

īśāvāsyam idaṁ sarvaṁ

yat kiñca jagatyām jagat
tena tyaktena bhuñjīthā
mā gṛdhaḥ kasya svid dhanam

"Pār visu dzīvo un nedzīvo Visumā valda Dievs Kungs, un viss pieder Viņam, tādēļ ikvienam jāpieņem tikai nepieciešamais, kas dots kā viņa daļa, un nav jāpieņem nekas cits, labi zinot, kam tas pieder."

Krišnas apziņas bhaktas labi zina, ka šo materiālo pasauli pilnīgā veidā iekārtojis Dievs Kungs, lai piepildītu visu būtņu dzīves vajadzības un lai tām nebūtu jāaizskar citu būtņu dzīvība vai tiesības. Šajā pilnīgajā kārtībā ikvienam saskaņā ar viņa patiesajām vajadzībām ir dota noteikta bagātības daļa, un tāpēc katrs var dzīvot mierā saskaņā ar principu "vienkārši dzīvot un augsti domāt". Diemžēl materiālisti, kuriem nav ne ticības Dieva plāniem, ne arī tieksmes pēc augstākas garīgās attīstības, aplami izmanto Dieva doto saprātu tikai tādēļ, lai vairotu savus materiālos īpašumus. Viņi izdomā dažādas iekārtas, kā kapitālismu un materiālistisko komunismu, lai sasniegtu labāku materiālo stāvokli. Viņiem nerūp Dieva likumi vai kāds augstāks mērķis. Šie cilvēki pastāvīgi alkst piepildīt savas bezgalīgi daudzās jutekļu apmierināšanas vēlmes, un viņi izceļas ar spēju ekspluatēt savus tuvākos.

Ja sabiedrība atnestu Šrīlas Rūpas Gosvāmī nosauktos pamattrūkumus (atjāhāru u.c.), tad pazustu arī viss naidis starp cilvēkiem un dzīvniekiem, kapitālistiem un komunistiem utt. Turklāt tiktu atrisinātas visas ekonomiskās vai politiskās neatbilstības un nestabilitātes problēmas. Tādu tīru apziņu var atmodināt ar pareizu garīgo izglītību un praksi, ko zinātniskā veidā piedāvā Krišnas apziņas kustība.

Šī Krišnas apziņas kustība piedāvā garīgu kopību, kas pasaulei var atnest mieru. Katram saprātīgam cilvēkam ar visu sirdi jārod patvērums Krišnas apziņas kustībā, tādējādi šķīstot savu apziņu un atbrīvojoties no sešiem minētajiem kavēkļiem, kas traucē iet garīgās kalpošanas ceļu.

Trešais pants

उत्साहान्निश्चयाद्वैर्यात्तत्कर्मपूर्वतनात् ।
सङ्गत्यागात्सतोवृत्तेः षड्भिर्भक्तिः प्सिध्यति ॥ ३ ॥

utsāhān niścayād dhairyāt
tat-tat-karma-pravartanāt
saṅga-tyāgāt sato vṛtteḥ
ṣaḍbhir bhaktiḥ prasidhyati

utsāhāt – ar entuziasmu; niścayāt – ar pārliecību; dhairyāt – ar pacietību; tat-tat-karma – dažādas darbības, kas ir svētīgas garīgajai kalpošanai; pravartanāt – veicot; saṅga-tyāgāt – atsakoties no nebhaktu sabiedrības; sataḥ – diženo agrāko āčārju; vṛtteḥ – ejot pa pēdām; ṣaḍbhiḥ ṣaḍbhiḥ – ar šiem sešiem; bhaktiḥ – garīgā kalpošana; prasidhyati – attīstās jeb rada panākumus.

Pastāv seši principi, kas ir labvēlīgi tīrai garīgajai kalpošanai: (1) entuziasms, (2) cenšanās ar pārliecību, (3) pacietība, (4) darbība saskaņā ar vadošajiem principiem (kā šravana, kīrtana, višnu smarana – klausīšanās, daudzinašana un Krišnas atcerēšanās), (5) atteikšanās no nebhaktu sabiedrības un (6) sekošana agrākajiem āčārjām. Šie principi neapšaubāmi nodrošina pilnīgu panākumus tīrā garīgajā kalpošanā.

Garīgā kalpošana nav sentimentāla prātošana vai iedomāta ekstāze. Tās būtība ir praktiska darbība. Šrīla Rūpa Gosvāmī darbā Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.1.11.) ir definējis garīgo kalpošanu šādi:

anyābhilāṣitā-sūnyam
jñāna-karmādy-anāvṛtam
ānukūlyena kṛṣṇānu-
sīlanam bhaktir uttamā

"Utama bhakti jeb tīra garīgā kalpošana Dieva Augstākajai Personībai Šrī Krišnam nozīmē garīgo kalpošanu labvēlīgā veidā. Garīgajai kalpošanai jābūt brīvai no jebkādiem ārējiem iemesliem, auglīgas karmas, bezpersoniskas gļānas un visām citām savtīgajām vēlmēm."

Bhakti nozīmē izkopšanu. Tiklīdz mēs runājam par izkopšanu, ir jārunā par darbību. Garīguma izkopšana nenozīmē diku sēdēšanu un meditēšanu, kā to māca daži viltus jogi. Bezdarbīga meditācija var būt laba tiem, kas neko nezina par garīgo kalpošanu. Tādiem cilvēkiem meditācija reizēm ir ieteicama kā līdzeklis novirzošas materiālistiskas darbības pārtraukšanai. Meditēt nozīmē pārtraukt muļķīgu darbību vismaz uz kādu laiku. Taču garīgā kalpošana ne tikai dara galu visām pasaulīgajām muļķībām, bet arī dod cilvēkam jēgas pilnu bhakti darbību. Šrī Prahlāda Mahārādža iesaka: (Bhāg. 7.5.23.)

*śravaṇaṁ kīrtanaṁ viṣṇoḥ
smaraṇaṁ pāda-sevanam
arcanaṁ vandanaṁ dāsyam
sakhyam ātma-nivedanam*

Deviņi garīgās kalpošanas paņēmieni ir:

- 1) Dieva Augstākās Personības vārda un slavas klausīšanās,
- 2) Viņa slavas daudzinašana,
- 3) Dieva Kunga atcerēšanās,
- 4) kalpošana Kunga pēdām,
- 5) Dievības godināšana,
- 6) noliekšanās Kunga priekšā,
- 7) darbība Dieva Kunga kalpa lomā,
- 8) draudzība ar Kungu,
- 9) pilnīga sevis uzticēšana Kungam.

Śravaṇam jeb klausīšanās ir pirmais solis pārpasaulīgo zinību iegūšanas ceļā. Nevajag uzklausīt neautoritatīvas personības, bet jāiet pie īstena zinātāja, kā tas ieteikts Bhagavad-gītā (4.34.):

*tad viddhi praṇipātena
paripraśnena sevayā
upadekṣyanti te jñānaṁ
jñāninas tattva-darśinaḥ*

"Ej pie garīgā skolotāja un centies saprast patiesību. Pazemīgi jautā un kalpo viņam. Sevi apzinājusies dvēsele var svētīt tevi ar zināšanām, jo ir redzējusi patiesību."

Vēl Mundaka Upaniṣadā teikts: *tad-vijñānārthaṁ sa gurum evābhigacchet*. "Lai saprastu pārpasaulīgo zinātņi, ir jāiet pie garīgā skolotāja." Tātad noslēpumaino pārpasaulīgo zināšanu pazemīga uzklausīšana nav izdomāts paņēmieni. Šajā sakarībā Šrī Čaitanja Mahāprabhu ir teicis Rūpam Gosvāmī:

*brahmāṇḍa bhramite kona bhāgyavān jīva
guru-kṛṣṇa-prasāde pāya bhakti-latā-bīja*

"Ceļojot pa Brahmas radīto Visumu, laimīga dvēsele ar guru un Krišnas žēlastību var saņemt garīgās kalpošanas vītenauga bhakti-latas sēklu." (Čč. Madhja 19.151.).

Materiālā pasaule dzīvajām būtnēm ir ieslodzījuma vieta, bet būtnes pēc savas dabas ir ānandamaja, t.i., tās meklē laimi. Patiesībā būtnes vēlas atbrīvoties no šīs saistītās laimes pasaules ieslodzījuma, bet, nezinot atbrīves ceļu, tās spiestas pārceļot no viena dzīvības veida otrā un no vienas planētas uz otru.

Tādā veidā būtnes ceļo pa visu materiālo Visumu. Kad cilvēkam uzsmaida laime un viņš satiek tīru bhaktu, tad, pacietīgi to uzklausot, viņš sāk iet pa garīgās kalpošanas ceļu. Šāda izdevība tiek dota tam, kurš ir patiesīgs. Starptautiskā Krišnas apziņas biedrība tādu iespēju piedāvā visai cilvēcei. Tas, kurš ir veiksmīgs un izmanto šo izdevību garīgi kalpot, tūlīt paver sev ceļu uz atbrīvi.

Iespēja atgriezties mājās, atpakaļ pie Dieva, jāpieņem ar lielu sajūsmu un aizrautību. Citādi nekas neiznāks. Pat materiālajā pasaulē, lai kaut ko sasniegtu noteiktajā darbības laukā, cilvēkam jādarbojas ar lielu entuziasmu. Gan skolniekam, gan darījumu cilvēkam, gan māksliniekam utt. vajadzīgs liels entuziasms, lai gūtu panākumus. Līdzīgi arī garīgajā kalpošanā nepieciešams entuziasms. Tas nozīmē darbību, bet darbību kā labā? Atbilde ir tāda, ka vienmēr jādarbojas Krišnas labā – *krṣṇārthākhila-ceṣṭā* (Bhakti-rasāmrita-sindhu).

Lai sasniegtu bhakti jogas pilnību, cilvēkam visos mūža posmos garīgā skolotāja vadībā jāveic bhakti darbība. Tas nenozīmē savu darbību kaut kādā veidā sašaurināt vai ierobežot. Krišna ir visu caurstrāvojošs. Tāpēc nekas nav neatkarīgs no Krišnas, un Krišna pats to norāda Bhagavad-gītā (9.4.):

*mayā tatam idam sarvaṁ
jagad avyakta-mūrtinā-
mat-sthāni sarva-bhūtāni
na cāhaṁ teṣv avasthitaḥ*

"Savā neizpaustajā veidolā Es caurstrāvoju Visumu. Visas dzīvās būtnes ir Manī, bet Es neesmu tajās."

Īstena garīgā skolotāja vadībā cilvēkam viss jāpadara labvēlīgs kalpošanai Krišnam. Piemēram, tagad es lietoju diktofonu. Materiālists, kas šo ierīci izgudroja, bija to paredzējis darījumu cilvēkiem un laicīgu darbu rakstniekiem. Viņš nemaz neiedomājās, ka diktofonu var izmantot, lai kalpotu Dievam, taču mēs izmantojam šo ierīci, lai rakstītu Krišnas apziņas grāmatas. Protams, diktofona izgatavošana pilnībā notiek Krišnas enerģijas ietvaros. Visas tā daļas, arī elektroniskās, ir izveidotas no piecu materiālās enerģijas pamatveidu – *bhūmi, jala, agni, vāyu* un *ākāsa* – dažādiem savienojumiem un to mijiedarbības rezultātā. Lai izgatavotu šo sarežģīto mašīnu, izgudrotājs izmantoja savas smadzenes, un tās, kā arī visas diktofona sastāvdaļas ir devis Krišna. Kā norāda Krišna: *mat-sthāni sarva-bhūtāni*. "Viss ir atkarīgs no Manas enerģijas." Tādējādi bhakta saprot, ka nekas nav neatkarīgs no Krišnas enerģijas, tāpēc viss ir jāsaista ar kalpošanu Viņam.

Piepūle, kas saprātīgi izmantota Krišnas apziņā, ir *utsāha* jeb entuziasms. Bhaktas atrod pareizos veidus, kā visu izmantot kalpošanā Kungam (*nirbandhaḥ krṣṇa-sambandhe yuktaṁ vairāgyam ucyate*). Garīgā kalpošana nav vis bezdarbīga meditācija, bet gan praktiska darbība, kas notiek garīgās dzīves priekšplānā.

Šī darbība jāveic ar pacietību. Krišnas apziņā mums nav jābūt nepacietīgiem. Krišnas apziņas kustību es aizsāku viens pats, un sākumā nebija nekādas atsaucības, taču es pacietīgi turpināju bhakti darbību, un cilvēki pamazām sāka saprast šīs kustības svarīgumu. Tagad viņi dedzīgi darbojas tajā. Garīgi kalpojot, nevajag būt nepacietīgiem; jāuzklausā garīgā skolotāja norādījumi un pacietīgi tie jāpilda, paļaujoties uz guru un Krišnas žēlastību. Lai veiksmīgi darbotos Krišnas apziņā, ir vajadzīga gan pacietība, gan pārliecība. Meitene, kas tikko apprecējusies, gluži dabiski grib bērnu, taču tas nevar piedzimt tūlīt pēc kāzām. Protams, pēc apprecēšanās viņa var vēlēties bērnu, bet vispirms tai jāpakļaujas vīram, un viņa var būt pārliecināta, ka pēc noteikta laika bērns piedzims. Līdzīgi garīgajā kalpošanā sevis uzticēšana nozīmē pārliecību. Bhakta domā: *avaśya rakṣibe krṣṇa*. "Krišna noteikti mani aizsargās un palīdzēs, lai garīgā kalpošana būtu veiksmīga." Tāda ir pārliecība.

Kā jau tika paskaidrots, mums nevajag būt bezdarbīgiem, bet ar aizrautību jāievēro vadošie principi: *tat-tat-karma-pravartana*. Vadošo principu neievērošana sagrauj garīgo kalpošanu. Krišnas apziņas kustībā ir četri vadošie pamatprincipi, t.i., aizliegti nelikumīgi dzimumsakari, gaļas ēšana, azarta spēles un

apreibināšanās. Bhaktam šie principi jāievēro ar lielu entuziasmu. Ja viņš kādu principu vairs nepilda stingri, tad pilnveidošanās noteikti apstājas. Tāpēc Šrīla Rūpa Gosvāmī iesaka: *tat-tat-karma-pravartanāt*. "Stingri jāpilda *vaidhī bhakti* principi." Bez šiem četriem aizliegumiem (jama) ir arī četri pozitīvie principi (nijama), piemēram, ik dienas uz džapa-mālas krellītēm jāskaita sešpadsmit apli. No šiem noteikumiem nedrīkst atkāpties, un tie jāpilda ar entuziasmu. To sauc par "tat-tat-karma-pravartanu" jeb daudzveidīgu garīgo kalpošanu.

Turklāt, lai gūtu panākumus garīgajā kalpošanā, jāatsakās no nevēlamu ļaužu sabiedrības. Tie ir karmī, gjanī, jogī un citi nebhaktas. Reiz kāds no Šrī Čaitanjas Mahāprabhu bhaktām, ģimenes cilvēks, jautāja Kungam, kādi ir vispārīgie vaišnavisma principi un kā vaišnavam ikdienā jādarbības. Šrī Čaitanja Mahāprabhu tūlīt atbildēja: *asat-saṅga-tyāga*, – *ei vaišnava-ācāra*. "Vaišnavam raksturīgs tas, ka viņš atsakās no pasaulīgu ļaužu, nebhaktu, sabiedrības." (Čč. Madhja 22.87.) Tāpēc Šrīla Narotama dāsa Thākurs iesaka: *tāṅdera caraṇa sevi bhakta-sane vāsa* – ir jādzīvo tīru bhaktu sabiedrībā un jāpilda vadošie principi, kurus noteikuši agrākie āčārjas seši Gosvāmī – Šrī Rūpa Gosvāmī, Šrī Sanātana Gosvāmī, Šrī Džīva Gosvāmī, Šrī Raghunātha dāsa Gosvāmī, Šrī Gopāla Bhata Gosvāmī un Šrī Raghunātha Bhata Gosvāmī. Tam, kurš dzīvo bhaktu sabiedrībā, ir visai maza iespēja biedroties ar nebhaktām. Starptautiskā Krišnas apziņas biedrība dibina daudzus centrus, lai aicinātu cilvēkus dzīvot bhaktu sabiedrībā un sekot garīgās dzīves vadošajiem principiem.

Garīgā kalpošana nozīmē pārpasaulīgu darbību. Pārpasaulīgajā līmenī nav triju materiālās dabas īpašību radītā piesārņojuma. To sauc par *viśuddha-sattva*, tīras skaidrības līmeni. Tā ir skaidrība, ko nepiesārņo kaislības un neziņa. Krišnas apziņas kustībā ikvienam ir jāceļas ļoti agri, četros no rīta, jāapmeklē mangala-ārati jeb rīta dievkalpojums, tad jālasa Šrīmad Bhāgavatama, jādzied kīrtanā utt. Tādējādi mēs nepārtraukti, divdesmit četras stundas diennaktī, garīgi kalpojam. To sauc par *sato vṛtti* jeb sekošanu agrākajiem āčārjām, kuri ik mirkli prasmīgi piepildīja ar darbību Krišnas apziņā.

Ja cilvēks stingri seko šajā pantā dotajam Šrīlas Rūpas Gosvāmī padomam, t.i., viņš ir pilns entuziasma, pārliecināts, pacietīgs, atsakās no nevēlamu ļaužu sabiedrības, ievēro vadošos norādījumus un uzturas bhaktu sabiedrībā, tad viņš noteikti pilnveidojas garīgajā kalpošanā. Šajā sakarībā Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs norāda, ka zināšanu izkopšana ar filozofiskiem prātojumiem, laicīgas bagātības uzkrāšana ar attīstību auglīgās darbībās un vēlme sasniegt joga-sidhi jeb materiālas pilnības ir pretrunā ar garīgās kalpošanas principiem. Cilvēkam ir jākļūst pilnīgi nejutīgam pret šādām nepastāvīgām darbībām un jāpievēršas garīgās kalpošanas vadošajiem principiem. Kā teikts Bhagavad-gītā (2.69.):

*yā niśā sarva-bhūtānāṃ
tasyāṃ jāgarti saṃyamī
yasyāṃ jāgrati bhūtāni
sā niśā paśyato muneḥ*

"Kas visām būtnēm ir nakts, tas ir nomoda laiks cilvēkam, kurš valda pār sevi. Kas visām būtnēm ir nomoda laiks, tā ir nakts iekšēji redzīgam gudrajam."

Garīgā kalpošana Dievam Kungam ir dzīvās būtnes sirds un dvēsele. Tā ir cilvēka dzīves mērķis un augstākā pilnība. Mums par to jābūt pārliecinātiem, un mums skaidri jāsaprot arī tas, ka jebkura darbība, kas nav garīgā kalpošana, piemēram, prātošana, auglīga darbība vai tiekšanās pēc mistiskajām spējām, nekādā gadījumā nedod pastāvīgu labumu. Pilnīga pārliecība garīgās kalpošanas ceļā dod iespēju sasniegt gribēto mērķi, bet cenšanās iet pa citiem ceļiem atnes tikai nemieru. Šrīmad Bhāgavatamas septītajā dziedājumā teikts: "Cilvēkam jābūt miera pilnai pārliecībai, ka tie, kas pametuši garīgās kalpošanas ceļu, lai nodarbotos ar smagām askēzēm kādu citu mērķu sasniegšanai, par spīti lielajām askēzēm nav šķīstījuši savu prātu, jo viņi neko nezina par pārpasaulīgo, mīlestības

pilno kalpošanu Dievam Kungam."

Vēl septītajā dziedājumā teikts: "Prātotāji un auglīgā darba darītāji var veikt lielas askēzes, tomēr viņi krīt, jo neko nezina par Dieva Kunga lotospēdām." Turpretī Dieva Kunga bhaktas nekad nekrīt. Bhagavad-gītā (9.31.) Dieva Augstākā Personība Ardžunam saka: *kaunteya pratijānīhi na me bhaktaḥ praṇaśyati*. "Kuntī dēls! Paziņo droši, ka Mans bhakta nekad neiet bojā."

Vēl Bhagavad-gītā (2.40.) Krišna norāda:

*nehābhikrama-nāśo 'sti
pratyavāyo na vidyate
svalpam apy asya dharmasya
trāyate mahato bhayāt*

"Šai ceļā nav zaudējumu, un pat nelielas sekmes var pasargāt no vislielākajām briesmām."

Garīgā kalpošana ir tik tīra un pilnīga, ka cilvēks, kas to reiz uzsācis, ar varu tiek aizvests līdz augstākajiem panākumiem. Reizēm kāds pamet savus ikdienišķos materiālos darbus un, jūtu vadīts, rod patvērumu pie Visaugstā Kunga lotospēdām. Tas ir garīgās kalpošanas iesākums. Pat ja šāds nenobriedis bhakta krīt, viņš neko nezaudē. No otras puses, kāda gan jēga saskaņā ar savu varnu un āšramu pildīt noliktos pienākumus, neuzsākot garīgo kalpošanu? Lai gan bhakta, kas atkritis, nākamajā dzīvē var piedzimt zemas kārtas ģimenē, viņa garīgā kalpošana atsākas no tās vietas, kur viņš to pārtraucis. Garīgā kalpošana ir "ahaitukj apratihātā"; to nerada nekādi pasaulīgi cēloņi, un to arī nevar apturēt nekādi pasaulīgi cēloņi vai izbeigt uz visiem laikiem kāds materiāls iemesls. Tāpēc bhaktām ir jābūt pārliecinātiem par savu nodarbošanos un nevajag pievērst īpašu uzmanību karmī, gjanī un jogu darbībai.

Protams, auglīgā darba darītājiem, prātniekiem filozofiem un jogiem mistiķiem ir daudz labu īpašību, bet visas labās īpašības pašas par sevi attīstās arī bhaktas raksturā. Nav vajadzīgas nekādas īpašas pūles. Kā teikts Šrīmad Bhāgavatamā (5.8.12.), visas labās padievu īpašības attīstās cilvēkā, kurš izkopis tīru garīgo kalpošanu. Bhaktu nesaista nekāda materiālā darbība, tāpēc matērija viņu nepiesārņo. Bhakta tūlīt nonāk pārpasaulīgās dzīves līmenī. Turpretī tas, kurš nodarbojas ar pasaulīgu darbību (vienalga, vai viņš ir tā saucamais gjanī, jogs, karmī, filantrops, nacionālists utt.), nevar sasniegt augstāko mahātmas pakāpi. Tāds cilvēks ir un paliek durātma, t.i., ar kroplu prātu. Kā teikts Bhagavad-gītā (9.13.):

*mahātmānas tu mām pārtha
daivīm prakṛtim āśritāḥ
bhajanty ananya-manaso
jñātvā bhūtādim avyayam*

"Prithas dēls! Diženās un no maldiem brīvās dvēseles aizsargā dievišķā daba. Tās pilnībā garīgi kalpo Man, jo zina, ka Es esmu Dieva Augstākā Personība, sākotnējā un neiznīcināmā."

Tā kā visus Dieva Kunga bhaktas aizsargā Viņa augstākā spēja, tiem nevajadzētu noiet no garīgās kalpošanas ceļa un uzsākt karmī, gjanī vai jogu ceļu. Tādu stingru iešanu sauc par *tsāhān niścayād dhairyāt tat-tat-karma-pravartanāt* jeb entuziasma, pacietības un pārliecības pilnu garīgo kalpošanu saskaņā ar vadošajiem principiem. Tādā veidā var bez traucēkļiem pilnveidoties garīgajā kalpošanā.

Ceturtais pants

ददाति प्तिगृह्णाति गुह्यमाख्याति पृच्छति ।
भुङ्क्ते भोजयते चैव षड्विधं पीतिलक्षणम् ॥ ४ ॥

dadāti pratigrhṇāti

guhyam ākhyāti pṛcchati
bhuñkte bhojayate caiva
ṣaḍ-vidham pṛīti-lakṣaṇam

dadāti – dod dāvanas; pratigrhṇāti – pieņem pretī; guhyam – noslēpumainus jautājumus; ākhyāti – paskaidro; pṛcchati – jautā; bhuñkte – ēd; bhojayate – baro; ca – arī; eva – noteikti; ṣaḍ-vidham – sešu veidu; pṛīti – mīlestības; lakṣaṇam – pazīmes.

Žēlastības dāvanu došana un pieņemšana, prāta noslēpumu atklāšana un jautāšana par noslēpumiem, prasādas pieņemšana un piedāvāšana ir sešas pazīmes, kas raksturīgas bhaktu savstarpējai mīlestībai.

Šajā pantā Šrīla Rūpa Gosvāmī paskaidro, kādā veidā veicama garīgā kalpošana citu bhaktu sabiedrībā. Saskaņā ar bhaktām ir sešu veidu darbības:

- (1) dāvanu došana bhaktām,
- (2) jebkādu dāvanu pieņemšana no bhaktām,
- (3) prāta atklāšana bhaktām,
- (4) jautāšana par garīgās kalpošanas noslēpumiem,
- (5) prasādas jeb bhaktu piedāvātā garīgā ēdiena pieņemšana un
- (6) bhaktu barošana ar prasādu.

Pieredzējis bhakta visu izskaidro, un nepieredzējis bhakta no viņa mātās. Tas ir *guhyam ākhyāti pṛcchati*. Kad bhakta izdala prasādu jeb Dieva Augstākajai Personībai piedāvāta ēdiena pārpalikumu, tad, lai uzturētu savu garīgās kalpošanas garu, mums jāpieņem prasāda kā Dieva Kunga žēlastība, kas izpaužas caur tīriem bhaktām. Mums arī jāaicina tīri bhaktas uz savām mājām, jāpiedāvā viņiem prasāda un jābūt gataviem visādā ziņā iepriecināt viņus. To sauc par *bhuñkte bhojayate caiva*.

Šīs sešu veidu attiecības starp labiem draugiem pilnīgi nepieciešamas pat ikdienišķā sabiedriskā darbībā. Piemēram, ja viens darījumu cilvēks grib tikties ar otru darījumu cilvēku, viņš viesnīcā pasūta mielastu un pie galda atklāj savas ieceres. Tad viņš lūdz biznesa partnerim padomus; reizēm viņi viens otram kaut ko dāvina. Tātad vienmēr, kad ir pṛīti jeb tuvas mīlestības attiecības, tiek veiktas arī šīs sešu veidu darbības. Iepriekšējā pantā Šrīla Rūpa Gosvāmī iesaka atstāt pasaulīgu sabiedrību un būt kopā ar bhaktām (*saṅga-tyāgāt sato vṛtteḥ*). Starptautiskā Krišnas apziņas biedrība dibināta, lai veicinātu šīs sešu veidu mīlestības attiecības starp bhaktām. Biedrību nodibināja viens cilvēks, bet, tā kā ļaudis nāk un saskaras ar šo ņemšanas un došanas principu, tagad biedrība ir izvērsusies pa visu pasauli. Mēs esam priecīgi, ka ļaudis ar daudziem ziedojumiem palīdz biedrībai attīstīties, un cilvēki arī ar prieku pieņem tās pazemīgās veltes, ko mēs viņiem dodam Krišnas apziņas grāmatu un žurnālu izskatā. Reizēm mēs rīkojam Harē Krišnas svētkus un ielūdzam biedrības mūža locekļus un draugus uz prasādas mielastu. Lai gan lielākā daļa kustības locekļu nāk no sabiedrības augstākajiem slāņiem, viņi ierodas pie mums un nobauda to prasādu, ko mēs tiem spējam piedāvāt. Reizēm locekļi un atbalstītāji uzdod dziļus jautājumus par garīgās kalpošanas paņēmieniem, un mēs cenšamies uz tiem atbildēt. Tādā veidā mūsu biedrība veiksmīgi izplatās pa visu pasauli, un visu zemju inteliģence pamazām sāk atzinīgi novērtēt mūsu darbību Krišnas apziņā. Krišnas apziņas biedrības dzīve balstās uz šīm sešu veidu mīlestības izpausmēm starp biedrības locekļiem. Ļaudīm ir jādod iespēja tikties ar ISKCON bhaktām, jo, vienkārši darbojoties sešos minētajos veidos, jebkurš cilvēks var pilnībā atmodināt savu snaudošo Krišnas apziņu. Bhagavad-gītā (2.62.) teikts: *sangāt sandžājatē kāmah*, mūsu vēlmes un tieksmes attīstās atbilstoši sabiedrībai, kurā uzturamies. Mēs bieži sakām, ka par cilvēku var spriest pēc viņa draugiem, un, ja parasts cilvēks ir kopā ar bhaktām, viņā noteikti atmostas snaudošā Krišnas apziņa. Krišnas apziņas izpratne mīt katrā dzīvajā būtne, un, kad būtne iegūst cilvēka ķermeni, tā jau

ir zināmā mērā attīstīta. Čaitanja-čaritāmritā (Madhja 22.107.) teikts:

*nitya-siddha kṛṣṇa-prema 'sādhyā' kabhu naya
śravaṇādi-śuddha-citte karaye udaya*

"Tīra mīlestība uz Krišnu mūžīgi atrodas dzīvo būtņu sirdīs. Tā nav jāiegūst no kāda ārēja avota. Kad ar klausīšanos un daudzināšanu sirds šķīstās, dzīvā būtne gluži dabiski atmostas."

Tā kā Krišnas apziņa ir dabiska katrai dzīvajai būtnei, ikvienam vajadzētu dot iespēju klausīties par Krišnu. Vienkārši klausoties un daudzinot – ar šravanu un kīrtanu –, būtnes sirds tiešā veidā attīrās un sākotnējā Krišnas apziņa tūlīt atmostas. Krišnas apziņa nav mākslīgi uzspiesta sirdij, tā jau tur atrodas. Kad cilvēks daudzina Dieva Augstākās Personības svēto vārdu, sirds attīrās no visiem laicīgajiem sārņiem. Pirmajā Šrī Šikšāstakas pantā Kungs Šrī Čaitanja Mahāprabhu saka:

*ceto-darpaṇa-mārjanam bhava-mahā-dāvāgni-nirvāpaṇam
śreyaḥ-kairava-candrikā-vitaraṇam vidyā-vadhū-jīvanam
ānandāmbudhi-varḍhanam prati-padam pūrṇāmṛtāsvādanam
sarvātma-snapanam param vijayate śrī-kṛṣṇa-saṅkīrtanam*

"Lai slavēta Šrī Krišna saṅkīrtana, kas šķīsta sirdi no daudzu gadu gaitā uzkrātajiem putekļiem un nodzēš saistītās dzīves atkārtotas dzimšanas un nāves ugunsgrēku. Saṅkīrtanas kustība ir lielākā svētība visai cilvēcei, jo tā mirdz svētības mēness stariem. Tā ir visu pārpasaulīgo zināšanu dzīvība. Tā izpleš pārpasaulīgās svētlaimes okeānu un dod mums iespēju pilnībā nobaudīt nektāru, kuru vienmēr tik ļoti kārojam."

Šķīstās ne tikai tas, kurš daudzina mahāmantru, bet ikviens, kas dzird pārpasaulīgo Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē skaņu. Dzirdot pārpasaulīgo skaņu, šķīstās un iegūst pilnīgu Krišnas apziņu arī tās dvēseles, kas iemiesotas zemākajos dzīvniekos, kukaiņos, kokos un citos dzīvības veidos. To pastāstīja Thākurs Haridāsa, kad Čaitanja Mahāprabhu viņam jautāja, kā dzīvās būtnes, kas zemākas par cilvēkiem, var iegūt atbrīvi no materiālajam važām. Haridāsa Thākurs sacīja, ka svēto vārdu daudzināšana ir tik varena, ka cilvēks, kurš skaita mantru pat visdziļākajos džungļos, ar svētā vārda skaņu dod iespēju attīstīties Krišnas apziņā kokiem un zvēriem. To parādīja pats Šrī Čaitanja Mahāprabhu, iedams cauri Džhārikhandas mežam. Kad Kungs gāja, tīģeri, čūskas, brieži un visi pārējie dzīvnieki aizmirsa savu dabisko ienaidu un sāka dziedāt un dejot saṅkīrtanā. Protams, mēs nevaram atdarināt Šrī Čaitanjas Mahāprabhu darbību, bet mums jāseko Viņa piemēram. Mēs neesam tik vareni, lai liktu zemākajiem dzīvniekiem – tīģeriem, čūskām, kaķiem un suņiem – sajūsmināties un dejot, taču, daudzinot Dieva Kunga svētos vārdus, mēs varam daudzus pasaules ļaudis pievērst Krišnas apziņai. Dieva Kunga svētā vārda sniegšana jeb izplatīšana ir cildens veids, kā dot žēlastības dāvanas (*dadāti* princips). Gluži tāpat mums jāseko arī *prati-grhṇāti* principam, t.i., jāvēlas un jābūt gataviem saņemt pārpasaulīgas dāvanas. Mums jāuzdod jautājumi par Krišnas apziņas kustību un jāatklāj savas domas, lai izprastu šīs materiālās pasaules stāvokli. Tādā veidā var īstenot *guhyaṁ ākhyāti pṛcchati* principus.

Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības locekļi visos biedrības centros ik svētdienu uz mīlestības mielastiem aicina biedrības mūža locekļus un atbalstītājus. Pagodināt prasādu ierodas daudz interesentu, un, ja vien iespējams, viņi aicina biedrības locekļus pie sevis ciemos, lai bagātīgi pabarotu tos ar prasādu. Tādējādi labumu gūst gan biedrības locekļi, gan pārējie ļaudis. Cilvēkiem jāatsakās no tā dēvēto jogu, gjanī, karmī un filantropu sabiedrības, jo tā nevar dot labumu nevienam. Tam, kurš patiešām vēlas sasniegt cilvēka dzīves mērķi, jābiedrojas ar Krišnas apziņas kustības bhaktām, jo tā ir vienīgā kustība, kas māca izkopt mīlestību uz Dievu. Reliģija ir īpaša cilvēku sabiedrībai raksturīga iezīme, kas nav saprotama starp dzīvniekiem. Dzīvnieku sabiedrībā nav baznīcu, mošeju un reliģijas. Visās pasaules daļās, lai cik apspiesta būtu sabiedrība, ir kāds reliģijas veids. Reliģija ir pat džungļu

Piektais pants

कृष्णेति यस्य गिरि तं मनसादियेत
दीक्षास्ति चेत् पणतिभिश्च भजन्तमीशम् ।
शुश्रूषया भजनविज्ञमनन्यमन्य-
निन्दादिशून्यहृदमीप्सितसङ्गल्ब्ध्या ॥ ५ ॥

*krṣṇeti yasya giri taṁ manasādriyeta
dīkṣāsti cet praṇatibhiḥ ca bhajantam īsam
śuśrūṣayā bhajana-vijñam ananyam anya-
nindādi-śūnya-hṛdam īpsita-saṅga-labdhyā*

krṣṇa – Kunga Krišnas svētais vārds; *iti* – tā; *yasya* – kura; *giri* – vārdos jeb runā; *taṁ* – to; *manasā* – ar prātu; *ādriyeta* – jāgodina; *dīkṣā* – iesvētība; *asti* – ir; *cet* – ja; *praṇatibhiḥ* – ar noliekšanos; *ca* – arī; *bhajantam* – garīgi kalpo; *īsam* – Dieva Augstākajai Personībai; *śuśrūṣayā* – ar praktisku kalpošanu; *bhajana-vijñam* – kurš ir pilnveidojies garīgajā kalpošanā; *ananyam* – nenovirzoties; *anya-nindā-ādi* – citu zaimošanas utt.; *śūnya* – pilnīgi brīva; *hṛdam* – kura sirds; *īpsita* – vēlamu; *saṅga* – sabiedrību; *labdhyā* – iegūstot.

Bhakta, kurš daudzina Kunga Krišnas svēto vārdu, jāgodā prātā; bhakta, kurš ir saņēmis garīgo iesvētību (dīkšu) un kalpo Dievībai, ir jāgodina ar pazemīgu noliekšanos; tīrs bhakta, kurš ir pilnveidojies, bez novirzīšanās garīgi kalpo un kura sirds ir pilnīgi brīva no tieksmes zāķāt citus, jāgodina ar uzticīgu kalpošanu un jāmeklē šāda bhaktas sabiedrība.

Lai saprātīgā veidā sekotu iepriekšējā pantā minētajiem sešu veidu savstarpējās mīlestības principiem, ir rūpīgi jāizvēlas pareizās personības. Tādēļ Šrīla Rūpa Gosvāmī iesaka biedroties ar vaišnaviem tādā veidā, kas atbilst viņu līmenim. Šajā pantā viņš māca, kādām jābūt attiecībām ar triju veidu bhaktām – *kaniṣṭha-adhikārī*, *madhyama-adhikārī* un *uttama-adhikārī*. Kaniṣṭha-adhikārī ir iesācējs, kurš no garīgā skolotāja saņēmis hari-nāmas iesvētību un cenšas daudzina Krišnas svēto vārdu. Šāds cilvēks, kaniṣṭha-vaišnavs, jāgodina prātā. Madhjama-adhikārī no garīgā skolotāja ir saņēmis garīgo iesvētību un, sekojot tā norādījumiem, pastāvīgi nodarbojas ar pārpasaulīgo, mīlestības pilno kalpošanu Kungam. Madhjama-adhikārī ir tas, kurš atrodas garīgās kalpošanas ceļa vidū. Utama-adhikārī jeb augstākais bhakta ir tas, kurš augstu pilnveidojies garīgajā kalpošanā. Utama-adhikārī nedomā par citu nozāķāšanu, viņa sirds ir pilnīgi tīra un viņš ir sasniedzis nepiesārņotas Krišnas apziņas izpratnes pakāpi. Kā norāda Šrīla Rūpa Gosvāmī, šāda mahābhāgavatas, t.i., pilnīga vaišnava, sabiedrība un kalpošana viņam ir visvēlamākais.

Mums jāpaceļas augstāk par kaniṣṭha-adhikārī jeb to, kurš atrodas zemākajā garīgās kalpošanas līmenī un vēlas godināt tikai Dievību templī. Tāds bhakta ir aprakstīts Šrīmad Bhāgavatamas vienpadsmitajā dziedājumā (11.2.47.):

*arcāyām eva haraye
pūjāṁ yaḥ śraddhayehate
na tad-bhakteṣu cānyeṣu
sa bhaktaḥ prākṛtaḥ smṛtaḥ*

"Tas, kurš uzticīgi godina Dievību templī, bet nezina, kā izturēties pret bhaktām un pārējiem ļaudīm, ir prākṛita-bhakta jeb kaniṣṭha-adhikārī."

Tāpēc ir jāpaceļas no kaniṣṭha-adhikārī līmeņa madhjama-adhikārī līmenī. Madhjama-adhikārī aprakstīts Šrīmad Bhāgavatamā (11.2.46.) šādā veidā:

*īsvare tad-adhīneṣu
bālīṣeṣu dvīṣatsu ca
prema-maitrī-krpopekṣā*

"Madhjama-adhikārī ir bhakta, kurš godina Dieva Augstāko Personību kā augstāko mīlestības mērķi, draudzējas ar Dieva Kunga bhaktām, ir žēlsirdīgs pret nejēgām un izvairās no tiem, kas pēc dabas ir ļauni skaugi."

Tas ir pareizais veids, kā jāizkopj garīgā kalpošana, tāpēc šajā pantā Šrīla Rūpa Gosvāmī māca, kā izturēties pret dažādiem bhaktām. No pieredzes mēs zinām, ka vaišnavi ir dažādu veidu. Prākrita-sahadžijas parasti daudzina Harē Krišnas mahāmantru, tomēr ir pieķērušies sievietēm, naudai un mīl apreibināties. Viņi varbūt daudzina Dieva Kunga svēto vārdu, taču vēl nav pienācīgi šķīstījušies. Šādi ļaudis prātā jāciena, bet jāizvairās no viņu sabiedrības. Pret tiem cilvēkiem, kas ir nevainīgi, bet sliktas sabiedrības sabojāti, mums jābūt žēlsirdīgiem, ja vien viņi vēlas no tīriem bhaktām saņemt pareizus norādījumus, bet tie iesācēji bhaktas, kas jau saņēmuši īstena garīgā skolotāja iesvētību un ar nopietnību pilda garīgā skolotāja norādījumus, jāgodina ar pazemīgu noliekšanos.

Krišnas apziņas kustība dod iespēju pilnveidoties ikvienam neatkarīgi no kastas, pārliecības vai ādas krāsas. Visi var pievienoties kustībai, būt kopā ar mums, baudīt prasādu un klausīties par Krišnu. Ja mēs redzam kādu, kas tiešām vēlas apzināties Krišnu un saņemt iesvētību, tad pieņemam viņu par mācekli Dieva Kunga svētā vārda daudzinašanā. Kad iesācējs bhakta jau ir saņēmis iesvētību un saskaņā ar garīgā skolotāja norādījumiem garīgi kalpo, viņš tūlīt jāatzīst par īstenu vaišnavu un jāgodina ar noliekšanos. Starp daudziem šādiem vaišnaviem būs arī kāds, kurš ļoti nopietni kalpo Dievam Kungam, stingri ievēro visus vadošos norādījumus, skaita noteikto džapas daudzumu un vienmēr domā, kā paplašināt Krišnas apziņas kustību. Šāds vaišnavs ir jāatzīst par utama-adhikārī, ļoti augsta līmeņa bhaktu, un vienmēr jācenšas būt viņa sabiedrībā.

Ceļš, pa kuru ejot bhakta iegūst pieķeršanos Krišnam, aprakstīts Čaitanja-čaritamritā (Antja 4.192.):

*dīkṣā-kāle bhakta kare ātma-samarpaṇa
sei-kāle kṛṣṇa tāre kare ātma-sama*

"Kad bhakta saņem iesvētību un pilnīgi velta sevi kalpošanai Kungam, Krišna viņu uzskata par tikpat augstu kā sevi pašu."

Dīkṣu jeb garīgo iesvētību Bhakti-sandarbhā (868.) izskaidro Šrīla Džīva Gosvāmī:

*divyaṁ jñānaṁ yato dadyāt
kuryāt pāpasya saṅkṣayam
tasmād dīkṣeti sā proktā
deśikais tattva-kovidaiḥ*

"Pēc dīkṣas cilvēks pakāpeniski zaudē tieksmi pēc materiālajām baudām un sāk tiekties uz garīgo dzīvi."

Daudzus tādus piemērus mēs esam redzējuši praksē it īpaši Eiropā un Amerikā. Daudzi skolnieki, kas nākuši no bagātām un cienījamām ģimenēm, ātri zaudē jebkādu tieksmi pēc materiālajām baudām un iegūst stipru vēlmi uzsākt garīgo dzīvi. Lai gan viņi nāk no ļoti bagātām ģimenēm, daudzi sāk dzīvot apstākļos, kuros nav īpašu ērtību. Tik tiešām Krišnas dēļ šie cilvēki ir gatavi dzīvot jebkādos apstākļos, ja tikai tas ir templis un apkārt ir vaišnavi. Kad cilvēks zaudē tieksmi pēc materiālajām baudām, viņš no garīgā skolotāja var saņemt iesvētību. Tiem, kas vēlas pilnveidoties garīgajā dzīvē, Šrīmad Bhāgavatamā (6.1.13.) ir ieteikts: *tapasā brahmacaryeṇa śamena ca damena ca*. Kad cilvēks nopietni vēlas pieņemt dīkṣu, viņam jābūt gatavam nodarboties ar askēzi, ievērot dzimumatturību un valdīt pār prātu un ķermeni. Ja cilvēks tam ir gatavs un vēlas saņemt garīgo apgaismību (*divyaṁ jñānaṁ*), viņš var tikt iesvētīts. *Divyaṁ jñānaṁ* apzīmē ar terminu *tad-vijñāna* jeb "zināšanas par Visaugstāko." *Tad-vijñānārtham sa gurum evābhigacchet*: kad cilvēks vēlas izprast pārpasaulīgo Absolūtās Patiesības jautājumu, viņam jāsaņem iesvētība. Lai pieņemtu dīkṣu, tādām cilvēkam jāiet pie garīgā skolotāja. Vēl Šrīmad

Bhāgavatamā (11.3.21.) ieteikts: *guruṁ prapadyeta jijñāsuḥ śreya uttamam*. "Kad cilvēks patiešām vēlas izprast pārpasaulīgo Absolūtās Patiesības zinātņi, viņam jāiet pie garīgā skolotāja."

Garīgo skolotāju nevajag pieņemt tam, kurš neseko viņa norādījumiem. Garīgais skolotājs nav jāpieņem arī tāpēc, ka modē nākusi garīgās dzīves izrādīšana. Cilvēkam ir jābūt *jijñāsu*, t.i., ļoti jāvēlas mācīties no īstena garīgā skolotāja. Māceklim jāuzdod jautājumi stingrā saskaņā ar pārpasaulīgo zinātņi (*jijñāsuḥ śreya uttamam*). Vārds *uttamam* norāda uz to, kas stāv pāri materiālajām zināšanām. Vārds *tama* nozīmē "materiālās pasaules tumsa", un vārds *ut* nozīmē "pāri". Parasti ir tā, ka cilvēki ļoti vēlas uzdot jautājumus par laicīgām lietām, bet tas, kurš ir atbrīvojies no šādas vēlmes un interesējas tikai par pārpasaulīgiem jautājumiem, ir cienīgs saņemt iesvētību. Kad cilvēks jau ir saņēmis iesvētību no īstena garīgā skolotāja un nopietni kalpo Dievam Kungam, viņš ir uzskatāms par madhjama-adhikārī.

Krišnas svēto vārdu daudzināšana ir tik cildena, ka tas, kurš rūpīgi izvairās no desmit apvainojumiem un tīri daudzina Harē Krišnas mahāmantru, noteikti var iegūt izpratni, ka Dieva Kunga svētais vārds un pats Kungs neatšķiras. Iesācējiem bhaktām ļoti jāciena tas, kurš sasniedzis šādu izpratnes līmeni. Skaidri jāapzinās, ka cilvēks, kurš nedaudzina Dieva Kunga svēto vārdu bez apvainojumiem, nevar, kā nākas, pilnveidoties Krišnas apziņā. "Šrī Čaitanja-čāritāmritā" (Madhja 22.69.) teikts:

*yāhāra komala śraddhā, se 'kaniṣṭha' jana
krame krame teṅho bhakta ha-ibe 'uttama'*

"To, kura ticība nav stingra, sauc par iesācēju, taču, garīgi kalpojot, viņš pamazām kļūst par augstākā līmeņa bhaktu."

Ikviens uzsāk bhakti dzīvi kā iesācējs, bet, pareizi noskaitot nepieciešamo hari-nāmas apļu daudzumu, cilvēks soli pa solim paceļas augstākajā utama-adhikārī līmenī. Krišnas apziņas kustības locekļiem ik dienas jāskaita sešpadsmit apļi, jo rietumu ļaudis nespēj ilgi koncentrēties, daudzinot mantru. Tādēļ ir noteikts vismazākais skaits. Taču Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs mēdza teikt, ka cilvēks, kurš neskaita vismaz sešdesmit četrus džapas apļus (simttūkstoš vārdus), uzskatāms par kritušu (patitu). Saskaņā ar šo vērtējumu gandrīz visi mēs esam pagrimuši, bet, tā kā mēs ļoti nopietni un bez divkosības cenšamies kalpot Visaugstajam Kungam, varam cerēt uz Kunga Šrī Čaitanjas Mahāprabhu žēlastību, jo Viņš tiek saukts par patita-pāvanu jeb kritušo dvēseļu atpestītāju.

Kad Šrīla Satjarādža Khāns, dižens Šrī Čaitanjas Mahāprabhu bhakta, jautāja, kā var pazīt vaišnavu, Kungs atbildēja:

*prabhu kahe,—yāṅra mukhe śuni eka-bāra
kṛṣṇa-nāma, sei pūjya,—śreṣṭha sabākāra"*

"Ja mēs dzirdam, ka cilvēks kaut vienreiz pasaka vārdu "Krišna", viņš jāuzskata par vislabāko starp parastiem ļaudīm." (Čč.Madhja 15.106.) Pēc tam Kungs Čaitanja Mahāprabhu teica:

*"ataeva yāṅra mukhe eka kṛṣṇa-nāma
sei ta 'vaiṣṇava, kariha tānhāra sammāna"*

"Tas, kurš vēlas daudzināt Krišnas svēto vārdu, vai tas, kuram patīk daudzināt Krišnas vārdus, ir jāatzīst par vaišnavu un jāciena vismaz prātā." (Čč. Madhja 15.111.)

Kādam mūsu draugam, slavenam angļu mūziķim ir iepatikusies Krišnas svēto vārdu daudzināšana, un pat savās platēs viņš vairākas reizes ir minējis Krišnas svēto vārdu. Mājās viņš godina Krišnas attēlus un ļoti ciena Krišnas apziņas sludinātājus. Viņš visādā ziņā ļoti augstu vērtē Krišnas vārdu un Krišnas darbību, tāpēc mēs ārkārtīgi cienām viņu, jo redzam, ka šis kungs patiešām pakāpeniski pilnveidojas Krišnas apziņā. Tādi cilvēki vienmēr ir jāciena. Secinājums ir tāds, ka ikviens, kurš cenšas pilnveidoties Krišnas apziņā un pastāvīgi daudzina svēto vārdu, vaišnaviem vienmēr jāgodā. No otras puses, mēs esam redzējuši dažus savus laikabiedrus, kuriem vajadzētu būt lieliem sludinātājiem, bet

kuri pamazām ir pagrimuši līdz materiālistiskai dzīves izpratnei, jo nav daudzinauši Kunga svēto vārdu.

Kungs Čaitanja Mahāprabhu, dodams norādījumus Sanātanam Gosvāmī, iedalīja garīgo kalpošanu trijās kategorijās.

*śāstra-yukti nāhi jāne dṛḍha, śraddhāvān
'madhyama-adhikārī' sei mahā-bhāgyavān*

"Ja cilvēks vēl ne visai labi zina šāstras, bet stingri tic Harē Krišnas mahāmantras daudzinašanai un ir nelokāms noliktās garīgās kalpošanas izpildē, tad viņš uzskatāms par madhjama-adhikārī. Tāds cilvēks ir ļoti veiksmīgs." (Čč.Madhja 22.67.)

Madhjama-adhikārī ir *śraddhāvān* jeb cilvēks ar stingru ticību, un viņš patiešām var tālāk pilnveidoties garīgajā kalpošanā. Tāpēc Čaitanja-čāritāmritā (Madhja 22.64.) teikts:

*śraddhāvān jana haya bhakti-adhikārī
'uttama', 'madhyama', 'kaniṣṭha'-śraddhā-anusārī*

"Cilvēks tiek saukts par pamata līmeņa, vidējā līmeņa vai augstākā līmeņa bhaktu atkarībā no tā, cik attīstīta ir viņa šradha (ticība)." Vēl Čaitanja-čāritāmritā (Madhja 22.62.) teikts:

*'śraddhā'-śabde-viśvāsa kahe sudṛḍha niścaya
kṛṣṇe bhakti kaile sarva-karma kṛta haya*

"Pār pasaulīgi kalpojot Krišnam, cilvēks gluži dabiski padara arī visus pārējos darbus." Tādu stingru pārliecību un ticību, kas labvēlīga garīgajai kalpošanai, sauc par šradhu."

Śraddhā jeb ticība Krišnam ir Krišnas apziņas sākums. Ticība nozīmē stingru ticību. Bhagavad-gītas vārdi ir autoritatīvi norādījumi ticīgiem cilvēkiem, un viss, ko Krišna Bhagavad-gītā saka, jāpieņem tieši, bez jebkādiem iztulkojumiem. Tieši tā Bhagavad-gītu pieņēma Ardžuna. Noklausījies Bhagavad-gītu, viņš teica Krišnam: *sarvam etad ṛtaṁ manye yan mām vadasi keśava*. "Ak Krišna! Es pieņemu par pilnīgu patiesību visu, ko Tu man teici." (Bg. 10.14.)

Tāds ir pareizais Bhagavad-gītas izpratnes veids, un to sauc par šradhu. Tas nav tā, ka cilvēks saskaņā ar savām iegribām un iztulkojumiem pieņem vienu Bhagavad-gītas daļu, bet pārējo noraida. Tā nav šradha. Šradha nozīmē pieņemt Bhagavad-gītas norādījumus pilnībā, it īpaši pēdējo norādījumu: *sarva-dharmān parityajya mām ekaṁ śaraṇam vraja*. "Atmet visu veidu reliģijas un uztici sevi Man." (Bg. 18.66.) Kad cilvēks iegūst pilnīgu ticību šim norādījumam, viņa stingrā ticība kļūst par pamatu attīstībai garīgajā dzīvē.

Kad cilvēks pilnīgi velta sevi Harē Krišnas mahāmantras daudzinašanai, viņš pakāpeniski apzinās savu garīgo būtību. Kamēr Harē Krišnas mantra tiek daudzinauta bez ticības, Krišna sevi neatklāj: *sevonmukhe hi jihvādau svayam eva sphuraty adaḥ*. (Bhakti-rasāmrita-sindhu 1.2.234.) Dieva Augstāko Personību nav iespējams apzināties mākslīgi. Mums ar ticību jākalpo Dievam Kungam. Kalpošana sākas ar mēli (*sevonmukhe hi jihvādau*), kas nozīmē, ka mums vienmēr jādaudzina Dieva Kunga svētie vārdi un jābauda krišna-prasāda. Nedrīkst daudzinaut vai pieņemt neko citu. Ja bhakta to uzticīgi dara, tad Visaugstais Kungs viņam atklājas.

Kad cilvēks apzinās, ka ir mūžīgs Krišnas kalps, viņš zaudē interesi pret visu, kas nav saistīts ar kalpošanu Krišnam. Vienmēr domājot par Krišnu, plānojot, kādā veidā izplatīt Krišnas svēto vārdu, šis cilvēks saprot, ka viņa vienīgais uzdevums ir Krišnas apziņas kustības izplatīšana pa visu pasauli. Tāda personība uzskatāma par utama-adhikārī, un mums ir jācenšas atrasties šāda cilvēka sabiedrībā atbilstoši sešiem paņēmieniem (*dadāti pratigrhṇāti* utt.). Patiešām augsti pilnveidojies bhakta, utama-adhikārī vaišnavs, jāpieņem par garīgo skolotāju. Viss, kas mums pieder, ir jāpiedāvā viņam, jo ir teikts, ka garīgajam skolotājam jāatdod viss. Brahmačārī ir jālūdz citiem dāvanas un jāpiedāvā tās

garīgajam skolotājam. Taču tam, kas nav apzinājies sevi, nevajag atdarināt augsta līmeņa bhaktu jeb mahābhāgavatu, jo šāda atdarināšana galu galā noved līdz pagrimumam.

Šajā pantā Šrīla Rūpa Gosvāmī iesaka bhaktām būt saprātīgiem un redzēt atšķirību starp kaništa-adhikārī, madhjama-adhikārī un utama-adhikārī. Vēl bhaktam jāapzinās savs stāvoklis, un viņš nedrīkst censties atdarināt augstāka līmeņa bhaktu. Šrīla Bhaktivinoda Thākurs ir norādījis, kā dzīvē var pazīt utama-adhikārī vaišnavu. Utama-adhikārī ir tas, kurš spēj padarīt par vaišnaviem daudzas kritušas dvēseles. Tam, kas nav sasniedzis utama-adhikārī līmeni, nevajag kļūt par garīgo skolotāju. Mācekļus var pieņemt arī iesācējs vaišnavs vai vidējā līmeņa vaišnavs, taču šiem mācekļiem jāatrodas tādā pašā līmenī un jāsaprot, ka tādā gadījumā labas vadības trūkuma dēļ viņi nespēs iet pretī augstākajam dzīves mērķim. Tāpēc māceklim jābūt uzmanīgam un par garīgo skolotāju jāpieņem utama-adhikārī.

Sestais pants

दृष्टैः स्वभावजनितैर्वपुषश्च दोषैर्
न प्राकृतत्वमिह भक्तजनस्य पश्येत् ।
गङ्गाम्भसां न खलु बुद्बुदफेनपङ्क्तै
ब्रह्मद्रवत्वमपगच्छतिनीरधर्मैः ॥ ६ ॥

*drṣṭaiḥ svabhāva-janitair vapuṣaś ca doṣair
na prākṛtatvam iha bhakta janasya paśyet
gaṅgāmbhasāṁ na khalu budbuda-phena-paṅkair
brahma-dravatvam apagacchati nīra-dharmaiḥ*

drṣṭaiḥ – parastā skatījumā; *svabhāva-janitaiḥ* – radies no paša dabas; *vapuṣaḥ* – ķermeņa; *ca* – un; *doṣaiḥ* – ar trūkumiem; *na* – ne; *prākṛtatvam* – materiālās esamības stāvoklis; *iha* – šajā pasaulē; *bhakta janasya* – tīra bhaktas; *paśyet* – jāredz; *gaṅgā-ambhasām* – Gangas ūdeņu; *na* – ne; *khalu* – noteikti; *budbuda-phena-paṅkaiḥ* – burbuļu, putu un duļķu; *brahma-dravatvam* – pārpasaulīgā daba; *apagacchati* – sabojāta; *nīra-dharmaiḥ* – ūdens īpašības.

Tīrs bhakta, kas atrodas savā sākotnējā Krišnas apziņā, nepielīdzina sevi ķermenim. Uz viņu nedrīkst raudzīties no materiālistiskā redzes viedokļa. Ja bhaktas ķermenis ir dzimis zemas kārtas ģimenē, ja viņam ir neglīta ādas krāsa vai tas ir kropls, slims vai vārgs, tad nevajag šīm lietām pievērst uzmanību. No ikdienišķā redzes viedokļa šādas nepilnības tīra bhaktas ķermenī var likties ļoti uzkrītošas, taču tām par spīti tīra bhaktas ķermenis nevar būt piesārņots. Tas ir kā Gangas ūdens, kurā lietainajā gadalaikā reizēm ir burbuļi, putas un duļķes. Bet Gangas ūdens nekļūst netīrs. Tie, kas pilnveidojušies garīgajā izpratnē, mazgājas Gangā, nedomājot par to, kāds ir ūdens.

Śuddha-bhakti jeb dvēselei raksturīgā darbība, citiem vārdiem sakot, pārpasaulīgā, mīlestības pilnā kalpošana Dievam Kungam, notiek atbrīves stāvoklī. Bhagavad-gītā (14.26.) teikts:

*māṁ ca yo 'vyabhicāreṇa
bhakti-yogena sevate
sa guṇān samatīyaitān
brahma-bhūyāya kalpate*

"Tas, kurš pilnībā kalpo Man un nepārstāj kalpot nekādos apstākļos, tūlīt paceļas pāri materiālās dabas īpašībām un nonāk Brahmana līmenī."

Vārdi *avyabhicāriṇī bhakti* nozīmē "tīra bhakti". Cilvēkam, kas garīgi kalpo, jādarbojas bez materiāliem motīviem. Krišnas apziņas kustībā cilvēkam jāizmaina sava apziņa. Ja apziņa ir vērsta uz materiālajām

baudām, tad tā ir materiāla, bet, ja apziņa ir vērsta uz kalpošanu Krišnam, tad tā ir Krišnas apziņa. Dvēsele, kas uzticējusi sevi Krišnam, kalpo Viņam bez materiālistiskiem apsvērumiem (*anyābhilāṣitā-śūnyam*). *Jñāna-karmādy-anāvṛtam*: par tīru bhakti jogu sauc nepiesārņotu garīgo kalpošanu, kas stāv pāri ķermeņa un prāta darbībai, piemēram, gjānai (prātošanai) un karmai (auglīgam darbam). Bhakti joga ir īstenā dvēseles darbība, un tas, kurš patiešām uzsāk tīru, nepiesārņotu garīgo kalpošanu, jau ir atbrīvots (*sa guṇān samatītyaitān*). Krišnas bhakta nav pakļauts materiālajiem apstākļiem, pat ja viņa ķermenis liekas materiāli saistīts. Tāpēc uz tīru bhaktu nedrīkst raudzīties no materiālistiskā viedokļa. Kas nav kļuvis par īstu bhaktu, tas nespēj pilnībā novērtēt otru bhaktu. Kā tika paskaidrots iepriekšējā pantā, ir trīs veidu bhaktas – kaniṣṭha-adhikārī, madhjama-adhikārī un utama-adhikārī. Kaniṣṭha-adhikārī nespēj atšķirt bhaktu no nebhaktas. Viņš domā tikai par Dievības godināšanu templī. Turpretī madhjama-adhikārī redz atšķirību starp bhaktu un nebhaktu, kā arī atšķirību starp bhaktu un Kungu. Tāpēc viņa izturēšanās pret Dieva Augstāko Personību, bhaktu un nebhaktu ir dažāda.

Tīra bhaktas ķermeniskos trūkumus nedrīkst kritizēt. Ja tādi pastāv, tad tiem nav jāpievērš uzmanība. Svarīgi ir ņemt vērā garīgā skolotāja galveno nodarbošanos, kas ir garīgā kalpošana, tīra kalpošana Visaugstajam Kungam. Kā teikts Bhagavad-gītā (9.30.):

*api cet sudurācāro
bhajate mām ananya-bhāk
sādhur eva sa mantavyaḥ
samyag vyavasito hi saḥ*

Pat ja reizēm liekas, ka bhakta izdarījis kaut ko ļoti sliktu, viņš jāuzskata par sādhu, t.i., svētu personību, jo savā būtībā viņš ar mīlestību kalpo Dievam Kungam. Citiem vārdiem sakot, viņu nedrīkst uzskatīt par parastu cilvēku.

Pat ja tīrs bhakta nav dzimis brāhmana vai gosvāmī ģimenē, bet kalpo Dievam Kungam, pret viņu nedrīkst izturēties nevērīgi. Patiesībā nemaz nevar būt gosvāmī ģimeņu, kas balstās uz materiāliem apsvērumiem, kastu vai mantošanas tiesībām. Gosvāmī tituls patiesībā pieder vienīgi tīriem bhaktām; tāpēc mēs runājam par sešiem Gosvāmī, kurus vadīja Rūpa Gosvāmī un Sanātana Gosvāmī. Rūpa Gosvāmī un Sanātana Gosvāmī gandrīz bija kļuvuši par muhamedāņiem un pat izmainījuši savus vārdus. Viņus sauca par Dabiru Khāsu un Sākaru Malliku, bet pats Šrī Čaitanja Mahāprabhu padarīja viņus par gosvāmī. Tāpēc gosvāmī tituls nav mantojams. Vārds "gosvāmī" norāda uz cilvēku, kurš valda pār jutekļiem, kurš ir jutekļu saimnieks. Bhakta nav pakļauts jutekļiem, viņš ir jutekļu vadītājs. Tāpēc bhaktu jāsauc par svāmī vai gosvāmī, pat ja viņš nav dzimis gosvāmī ģimenē.

Saskaņā ar šo kritēriju Šrī Nitjānandas Prabhu un Šrī Advaitas Prabhu pēcteči gosvāmī, protams, ir bhaktas, taču viņus nedrīkst kaut kādā ziņā pretstatīt bhaktām, kas nāk no citām ģimenēm. Mums vienādi jāizturas pret visiem bhaktām, vienalga, vai viņi cēlušies no agrāko āčārju ģimenes vai no parastas ģimenes. Nevajag domāt: "Tas ir amerikāņu gosvāmī," – un citus pretstatīt viņam. Un nevajag arī domāt: "Tas ir *nityānanda-varṁśa-gosvāmī*." Daudzi cilvēki iebilst pret to, ka mēs Krišnas apziņas kustības amerikāņu vaišnaviem piešķiram gosvāmī titulus. Reizēm ļaudis amerikāņu bhaktām atklāti pasaka, ka viņu sanjāsa vai gosvāmī tituls nav autoritatīvi. Taču, saskaņā ar Šrīlas Rūpas Gosvāmī vārdiem šajā pantā, amerikāņu gosvāmī neatšķiras no āčārju ģimenes gosvāmī.

No otras puses, bhakta, kuram piešķirts gosvāmī tituls, bet kurš nav dzimis brāhmanu ģimenē vai Nitjānandas, vai Advaitas Prabhu gosvāmī ģimenē, nedrīkst mākslīgi lepoties un domāt, ka ir kļuvis par gosvāmī. Viņam vienmēr jāatceras, ka materiālā uzpūtība izraisa tūlītēju kritienu. Krišnas apziņas kustība balstās uz pārpasaulīgu zinātņi, un skaudībai tajā nav vietas. Šī kustība domāta paramahamsām, kas pilnīgi brīvi no jebkādas skaudības (*paramaṁ nirmatsarāṇām*). Cilvēks nedrīkst būt nenovīdīgs, vienalga, vai viņš dzimis gosvāmī ģimenē vai arī gosvāmī titulu saņēmis. Līdzko cilvēks

kļūst skaudīgs, viņš krit no paramahamsas līmeņa.

Ja mēs domājam par vaišnava ķermeniskajiem trūkumiem, tad jāsaprot, ka izdarām vaišnava lotospēdu apvainojumu. Apvainojums vaišnava lotospēdām ir ļoti nopietns. Patiešām Šrī Čaitanja Mahāprabhu to ir nosaucis par *hātī-mātā* jeb traka ziloņa apvainojumu. Traks zilonis var radīt postažu it īpaši, ja tas ielaužas skaisti sakoptā dārzā. Tāpēc mums ļoti jāuzmanās, lai neapvainotu vaišnavus. Visiem bhaktām jābūt gataviem pieņemt augstāka vaišnava norādījumus, un augstāka līmeņa vaišnavam jābūt gatavam visādā ziņā palīdzēt zemāka līmeņa vaišnavam. Līmenis tiek vērtēts pēc garīgās attīstības Krišnas apziņā. Uz tīra vaišnava darbību aizliegts raudzīties no materiālā viedokļa. Tīru bhaktu vērtēšana no materiālā viedokļa var nodarīt lielu ļaunumu it īpaši iesācējiem. Tāpēc jāizvairās raudzīties uz tīru bhaktu ārēji, bet jācenšas saskatīt viņa iekšējās īpašības un saprast, ka viņš ar pārpasaulīgu mīlestību kalpo Dievam Kungam. Tādā veidā bhakta var izvairīties no tīra bhaktas materiālistiskas vērtēšanas un pats pamazām šķīstīties.

Tie, kas uzskata, ka Krišnas apziņa ir ierobežota, domāta noteiktai ļaužu daļai, noteiktai bhaktu daļai vai kādai noteiktai zemei, parasti pievērš uzmanību bhaktas ārējām iezīmēm. Šādi iesācēji, nespēdami novērtēt augsta līmeņa bhaktas cildeno kalpošanu, cenšas pielīdzināt mahābhāgavatu sev. Tas sagādā grūtības Krišnas apziņas izplatīšanai visā pasaulē. Diemžēl mums apkārt ir garīgie brāļi, kas ir iesācēji un nespēj novērtēt, cik neparasta darbība ir Krišnas apziņas izplatīšana pa visu pasauli. Viņi tikai pielīdzina mūs sev un tad cenšas mūs visādā ziņā kritizēt. Ļoti žēl, ka viņi ir tik naivi un tik maz saprot. Ja cilvēkam ir īpašas spējas un viņš patiešām nodarbojas ar augsta līmeņa kalpošanu Dievam Kungam, tad pret viņu nedrīkst izturēties kā pret parastu cilvēku, jo ir teikts, ka tas, kuram Krišna nav devis īpašas spējas, nevar izplatīt Krišnas apziņu pa visu pasauli.

Kas šādi kritizē tīru bhaktu, tas izdara apvainojumu (*vaišnava-aparādha*), kas ir ļoti liels šķērslis un kas ir bīstams tiem, kuri vēlas pilnveidoties Krišnas apziņā. Cilvēks, kas apvairo vaišnava lotospēdas, nespēj saņemt nekādu garīgu labumu. Tāpēc ikvienam ļoti jāuzmanās, lai nesāktu apskaust īpašiem spēkiem apveltītu vaišnavu jeb šudha-vaišnavu. Uzskats, ka šādu vaišnavu var nosodīt, arī ir apvainojošs. Centieni viņu pamācīt vai aizrādīt viņam ir apvainojoši. Iesācēju no augsta līmeņa vaišnava var atšķirt pēc darbības. Augsta līmeņa vaišnavs aizvien atrodas garīgā skolotāja stāvoklī, bet iesācējs vienmēr tiek uzskatīts par viņa mācekli. Mācekļi nedrīkst pamācīt savu garīgo skolotāju, un arī garīgajam skolotājam nav jāuzklausā tie, kas nav viņa mācekļi. Tāda ir būtība Šrīlas Rūpas Gosvāmī norādījumiem sestajā pantā.

Septītais pants

स्यात्कृष्णनामचरितादिसिताप्यविद्या-

पित्तोपतप्तरसनस्य न रोचिका नु ।

किन्त्वादारादनुदिनं खलु सैव जुष्टा

स्वाद्भी क्रमाद्भवति तद्गदमूलहन्त्री ॥ ७ ॥

syāt kṛṣṇa-nāma-caritādi-sitāpy avidyā-

pittopatapta-rasanasya na rocikā nu

kintv ādarād anudinam khalu saiva juṣṭā

svādvī kramād bhavati tad-gada-mūla-hantrī

syāt – ir; kṛṣṇa – Kunga Krišnas; nāma – svētais vārds; carita-ādi – raksturs, spēles utt.; sitā – cukura ledene; api – lai gan; avidyā – neziņas; pitta – žults; upatapta – ciešanas; rasanasya – mēles; na – ne; rocikā – garšīgs; nu – ak, cik brīnišķīgs; kintu – bet; ādarāt – rūpīgi; anudinam – katru dienu jeb divdesmit četras stundas dienā; khalu – dabiski; sā – tā (svētā vārda cukura stiklene); eva – noteikti; juṣṭā – ņemta jeb daudzīnāta; svādvī – baudāma; kramāt – pakāpeniski; bhavati – kļūst; tat-gada – šīs slimības; mūla – saknes; hantrī – sagrāvēja.

Krišnas svētais vārds, raksturs, spēles un darbība ir pārpasaulīgi saldi kā cukura stiklene. Lai gan cilvēks, kas slimo ar avidjas (neziņas) dzelteno kaiti, nespēj sajūst saldu garšu, tie ir tik brīnišķīgi, ka, ik dienas rūpīgi daudzinošos šos saldus vārdus, mēle atkal atgūst dabisko garšas spēju un slimība pamazām tiek iznīcināta līdz pašai saknei.

Kunga Krišnas svētā vārda, īpašību, spēļu utt. daba ir absolūta patiesība, skaistums un svētlaipe. Tas viss gluži dabiski ir ļoti salds kā cukura stiklene, kas patīk ikvienam. Turpretī neziņa tiek salīdzināta ar slimību, ko sauc par dzelteno kaiti, kuru izraisa žults sekrēcija. Ja cilvēkam ir dzeltenā kaite, viņš nespēj sajūst patīkamo cukura garšu. Gluži otrādi, tādām cilvēkiem viss saldaiss liekas ļoti rūgts. Līdzīgā veidā *avidyā* (neziņa) atņem spēju baudīt Krišnas pārpasaulīgi saldo vārdu, īpašības, veidolu un spēles. Bet, ja par spīti slimībai cilvēks ar lielu rūpību un uzmanību pieņem Krišnas apziņu, sāk daudzinošā svēto vārdu un klausīties par Krišnas pārpasaulīgajām spēlēm, viņa neziņa tiek iznīcināta un mēle atgūst spēju sajūst Krišnas un visa, kas ar Viņu saistīts, pārpasaulīgās dabas saldumu. Garīgo veselību iespējams atgūt, tikai pastāvīgi izkopjot Krišnas apziņu.

Materiālās pasaules cilvēks, kuram vairāk nekā Krišnas apziņa rūp materiālistiskais dzīves veids, uzskatāms par slimu. Būtnes dabiskais stāvoklis ir mūžīgi kalpot Kungam (*jīvera 'svarūpa' haya-kṛṣṇera 'nitya-dāsa'* (Ā. Madhja 20.108.)). Šī veselība zūd, kad dzīvā būtne piesaistās Krišnas maijas enerģijas ārējām iezīmēm un aizmirst Krišnu. Šo maijas pasauli sauc par *durāśraya*, t.i., viltus patvērumu jeb sliktu patvērumu. Tas, kurš uzticas durāšrajai, lolo cerības, atrazdamies bezcerīgā stāvoklī. Materiālajā pasaulē ikviens cenšas būt laimīgs, un, lai gan visi materiālie centieni ik dienas cieš neveiksmi, neziņas dēļ būtnes nesaprot, ka ir kļūdījušās. Cilvēki cenšas labot vienu kļūdu, izdarot otru kļūdu. Tādā veidā materiālajā pasaulē notiek cīņa par esamību. Ja cilvēkam, kurš atrodas šādā stāvoklī, iesaka pieņemt Krišnas apziņu un būt laimīgam, viņš šo norādījumu nepieņem.

Krišnas apziņas kustība tiek izplatīta pa visu pasauli, lai ārstētu šo dziļo neziņu. Ļaudis maldina akli vadītāji. Sabiedrības vadītāji – politiķi, filozofi un zinātnieki – ir akli, jo neapzinās Krišnu. Kā norādīts Bhagavad-gītā, ateistiskā dzīves veida dēļ viņi ir pilnīgi zaudējuši īstenās zināšanas un tāpēc ir grēcīgi nelieši un zemākie starp cilvēkiem.

*na mām duṣkṛtino mūḍhāḥ
prapadyante narādhamāḥ
māyayāpahṛta jñānā-
āsuram bhāvam āśritāḥ*

"Ļaundari, kas ir pilnīgi nelgas, zemākie starp cilvēkiem, kuru zināšanas laupījuši maldi un kuriem ir ateistisku dēmonu daba, neztic sevi Man." (Bg. 7.15.)

Tādi cilvēki nekad neztic sevi Krišnam un stājas pretī tiem, kuri vēlas rast patvērumu pie Krišnas. Kad tādi ateisti kļūst par sabiedrības vadītājiem, visu gaisotni piesātina neziņa. Ļaudis, kas atrodas šādā stāvoklī, neuzņem Krišnas apziņas kustību ar īpašu sajūsmu, tāpat kā dzeltenās kaites slimnieks nesajūt cukura stiklenes garšu. Taču ir jāzina, ka pret dzelteno kaiti cukura stiklene ir vienīgās īpašās zāles. Gluži tāpat mūsdienu apjukušajai cilvēcei Krišnas apziņa un Dieva Kunga svētā vārda daudzinošana – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – ir vienīgās zāles, kas var atjaunot pasaulē kārtību. Lai gan Krišnas apziņa slimam cilvēkam var nebūt īpaši patīkama, Šrīla Rūpa Gosvāmī tomēr iesaka tam, kurš vēlas izārstēt materiālisma slimību, ar lielu rūpību un uzmanību pieņemt Krišnas apziņu. Ārstēšanos cilvēks sāk ar Harē Krišnas mahāmantras daudzinošanu, jo, skaitot šo Dieva Kunga svēto vārdu, cilvēks, kurš atrodas materiālajā stāvoklī, atbrīvojas no visiem kļūdainajiem priekšstatiem (*ceto-darpaṇa-mārjanam* (Ā. Antja 20.12.)). Avidja jeb aplamais priekšstats par savu garīgo būtību ir pamats *ahankāra* jeb neīstajam "es" sirdī.

Istā slimība atrodas sirdī. Bet, ja prāts un apziņa tiek attīrīti, materiālisma slimība cilvēku neskar. Lai attīrītu prātu un sirdi no visiem aplamajiem priekšstatiem, ir jāuzsāk Harē Krišnas mahāmantras daudzināšana. Tas ir gan viegli, gan svētīgi. Daudzinot Dieva Kunga svēto vārdu, cilvēks tūlīt izglābjas no materiālās pasaules uguns liesmām.

Dieva Kunga svētā vārda daudzināšanā ir trīs pakāpes – apvainojumu pakāpe, apvainojumu samazināšanās pakāpe un tīrā pakāpe. Kad Harē Krišnas mantru daudzina iesācējs, viņš parasti izdara daudzus apvainojumus. Pastāv desmit galvenie apvainojumi, un, ja bhakta no tiem izvairās, viņš var pacelties līdz nākamajai pakāpei, kas atrodas starp apvainojošu daudzināšanu un tīru daudzināšanu. Sasniedzot tīro pakāpi, bhakta tūlīt iegūst atbrīvi. To sauc par *bhava-mahā-dāvāgni-nirvāpanam*. Tiklīdz cilvēks ir izglābies no materiālās esamības uguns liesmām, viņš var sajust pārpasaulīgās dzīves garšu.

Varam secināt, ka tam, kurš vēlas atbrīvoties no materiālisma slimības, jādaudzina Harē Krišnas mantra. Krišnas apziņas kustības īpašais mērķis ir radīt tādu gaisotni, kurā ļaudis varētu pieņemt Harē Krišnas mantras daudzināšanu. Pirmais solis ir ticība, un, kad daudzināšanas gaitā tā pieaug, cilvēks var kļūt par biedrības locekli. Mēs pa visu pasauli sūtām sankīrtanas grupas, un tās pārliecinās, ka pat vistālākajos nostūros, kur nav nekādu zināšanu par Krišnu, Harē Krišnas mahāmantra mūsu kustībai piesaista tūkstošiem cilvēku. Ir vietas, kur ļaudis, atdarinot bhaktas, noskuj galvas un daudzina Harē Krišnas mahāmantru jau dažas dienas pēc tam, kad to dzirdējuši. Tā varbūt ir atdarināšana, bet atdarināt kaut ko labu ir vēlams. Daži atdarinātāji pēc kāda laika vēlas no garīgā skolotāja saņemt iesvētību un piesakās uz iesvētīšanu.

Ja sekotājs ir patiess, viņš saņem iesvētību, un šo pakāpi sauc *bhajana-kriyā*. Tad viņš patiešām sāk kalpot Kungam un pastāvīgi, ik dienas, skaita sešpadsmit Harē Krišnas mahāmantras aplūsus, atturas no neatļautiem dzimumsakariem, apreibināšanās, gaļas ēšanas un azarta spēlēm. Ar bhadžana-kriju cilvēks atbrīvojas no materiālistiskās dzīves sārņiem. Viņš vairs neiet uz restorāniem vai viesnīcām, lai ēstu tā saucamos garšīgos ēdienus, kas pagatavoti no gaļas un sīpoliem, un viņš vairs nevēlas smēķēt vai dzert tēju un kafiju. Šāds cilvēks ne tikai atturas no neatļautiem dzimumsakariem, bet vispār izbeidz dzimumdzīvi. Un viņš vairs nevēlas izšķiest laiku spekulēšanā vai azarta spēlēs. Tādējādi jāsaprot, ka cilvēks attīrās no nevēlamām lietām (*anartha-nivṛtti*). Vārds *anartha* norāda uz to, kas ir nevēlams. *Anarthas* tiek iznīcinātas tad, kad cilvēks pieķeras Krišnas apziņas kustībai.

Atbrīvojies no visa nevēlamā, cilvēks iegūst stingrību Krišnas apziņas darbībā. Bhakta šai darbībai tā pieķeras, ka garīgā kalpošana viņam sagādā ekstāzi. To sauc par *bhāvu* jeb snaudošās Dieva mīlestības atmodināšanas sākumu. Tādā veidā saistītā dvēsele atbrīvojas no materiālās esamības, un viņu vairs nepiesaista ķermeniskā dzīves izpratne, tātad arī materiālā bagātība, materiālās zināšanas un viss, kas ir materiāli pievilcīgs. Šajā līmenī bhakta var saprast, kas ir Dieva Augstākā Personība un kas ir Viņa maija.

Maija var būt, taču tā nespēj satraukt bhaktu, kurš sasniedzis *bhāvas* pakāpi. Tas ir tāpēc, ka bhakta spēj redzēt īsteno maijas stāvokli. Būt maijā nozīmē aizmirst Krišnu, bet Krišnas aizmīšana un Krišnas apziņa ir saistītas tāpat kā gaisma un ēna. Tas, kurš atrodas ēnā, nespēj baudīt gaismas dotās iespējas, un to, kurš atrodas gaismā, nespēj traucēt ēnas radītā tumsa. Pieņemot Krišnas apziņu, cilvēks pakāpeniski atbrīvojas un nonāk gaismā. Patiešām viņš pat nesaskaras ar tumsu. Kā teikts Čaitanja-čāritāmritā (Madhja 22.31.):

*kṛṣṇa-sūrya-sama; māyā haya andhakāra
yāhān kṛṣṇa, tāhān nāhi māyāra adhikāra*

"Krišna ir kā saule, un maija ir kā tumsa. Kur ir saule, tur nevar būt tumsas. Tiklīdz cilvēks pieņem Krišnas apziņu, maldu tumsa jeb ārējās enerģijas ietekme pazūd."

Astotais pants

तन्नामरूपचरितादिसुकीर्त्तनानु-

स्मृत्योः क्रमेण रसनामनसी नियोज्य ।

तिष्ठन् व्रजे तदनुरागिजनानुगामी

कालं नयेदखिलमित्युपदेशसारम् ॥ ८ ॥

tan-nāma-rūpa-caritādi-sukīrtanānu-

smṛtyoḥ krameṇa rasanā-manasī niyojya

tiṣṭhan vraje tad-anurāgi-janānugāmī

kālaṁ nayed akhilam ity upadeśa-sāram

tat – Kunga Krišnas; nāma – svētais vārds; rūpa – veidols; carita-ādi – raksturs, spēles utt.; su-kīrtana – apspriežot vai jauki daudzino; anusmṛtyoḥ – atceroties; krameṇa – pamazām; rasanā – mēle; manasī – un prāts; niyojya – nodarbinot; tiṣṭhan – dzīvojot; vraje – Vradžā; tat – Kungam Krišnam; anurāgi – ar pieķeršanos; jana – cilvēki; anugāmī – sekojot; kālam – laiku; nayet – jāizmanto; akhilam – pilnīgi; iti – tā; upadeśa – padomu jeb norādījumu; sāram – būtība.

Visu padomu būtība ir tāda, ka cilvēkam visu laiku – divdesmit četras stundas diennaktī – labi jādaudzina un jāatceras Kunga dievišķais vārds, pārpasaulīgais veidols, īpašības un mūžīgās spēles, tādā veidā pakāpeniski iesaistot šajā darbībā mēli un prātu. Ir jādzīvo Vradžā (Goloka Vrindāvana-dhāmā) un bhaktu vadībā jākalpo Krišnam. Jāseko Dieva Kunga mīļotajiem bhaktām, kuri ļoti pieķērušies garīgajai kalpošanai Viņam.

Prāts var būt gan cilvēka draugs, gan ienaidnieks, tāpēc tas jā māca būt par draugu. Krišnas apziņas kustība īpaši domāta, lai mācītu prātu vienmēr darboties Krišnas labā. Prātā ir simtiem un tūkstošiem iespaidu, kas nāk ne tikai no šīs dzīves, bet arī no daudzām jo daudzām agrākajām dzīvēm. Šie iespaidi reizēm saskaras un rada pretrunīgus tēlus. Tādā veidā prāta darbība saistītajai dvēselei var būt bīstama. Psihologijas studenti zina prāta dažādās psiholoģiskās izmaiņas. Bhagavad-gītā (8.6.) teikts:

yaṁ yaṁ vāpi smaran bhāvaṁ

tyajaty ante kalevaram

taṁ taṁ evaiti kaunteya

sadā tad-bhāva-bhāvitaḥ

"Kādu esamības stāvokli cilvēks atceras aiziešanas brīdī, tādu stāvokli viņš noteikti arī sasniedz."

Nāves brīdī dzīvās būtnes prāts un saprāts rada noteikta veida ķermeņa smalko formu nākamajai dzīvei. Ja prāts pēkšņi iedomājas kaut ko ne visai labvēlīgu, būtne nākamajā dzīvē saņem atbilstošu dzimšanu. No otras puses, ja cilvēks nāves brīdī spēj domāt par Krišnu, viņš var pārcelties uz garīgo valstību Goloka Vrindāvanu. Veids, kā notiek pārceļošana, ir ļoti smalks, tāpēc Šrīla Rūpa Gosvāmī iesaka bhaktām apmācīt prātu, lai tas spētu atcerēties vienīgi Krišnu. Līdzīgi mēle jāradina runāt tikai par Krišnu un baudīt tikai krišna-prasādu. Vēl Šrīla Rūpa Gosvāmī iesaka: *tiṣṭhan vraje* – jādzīvo Vrindāvanā vai jebkurā Vradžabhūmi daļā. Vradžabhūmi jeb Vrindāvanas zemes laukums ir apmēram astoņdesmit četras krošas. Viena kroša ir pieci kvadrātkilometri. Kad cilvēks apmetas uz dzīvi Vrindāvanā, viņam tur jārod patvērums pie augsta līmeņa bhaktas. Tādā veidā vienmēr jādomā par Krišnu un Viņa spēlēm. Šrīla Rūpa Gosvāmī to sīkāk paskaidro Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.2.294.):

kṛṣṇaṁ smaran janāṁ cāsyā

preṣṭhaṁ nija-samīhitam

tat-tat-kathā-rataś cāsau

kuryād vāsaṁ vraje sadā

"Bhaktam vienmēr jādzīvo pārpasaulīgajā Vradžas valstībā un vienmēr jānodarbojas ar *kṛṣṇaṁ smaran*

janam cāsyā preṣṭham, t.i., jāatceras Śrī Kriṣṇa un Viṇa mīlotie pavadoņi. Sekojot šo pavadoņu piemēram un pieņemot viņus par mūžīgajiem vadītājiem, bhakta var iegūt spēcīgu vēlmi kalpot Dieva Augstākajai Personībai."

Vēl Śrīla Rūpa Gosvāmī Bhakti-rasāmrita-sindhu (1.2.295.) norāda:

sevā sādḥaka-rūpeṇa
siddha-rūpeṇa cātra hi
tad-bhāva-lipsunā kāryā
vraja-lokānusārataḥ

"Pārpasaulīgajā Vradžas valstībā (*Vraja-dhāma*) jākalpo Visaugstajam Kungam Śrī Kriṣṇam ar jūtām, kas līdzīgas Viṇa pavadoņu jūtām, kā arī jāpieņem kāds noteikts Kriṣṇas pavadonis par savu vadītāju un jāiet viņa pēdās. Šis paņēmiens attiecas gan uz sādhanas pakāpi (kad ar garīgo praksi nodarbojas sasaistīta būtne), gan uz sādḥjas (Dieva apzināšanās) pakāpi, kad cilvēks ir sidha-puruša jeb garīgo pilnību sasniegusi dvēsele."

Śrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs minēto pantu komentējis šādiem vārdiem: "Tam, kurš vēl nav izkojis tieksmi uz Kriṣṇas apziņu, jāatmet visi materiālie motīvi un jāapmāca prāts, sekojot vadošajiem attīstības principiem, t.i., jādaudzina un jāatceras Kriṣṇa, Viṇa vārds, Viṇa veidols, īpašības, spēles utt. Kad cilvēks pret to visu ir izkojis patiku, viņam jācenšas dzīvot Vrindāvanā un prasmīgu bhaktu vadībā un aizsardzībā vienmēr jāatceras Kriṣṇas vārds, slava, spēles un īpašības. Tā ir būtība un kopsavilkums visiem norādījumiem, kas attiecas uz garīgās kalpošanas attīstību.

Iesācējam pastāvīgi jāklusās *kṛṣṇa-kathā*. To sauc *śravaṇa-daśā* jeb klausīšanās pakāpi. Pastāvīgi klausoties Kriṣṇas pārpasaulīgo svēto vārdu, kā arī klausoties par Viṇa pārpasaulīgo veidolu, īpašībām un spēlēm, bhakta var sasniegt pieņemšanas pakāpi, ko sauc *varaṇa-daśā*. Sasniedzot šo pakāpi, cilvēks jau vēlas klausīties kriṣṇa-kathu. Kad bhakta spēj daudzinaēt ekstāzē, viņš sasniedz *smaraṇāvasthā* pakāpi jeb atcerēšanās pakāpi. Atminēšanās, gremdēšanās domās, meditācija, pastāvīga atcerēšanās un transs ir piecas *kṛṣṇa-smaraṇa* attīstības pakāpes. Sākumā bhakta pa laikam var aizmirst Kriṣṇu, bet vēlāk atcerēšanās ir pastāvīga. Kad tā ir nepārtraukta, cilvēks iegūst koncentrāciju, un to sauc par meditāciju. Kad meditācija izvēršas un kļūst pastāvīga, to sauc *anusmṛti*. Ar nepārtrauktu un nepārejošu anusmṛti cilvēks nonāk *samādhi* jeb garīgā transa pakāpē. Pēc tam, kad *smaraṇa-daśā* jeb *samādhi* ir pilnībā attīstījies, dvēsele saprot savu sākotnējo dabisko stāvokli. Tad tā pilnīgi un skaidri apzinās savas mūžīgās attiecības ar Kriṣṇu. To sauc *sampatti-daśā* jeb dzīves pilnību.

Čaitanja-čaritāmritā iesācējiem ieteikts atnest visu veidu motivētās vēlmes un saskaņā ar vadošajiem principiem un rakstu norādījumiem garīgi kalpot Dievam Kungam. Tādā veidā iesācējs var pakāpeniski izkopt pieķeršanos Kriṣṇas vārdam, slavai, veidolam, īpašībām utt. Kad šī pieķeršanās ir attīstījusies, bhakta var spontāni kalpot Kriṣṇas lotospēdām, pat nesekojoši vadošajiem principiem. Šo pakāpi sauc par *rāga-bhakti* jeb garīgo kalpošanu spontānā mīlestībā. Atrodoties šajā pakāpē, bhakta Vrindāvanā var sekot kādam mūžīgajam Kriṣṇas pavadonim. To sauc par *rāgānuga-bhakti*. Rāgānuga-bhakti jeb spontāna garīgā kalpošana var notikt šānta-rasā, kad bhakta tiecas kalpot Kriṣṇam kā Kriṣṇas govīs, nūja, flauta Kriṣṇas rokās vai kā ziedi ap Kriṣṇas kaklu. *Dāsja-rasā* bhakta seko tādiem Kriṣṇas kalpiem kā Čitraka, Patraka un Raktaka. Draudzīgajā sakhja-rasā cilvēks var kļūt par tādu Kriṣṇas draugu kā Baladēva, Šrīdāma vai Sudāma. Vātsalja-rasā, ko raksturo vecāku mīlestība, bhakta var būt kā Nanda Mahārādža un Jašoda, un mādḥurja-rasā, kas raksturīga ar laulības mīlestību, bhakta var būt kā Śrīmatī Rādhārānī vai Viṇas draudzenes, piemēram, Lalita un Viṇas kalpones (*mañjari*), kā Rūpa un Rati. Tāda ir visu garīgās kalpošanas norādījumu būtība."

Devītais pants

वैकुण्ठ=ज्जनितो वरा मधुपुरी तत्रापि रासोत्सवाद्
वृन्दारण्यमुदारपाणिरमणात्त्रापि गोवर्धनः ।
राधाकुण्डमिहापि गोकुलपतेः प्रेमामृताप्लावनात्
कुर्यादस्य विराजतो गिरितटे= सेवां विवेकी न कः ॥९॥

vaikuṅṭhāj janito varā madhu-purī tatrāpi rāsotsavād
vṛndāraṇyam udāra-pāṇi-ramaṇāt tatrāpi govardhanaḥ
rādhā-kuṇḍam ihāpi gokula-pateḥ premāmṛtāplāvanāt
kuryād asya virājato giri-taṭe sevām vivekī na kaḥ

vaikuṅṭhāt – nekā Vaikuntha, garīgā valstība; janitaḥ – dzimšanas dēļ; var – labāka; madhu-purī – pārpasaulīgā pilsēta Mathura; tatra api – augstāka par to; rāsa-utsavāt – pateicoties rāsa-līlai; vṛndā-aranyam – Vrindāvanas mežs; udāra-pāṇi – Kunga Krišnas; ramaṇāt ramanāt – dažādo mīlas rotaļu dēļ; tatra api – augstāks par to; govardhanaḥ – Govardhanas kalns; rādhā-kuṇḍam – vieta, ko sauc par Rādhā-kundu; iha api – augstāka par to; gokula-pateḥ – Krišnas, Gokulas valdnieka; prema-amṛta – ar dievišķās mīlestības nektāru; āplāvanāt – jo pārpludināta; kuryāt – darītu; asya – tās (Rādhā-kundas); virājataḥ – atrodas; giri-taṭe – Govardhanas kalna pakājē; sevām – kalpošana; vivekī – kurš ir saprātīgs; na – ne; kaḥ – kurš.

Svētā vieta Mathura garīgā ziņā ir augstāka par Vaikunthu jeb pārpasaulīgo valstību, jo tur ieradās Kungs. Augstāks par Mathurā-purī ir pārpasaulīgais Vrindāvanas mežs, jo tur notika Krišnas rāsa-līlas spēles. Un augstāks par Vrindāvanas mežu ir Govardhanas kalns, jo to pacēla Šrī Krišnas dievišķā roka un tur notika Viņa dažādās mīlas rotaļas. Un visaugstākā ir lieliskā Šrī Rādhā-kunda, jo to pārpludināja Gokulas Kunga Šrī Krišnas nektārsaldā prēma. Kā gan saprātīgs cilvēks varētu nevēlēties kalpot dievišķajā Rādhā-kundā, kas atrodas Govardhanas kalna pakājē.

Garīgā valstība aizņem trīs ceturtdaļas no visa Dieva Augstākās Personības radītā, un tā ir visaugstākais, kas var būt. Garīgā valstība gluži dabiski ir pārāka par materiālo pasauli, taču Mathura un tās apkārtnē, kas atrodas materiālajā pasaulē, tiek uzskatīta par augstāku nekā garīgā valstība, jo Mathurā atnāca pati Dieva Augstākā Personība. Vrindāvanas meži tiek uzskatīti par augstākiem nekā Mathura, jo divpadsmit meži (*dvādaśa-vana*), piemēram, Tālavana, Madhuvana un Bahulāvana, ir slaveni ar dažādajām Dieva Kunga spēlēm. Tādējādi Vrindāvanas iekšējais mežs ir par augstāks nekā Mathura, bet pārāks par šiem mežiem ir dievišķais Govardhanas kalns, jo Krišna ar savu lotosam līdzīgo roku pacēla Govardhanas kalnu gluži kā lietussargu, lai aizsargātu savus biedrus, Vradžas iedzīvotājus, no dusmu pārņemtā padievu valdnieka Indras uzsūtītajām lietussargzēm. Vēl pie Govardhanas kalna Krišna kopā ar draugiem ganīja govīs, kā arī satikās ar savu mīļoto Šrī Rādhū un tur notika Viņu mīlas rotaļas. Rādhā-kunda, kas atrodas Govardhanas kalna pakājē, ir visaugstākā, jo tā ir Krišnas mīlestības pārpludināta. Augsta līmeņa bhaktas dod priekšroku dzīvei pie Rādhā-kundas, jo šī vieta saistīta ar daudzām mūžīgajām mīlas rotaļām starp Krišnu un Rādhārānī (*rati-vilāsa*).

Čaitanja-čaritāmritā Madhja-līlā teikts, ka Šrī Čaitanja Mahāprabhu, pirmoreiz apmeklējot Vradžabhūmi apvidu, sākusī nav varējis atrast Rādhā-kundu. Tas nozīmē, ka Šrī Čaitanja Mahāprabhu meklēja, kur tieši atrodas Rādhā-kunda. Galu galā Viņš atrada svēto vietu, un tur bija neliels dīķis. Viņš šajā vietā nomazgājās un pateica bhaktām, ka tieši šī vieta ir īstā Rādhā-kunda. Vēlāk Kunga Čaitanjas bhaktas, kurus vispirms vadīja seši Gosvāmī, kā Rūpa un Raghunātha dāsa, šo dīķi atraka. Tagad šai vietā atrodas liels ezers, ko sauc par Rādhā-kundu. Šrīla Rūpa Gosvāmī ir ļoti uzsvēris Rādhā-kundas svarīgumu, jo Šrī Čaitanja Mahāprabhu vēlējās šo vietu atrast. Tad kurš gan pametīs Rādhā-kundu un meklēs citu dzīves vietu? Neviens, kam ir pārpasaulīgs saprāts, tā nerīkosies. Taču Rādhā-kundas nozīmīgumu nespēj izprast citas vaišnavu sampradājas. Rādhā-kundas garīgo jēgu un dievišķo dabu nespēj aptvert arī tie, kas nevēlas garīgi kalpot Kungam Čaitanjam Mahāprabhu.

Tāpēc Rādhā-kundu godina galvenokārt Gaudīja vaišnavi, Kunga Šrī Krišnas Čaitanjas Mahāprabhu sekotāji.

Desmitais pants

कर्मिभ्यः परितो हरेः प्रियतया व्यक्तं ययुर्ज्ञानिन,
स्तेभ्यो ज्ञानविमुक्तभक्तिपरमाः प्रेमैकनिष्ठास्ततः ।
तेभ्यस्ताः पशुपालपङ्कजदूशस्ताभ्योपि सा राधिका
प्रेष्टा तद्वदियं तदीयसरसी तां नाश्रयेत् कः कृती ॥ १० ॥

*karmibhyaḥ parito hareḥ priyatayā vyaktim yayur jñāninas
tebhyo jñāna-vimukta-bhakti-paramāḥ premaika-niṣṭhās tataḥ
tebhyaḥ tāḥ paśu-pāla-paṅkaja-dṛśas tābhyo 'pi sā rādhikā
preṣṭhā tadvad iyaṁ tadīya-sarasī tām nāśrayet kaḥ kṛtī*

karmibhyaḥ – nekā visi auglīgā darba darītāji; *paritaḥ* – visādā ziņā; *hareḥ* – Dieva Augstākās Personības; *priyatayā* – jo svētīts; *vyaktim yayuḥ* – teikts šāstrā; *jñāninaḥ* – tie, kas pilnveidojušies zināšanās; *tebhyaḥ* – augstāks par tiem; *jñāna-vimukta* – atbrīvots ar zināšanām; *bhakti-paramāḥ* – kas garīgi kalpo; *prema-ekaniṣṭhāḥ* – kas sasnieguši tīru mīlestību uz Dievu; *tataḥ* – augstāki par tiem; *tebhyaḥ* – labākas nekā tie; *tāḥ* – tās; *paśu-pāla-paṅkaja-dṛśaḥ* – gopī, kuras vienmēr ir atkarīgas no ganu zēna Krišnas; *tābhyaḥ* – pāri tām visām; *api* – noteikti; *sā* – Viņa; *rādhikā* – Šrīmatī Rādhika; *preṣṭhā* – ļoti dārga; *tadvat* – tāpat; *iyam* – šis; *tadīya-sarasī* – Viņas ezers Šrī Rādhā-kunda; *tām* – Rādhā-kundas; *na* – ne; *āśrayet* – radīs patvērumu; *kaḥ* – kas; *kṛtī* – visveiksmīgākais.

Šāstrā teikts, ka no visiem auglīgā darba darītājiem tas, kurš pilnveidojies zināšanās par dzīves augstākajām vērtībām, ir saņēmis Visaugstā Kunga Hari svētību. No daudziem tādiem cilvēkiem, kas pilnveidojušies zināšanās (gṇānī), tas, kas ar zināšanām patiešām sasniedzis atbrīvi, var uzsākt garīgo kalpošanu. Viņš ir augstāks par citiem. Taču tas, kurš patiešām sasniedzis prēmu, tīru mīlestību uz Krišnu, ir augstāks par viņu. Gopī ir vēl daudz augstākas par visiem augsta līmeņa bhaktām, jo tās vienmēr ir pilnīgi atkarīgas no Šrī Krišnas, pārpasaulīgā ganiņa. No visām gopī Krišnam visdārgākā ir Šrīmatī Rādhārānī. Viņas kunda (ezers) Kungam Krišnam ir tikpat dārgs kā šī vismīlākā gopī. Tad kurš gan negribēs dzīvot pie Rādhā-kundas un garīgā ķermenī, kas piesātināts ar ekstātiskām bhakti jūtām (aprākṛita-bhāvu), ar mīlestību nekalpos dievišķajam pārim Šrī Šrī Rādhā-Govindam, kuri bauda savu aštakālīja-līlu, mūžīgās astoņu daļu spēles, kas risinās ik dienas. Patiešām tie, kas garīgi kalpo Rādhā-kundas krastos, ir visveiksmīgākie Visumā.

Tagad gandrīz visi nodarbojas ar kaut kādu auglīgu darbību. Tie, kas vēlas ar darbu nopelnīt kādus materiālus labumus, ir karmī jeb auglīga darba darītāji. Visas dzīvās būtnes, kas atrodas šajā materiālajā pasaulē, ir pakļautas maijas burvībai. Tas aprakstīts Višnu Purānā (6.7.61.):

*viṣṇu-śaktiḥ parā proktā
kṣetrajñākhyā tathā parā
avidyā-karma-saṁjñānyā
tṛtīyā śaktir iṣyate*

Gudrie iedala Dieva Augstākās Personības enerģijas trijās kategorijās – garīgajā enerģijā, robeženerģijā un materiālajā enerģijā. Materiālā enerģija tiek uzskatīta par trešās šķiras enerģiju (*tṛtīyā śaktiḥ*). Dzīvās būtnes, kas pakļautas materiālajai enerģijai, reizēm darbojas kā suņi un cūkas, smagi strādājot, lai apmierinātu jutekļus. Taču vai nu šajā dzīvē, vai pēc dievbijīgas darbošanās daži karmī nākamajā dzīvē ļoti pieķeras dažādu Vēdās minēto ziedošanu veikšanai. Pateicoties saviem dievbijīgajiem nopelniem, viņi paceļas uz debesu planētām. Patiesībā tie, kas veic ziedošanas stingrā

saskaņā ar Vēdu norādījumiem, nonāk uz Mēness vai planētām, kas augstākas par Mēnesi. Kā teikts Bhagavad-gītā (9.21.): *kṣīṇe puṇye martya-lokaṁ viśanti* – izsmēluši savas tā saucamās dievbijīgās darbības augļus, viņi atkal atgriežas uz Zemi, ko sauc par martja-loku jeb nāves vietu. Šie cilvēki ar savu dievbijīgo darbību var nonākt uz debesu planētām un baudīt dzīvi tūkstošiem gadu, tomēr, kad dievbijīgo darbu sekas ir izsmeltas, viņiem jāatgriežas uz šo planētu.

Tādā stāvoklī atrodas visi karmī – gan tie, kas darbojas dievbijīgi, gan tie, kas darbojas bezdievīgi. Uz šīs planētas ir daudz darījumu cilvēku, politiķu un citu, kas domā tikai par materiālu laimi. Viņi cenšas nopelnīt naudu visiem līdzekļiem, vienalga, vai tie ir dievbijīgi vai ne. Tādus ļaudis sauc par karmī jeb rupji materiālistiskiem cilvēkiem. Daži no karmī ir vikarmī jeb ļaudis, kas darbojas, neņemot vērā Vēdu zināšanas. Tie, kas savā darbībā balstās uz Vēdu zināšanām, veic ziedošanas, lai iepriecinātu Kungu Višnu un saņemtu no Viņa svētības. Tādā veidā viņi nonāk uz augstākajām planētām. Šādi karmī ir augstāki par vikarmī, jo viņi seko Vēdu norādījumiem un neapšaubāmi ir dārgi Krišnam. Bhagavad-gītā (4.11.) Krišna saka: *ye yathā māṁ prapadyante tāṁs tathaiva bhajāmy aham*. "Kā cilvēks uztic sevi Man, tā Es viņu atalgoju." Krišna ir tik labs, ka piepilda karmī un gjānī vēlmes, nemaz jau nerunājot par bhaktu vēlmēm. Lai gan karmī reizēm paceļas uz augstākajām planētām, kamēr vien viņi ir pieķērušies auglīgai darbībai, tiem pēc nāves jāsaņem jauni materiālie ķermeņi. Ja cilvēks darbojas dievbijīgi, viņš var saņemt ķermeni pie augstāko planētu sistēmu padieviem vai arī sasniegt kādu citu stāvokli, kurā var baudīt augstāka līmeņa materiālo laimi. No otras puses, tie, kas darbojas bezdievīgi, pagrimst un piedzimst par dzīvniekiem, kokiem un augiem. Tāpēc mācītas un svētas personības ne visai augstu vērtē auglīgā darba darītājus (vikarmī), kuriem nerūp Vēdu norādījumi. Kā teikts Šrīmad Bhāgavatamā (5.5.4.):

*nūnaṁ pramattaḥ kurute vikarma
yad indriya-prītaya āprṇoti
na sādhu manye yata ātmano 'yam
asann api kleśada āsa dehaḥ*

"Materiālisti, kas smagi strādā līdzīgi suņiem un cūkām, lai apmierinātu jutekļus, patiesībā ir neprātīgi. Viņi veic vissliktākos darbus tikai jutekļu apmierināšanai. Materiālistiska darbība saprātīgam cilvēkam ir pilnīgi bezvērtīga, jo ar šādu darbību būtne saņem materiālo ķermeni, kas ir ciešanu pilns."

Cilvēka dzīves mērķis ir izkļūt no triju veidu ciešanām, kas saistītas ar materiālo esamību. Diemžēl auglīgā darba darītāji kā neprātīgi dzenas pēc naudas un visiem spēkiem cenšas iegūt laicīgas materiālās ērtības; tāpēc viņiem draud briesmas pagrimt līdz zemākajiem dzīvības veidiem. Materiālisti savā mulķībā kaļ dažādus plānus, lai materiālajā pasaulē iegūtu laimi. Viņi pat neiedomājas, ka dzīvei reiz pienāks gals un mūža lielākā daļa būs pavadīta, krājot naudu jutekļu apmierināšanai. Šāda darbība beidzas ar nāvi. Materiālistiem neienāk prātā, ka pēc aiziešanas no ķermeņa viņi var piedzimt par zemākajiem dzīvniekiem, augiem vai kokiem. Tādējādi visa viņu darbība ir pretrunā ar dzīves mērķi. Materiālisti ne tikai piedzimst neziņā, bet arī darbojas neziņā, domājot, ka debesskrāpji, lielas mašīnas, godājams stāvoklis utt. ir materiāli labumi. Materiālisti nezina, ka nākamajā dzīvē viņi pagrimis un ka visa viņu darbība ir parābhava jeb sakāve. Tas norādīts Šrīmad Bhāgavatamā (5.5.5.): *parābhavas tāvad abodha jātaḥ*.

Tāpēc cilvēkam jāvēlas izprast zinātņi par dvēseli (*ātma-tattva*). Tas, kurš nav nonācis ātma-tatvas līmenī un nav sapratis, ka patība ir dvēsele, nevis ķermenis, paliek neziņā. No tūkstošiem un pat miljoniem nejēgu, kuri iznieko laiku, apmierinot jutekļus, varbūt viens iegūst zināšanas un saprot dzīves augstākās vērtības. Tādu cilvēku sauc par gjānī. Gjānī zina, ka auglīga darbība piesaista materiālajai esamībai un liek pārceļot no viena ķermeņa otrā. Kā norādīts Šrīmad Bhāgavatamā ar terminu *śārīra-bandha* (piesaistīts ķermeniskajai esamībai), kamēr vien būtne domā par jutekļu apmierināšanu, tās prāts gremdējas karmā jeb auglīgā darbībā, liekot tai pārceļot no viena ķermeņa

otrā.

Tādējādi gjanī tiek uzskatīts par augstāku nekā karmī, jo viņš vismaz atturas no aklas jutekļu apmierināšanas. To norāda Dieva Augstākā Personība. Taču, lai gan gjanī var būt brīvs no karmī neziņas, bez garīgās kalpošanas viņš joprojām atrodas neziņā (avidjā). Cilvēks var tikt atzīts par gjanī jeb to, kurš pilnveidojies zināšanās, tomēr viņa zināšanas uzskatāmas par netīrām, jo viņš neko nezina par garīgo kalpošanu un tāpēc tiešā veidā negodina Dieva Augstākās Personības lotospēdas.

Gjanī, kurš uzsāk garīgo kalpošanu, ātri kļūst augstāks par parastu gjanī. Tāda līmeņa cilvēku sauc *jñāna-vimukta-bhakti-parama*. Tas, kā gjanī uzsāk garīgo kalpošanu, aprakstīts Bhagavad-gītā (7.19.), kur Krišna saka:

*bahūnām janmanām ante
jñānavān mām prapadyate
vāsudevaḥ sarvam iti
sa mahātmā sudurlabhaḥ*

"Tas, kam ir īstenas zināšanas, pēc daudzām dzimšanām un nāvēm uztic sevi Man, zinot, ka Es esmu viss esošais un visu cēloņu cēlonis. Tāda dižena dvēsele ir ļoti reta." Cilvēks ir patiešām gudrs, kad viņš sevi uztic Krišnas lotospēdām, bet tāds mahātma jeb dižena dvēsele ir ļoti rets.

Cilvēks, kas uzsācis garīgo kalpošanu un ievēro vadošos principus, var iegūt spontānu mīlestību uz Dievu, sekojot tādiem diženiem bhaktām kā Nārada, Sanaka un Sanātana. Tad Dieva Augstākā Personība viņu atzīst par augstāku kā pārējie. Bhaktas, kas izkopusi mīlestību uz Dievu, neapšaubāmi atrodas cildenā stāvoklī.

No visiem šiem bhaktām gopī tiek atzītas par visaugstākajām, jo viņas domā vienīgi par Krišnas apmierināšanu. Viņas kalpo Krišnam pilnīgi nesavtīgi. Patiešām reizēm Krišna liek viņām ārkārtīgi ciest, atstājot tās. Tomēr gopī nespēj aizmirst Krišnu. Kad Krišna no Vrindāvanas aizbrauca uz Mathuru, gopī ārkārtīgi bēdējās un šķiršanās sāpēs raudāja līdz mūža galam. Tas nozīmē, ka vienā ziņā tās nemaz nebija šķirtas no Krišnas. Nav nekādas starpības, vai mēs domājam par Krišnu vai atrodamies Viņa sabiedrībā. Gluži otrādi, vipralambha-sēva jeb domāšana par Krišnu atšķirtībā, kā to darīja Šrī Čaitanja Mahāprabhu, ir daudz augstāka nekā tieša kalpošana Krišnam. Tādējādi no visiem bhaktām, kas izkopusi tīru bhakti mīlestību uz Krišnu, gopī ir augstākās, un no visām šīm cildenajām gopī Šrīmatī Rādhārānī ir visaugstākā. Garīgajā kalpošanā neviens nevar pārspēt Šrīmatī Rādhārānī. Patiešām pat Krišna nespēj izprast Šrīmatī Rādhārānī attieksmi; tāpēc Viņš pieņēma Šrīmatī Rādhārānī lomu un ieradās kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu, lai izprastu Viņas pārpasaulīgās jūtas.

Tā Šrīla Rūpa Gosvāmī pakāpeniski nonāk pie secinājuma, ka Šrīmatī Rādhārānī ir visaugstākā no Krišnas bhaktām un ka Viņas kunda (ezers), Šrī Rādhā-kunda, ir viscildenākā vieta. To pierāda citāts no Laghu-bhāgavatāmritas (Utara-khanda 45.), kā tas minēts Čaitanja-čaritāmritā:

*yathā rādhā priyā viṣṇos
tasyāḥ kuṇḍam priyam tathā
sarva-gopīṣu saivaikā
viṣṇor atyanta-vallabhā*

"Šrīmatī Rādhārānī ir ļoti dārga Visaugstajam Kungam Krišnam (Višnu), un arī vieta, kur Viņa mazgājas (Rādhā-kunda), ir tikpat dārga Krišnam. No visām gopī Kungam vismīļākā ir vienīgi Viņa."

Tāpēc ikvienam, kas vēlas apzināties Krišnu, galu galā jārod patvērums pie Rādhā-kundas un visu mūžu tur garīgi jākalpo. Tāds ir Rūpas Gosvāmī secinājums Upadēšāmritas desmitajā pantā.

Vienpadsmitais pants

कृष्णस्योच्चैः प्रणयवसतिः प्रेयसीभ्योपि राधा
कुण्डं चास्या मुनिभिरभितस्तादृगेव व्यधायि ।
यत्प्रेष्ठैरप्यलमसुलभं किं पुनर्भक्तिभाजां
तत्प्रेमेदं सकृदपि सरः स्नातुरविष्करोति ॥ ११ ॥

*kr̥ṣṇasyoccaiḥ praṇaya-vasatiḥ preyasībhyo 'pi rādhā
kuṇḍam cāsyā munibhir abhitas tādr̥g eva vyadhāyi
yat preṣṭhair apy alam asulabham kiṁ punar bhakti-bhājām
tat premedaṁ sakṛd api saraḥ snātur āviṣkaroti*

kr̥ṣṇasya – Kunga Śrī Kriṣnas; uccaiḥ – ļoti augstu; praṇaya-vasatiḥ – mīlestības mērķis; preyasībhyah – no daudzām iemīlotām gopī; api – noteikti; rādhā – Śrīmatī Rādhārānī; kuṇḍam – ezers; ca – arī; asyāḥ – Viņas; munibhiḥ – diženu gudro; abhitaḥ – visādā ziņā; tādr̥k eva – līdzīgi; vyadhāyi – aprakstīts; yat – kas; preṣṭhaiḥ – visaugstāko bhaktu; api – pat; alam – pietiekami; asulabham – grūti sasniedzams; kim – kas; punaḥ – atkal; bhakti-bhājām – tiem, kas garīgi kalpo; tat – to; prema – mīlestību uz Dievu; idam – šajā; sakṛt – vienreiz; api – pat; saraḥ – ezerā; snātuḥ – kas nomazgājies; āviṣkaroti – rodas.

No visa, kas Krišnam sagādā prieku, un no visām mīlotajām Vradžabhūmi jaunavām Śrīmatī Rādhārānī noteikti ir Krišnam vismīlākā. Un, kā apgalvo diženi gudrie, Śrīmatī Rādhārānī dievišķā kunda Krišnam visādā ziņā ir tikpat dārga. Rādhā-kundu, bez šaubām, reti sasniedz pat diženi bhaktas, tāpēc parastiem bhaktām tas ir vēl grūtāk. Ja cilvēks šajos svētajos ūdeņos nomazgājas tikai vienu reizi, tad viņā pilnīgi atmostas tīra mīlestība uz Krišnu.

Kāpēc Rādhā-kunda ir tik cildena? Šis ezers tiek tik augstu vērtēts tāpēc, ka tas pieder Śrīmatī Rādhārānī, kura Śrī Krišnam ir vismīlākā. No visām gopī Viņa ir vismīlākā. Un diženi gudrie norāda, ka Viņas ezers, Śrī Rādhā-kunda, Krišnam ir tikpat dārgs kā pati Rādhā. Patiešām Krišnas mīlestība pret Rādhā-kundu un Śrīmatī Rādhārānī nekādā ziņā neatšķiras. Rādhā-kundu ļoti reti sasniedz pat diženas personības, kas visu veltī garīgajai kalpošanai. Ko tad lai saka par parastiem bhaktām, kuri nodarbojas tikai ar vaidhi-bhakti.

Ir teikts, ka bhakta, vienreiz nomazgājoties Rādhā-kundā, tūlīt sasniedz tīru mīlestību uz Krišnu un kļūst par gopī sekotāju. Tam, kas nevar pastāvīgi dzīvot Rādhā-kundas krastos, Śrīla Rūpa Gosvāmī iesaka vismaz nomazgāties šajā ezerā pēc iespējas daudzas reizes. Garīgajā kalpošanā tas ir vissvarīgākais. Šajā sakarībā Śrīla Bhaktivinoda Thākurs raksta, ka Śrī Rādhā-kunda ir vislabākā vieta tiem, kas vēlas pilnveidoties garīgajā kalpošanā, sekojot Śrīmatī Rādhārānī draudzenēm (sakhī) un tuvajām kalponēm (mandžari). Dzīvajām būtnēm, kas alkst atgriezties mājās, pārpasaulīgajā Dieva valstībā Goloka Vrindāvanā, iegūstot garīgos ķermeņus (sidha-dēhu), jādzīvo pie Rādhā-kundas, jārod patvērums pie Śrī Rādhās kalponēm un viņu vadībā pastāvīgi jākalpo Śrī Rādhai. Tas ir viscildenākais paņēmiens tiem, kas Śrī Čaitanjas Mahāprabhu aizsardzībā garīgi kalpo. Šajā sakarībā Śrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs norāda, ka pat tādi diženi gudrie un bhaktas kā Nārada un Sanaka nesaņem iespēju atnākt uz Rādhā-kundu un nomazgāties. Tad ko gan var teikt par parastiem bhaktām? Ja cilvēks ir ļoti veiksmīgs un gūst iespēju kaut vienu reizi nomazgāties Rādhā-kundā, viņš var izkopt savu pārpasaulīgo mīlestību uz Krišnu tieši tā, kā to darīja gopī. Vēl ir ieteikts dzīvot Rādhā-kundas krastos un gremdēties mīlestības pilnā kalpošanā Dievam Kungam. Regulāri jāmazgājas šajā ezerā un jāatbrīvojas no visiem materiālistiskajiem priekšstatiem, rodot patvērumu pie Śrī Rādhās un Viņas pavadonēm gopī. Ja cilvēks tādā veidā pastāvīgi darbojas visu mūžu, tad, atstājot ķermeni, viņš atgriežas pie Dieva, lai kalpotu Śrī Rādhai tādā pašā veidā, kā viņš par šo kalpošanu domājis, dzīvodams pie Rādhā-kundas. Secinājums ir tāds, ka dzīve pie Rādhā-kundas un mazgāšanās tajā ik dienas ir augstākā garīgās kalpošanas pilnība. Šo stāvokli grūti sasniegt pat tādiem diženiem gudrajiem un bhaktām kā Nāradam. Tādējādi Śrī Rādhā-kundas slava ir neierobežota. Kalpojot Rādhā-

kundai, cilvēks gūst iespēju mūžīgi sekot gopī un kļūt par Šrīmatī Rādhārānī pavadoni.

Pielikumi

Par autoru

Viņa Dievišķā Žēlastība A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda ieradās šajā pasaulē 1896. gadā Kalkutā. Tur viņš 1922. gadā pirmo reizi satika savu garīgo skolotāju Šrīlu Bhaktisidhāntu Sarasvatī Gosvāmī. Ievērojamam bhakti zinātniekam, sešdesmit četru Gaudīja Mathu (Vēdu institūtu) dibinātājam Bhaktisidhāntam Sarasvatī iepatikās izglītotais jauneklis, un viņš pārliecināja Šrīlu Prabhupādu veltīt savu dzīvi Vēdu zināšanu izplatīšanai. Šrīla Prabhupāda kļuva par viņa skolnieku un pēc vienpadsmit gadiem (1933. gadā) Allahabadā saņēma iesvētību no sava garīgā skolotāja.

Jau pirmajā tikšanās reizē 1922. gadā Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs lūdza Šrīlam Prabhupādam izplatīt Vēdu zināšanas angļu valodā. Turpmākajos gados Šrīla Prabhupāda uzrakstīja skaidrojumu Bhagavad-gītai un palīdzēja darbā Gaudīja Mathai. 1944. gadā Šrīla Prabhupāda bez jebkādas palīdzības no malas sāka izdot žurnālu "Back to Godhead" ("Atpakaļ pie Dieva"), kurš iznāca divas reizes mēnesī angļu valodā. Sākumā viņš pats to rediģēja, salika, laboja slejas un pat izplatīja bezmaksas eksemplārus. Šrīla Prabhupāda turpināja izdot žurnālu par spīti visām grūtībām, un tagad viņa mācekļi izdod to un daudzus citus žurnālus jau vairāk nekā trīsdesmit valodās.

Atzīmējot Šrīlas Prabhupādas augstās filozofiskās zināšanas un bhakti, Gaudīja vaišnavu biedrība 1947. gadā piešķīra viņam goda nosaukumu "Bhaktivēdānta". Lai vairāk laika varētu veltīt rakstīšanai un svēto rakstu studēšanai, 1954. gadā Šrīla Prabhupāda kļuva par vānaprasthu (atteicās no ģimenes dzīves) un devās uz svēto vietu Vrindāvanu, kurā viņš ļoti pieticīgos apstākļos dzīvoja viduslaikos celtajā Rādhā-Dāmodaras templī. Šeit viņš vairākus gadus nopietni studēja svētos rakstus un rakstīja. 1959. gadā viņš pieņēma sanjāsu (atsacīšanās dzīves kārtu). Rādhā-Dāmodaras templī viņš sāka rakstīt savu ievērojamāko darbu – Šrīmad Bhāgavatamas (Bhāgavata Purānas) astoņpadsmit tūkstošu pantu daudzsējumu tulkojumu un skaidrojumu. Šeit viņš uzrakstīja arī grāmatu "Easy Journey to Other Planets" ("Viegls ceļojums uz citām planētām").

1965. gadā, pēc Šrīmad Bhāgavatamas pirmo trīs sējumu izdošanas, Šrīla Prabhupāda devās uz ASV, lai izpildītu sava garīgā skolotāja norādījumu. Pēc ierašanās rietumos viņš uzrakstīja Indijas klasisko reliģisko un filozofisko tekstu tulkojumus un apkopojumus vairāk nekā astoņdesmit sējumos.

Kad 1965. gadā Šrīla Prabhupāda ar kravas kuģi ieradās Ņujorkā, viņš bija praktiski bez jebkādiem materiāliem līdzekļiem. Lielās grūtībās pagāja gandrīz gads, līdz 1966. gada jūlijā viņš nodibināja Starptautisko Krišnas apziņas biedrību (ISKCON). Šrīla Prabhupāda vadīja to līdz pat 1977. gada 14. novembrim, kad viņš atstāja šo pasauli. Šajos gados šī biedrība izauga par savienību, kurā ietilpst vairāk nekā simts āšrami, skolas, tempļi, institūti un lauku kopienas visā pasaulē.

1972. gadā Šrīla Prabhupāda nodibināja gurukulu – skolu Dallasā (Teksasas štats, ASV), tādējādi rietumos pirmo reizi ieviešot Vēdu jaunāko un vidējo izglītību. Turpmākajos gados Šrīlas Prabhupādas vadībā viņa mācekļi ir nodibinājuši vairākas citas šādas skolas, galvenā no tām atrodas Indijā Vrindāvanā.

Prabhupāda iedvesmoja vairāku starptautisko Vēdu kultūras centru celtniecību Indijā. Vienu no tiem – Šrīdhāma Mājāpuru – ir paredzēts pārvērst par garīgo pilsētu. Šī milzīgā projekta īstenošana turpināsies visu šo desmitgadi. Vrindāvanā ir radīts krāšņais Krišna-Balarāmas templis un "Starptautiskā viesnīca". Arī Bombejā ir uzcelts liels kultūras un izglītības centrs. Plānots radīt vairāk nekā desmit svarīgus centrus visā Indijā.

Tomēr visnozīmīgākais Šrīlas Prabhupādas ieguldījums ir viņa grāmatas. Autoritātes, domas dziļuma

un skaidrības dēļ tās augstu vērtē zinātnieki un daudzās augstskolās tās izmanto kā mācību grāmatas. Viņa darbi ir tulkoti vairāk nekā deviņdesmit pasaules tautu valodās. Izdevniecība "The Bhaktivedanta Book Trust", kura tika nodibināta 1972. gadā tikai Šrīlas Prabhupādas grāmatu izdošanai, pašlaik kļuvusi par pasaulē lielāko Indijas reliģisko un filozofisko tekstu izdevēju.

Par spīti iespaidīgajam gadu skaitam Šrīla Prabhupāda divpadsmit gadu laikā apbrauca zemeslodi četrpadsmit reizes. Šajos ceļojumos viņš lasīja lekcijas visos sešos kontinentos. 1971. gadā viņš apmeklēja arī Maskavu. Par spīti smagajai slodzei Šrīla Prabhupāda turpināja ražīgi strādāt, un viņa darbi tagad veido patiesu Vēdu filozofijas, reliģijas, literatūras un kultūras bibliotēku.

Meditācija

Kas ir mantra?

Ja cilvēks grib atbrīvoties no rūpēm un ciešanām un grib būt laimīgs, tad ļoti svarīga ir meditācija. Meditēt nozīmē pakļaut sevi vienai domai. Lai prātu atbrīvotu no ikdienas rūpēm, cilvēkam ir jāpaceļas pār materiālo un jācenšas nostiprināties pārpasaulīgajā, garīgajā līmenī. Daudzinot Dieva svētos vārdus, mēs nonākam saskarē ar garīgo, ar Dievu.

Svētajos rakstos minēti daudzi Dieva vārdi: Krišna, Jehova, Rāma, Allahs, Buda u.c. Dieva vārdu daudzināšana attīra un paceļ cilvēku no materiālā līmeņa uz garīgo. Indijā jau tūkstošiem gadu ļaudis daudzinā svētos vārdus mantru veidā. Sanskritā vārds "man" nozīmē prāts, bet "tra" – atbrīvošana. Tātad mantra ir garīgu skaņu kopa, kas atbrīvo mūsu prātu no nemiera.

Vēdu rakstos viena mantra ir nosaukta par augstāko – par mahāmantru. Kali-santarana Upaniśadā paskaidrots: "Šos sešpadsmit vārdus – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – sevišķi iesaka lietot Kali-jugā, strīdu, nemiera un liekulības laikmetā."

Vārds "Krišna" nozīmē "visupievilcīgais", "Rāma" nozīmē – "līksmes devējs", bet "Harē" ir vēršanās pie Visaugstā Kunga garīgās kalpošanas enerģijas. Tātad mahāmantras tulkojums ir šāds: "Ak, Visaugstais Kungs, visupievilcīgais, līksmes un spēka devēj, lūdzu, atļauj man kalpot Tev."

Harē Krišnas mahāmantras daudzināšanai nav vajadzīgi kādi īpaši apstākļi. Mantras meditācijas brīnišķīgākā iezīme ir tā, ka to var veikt visur – mājās, darbā, vadot automašīnu, braucot autobusā vai vilcienā. Skaitīt mantru var vienmēr un visur.

Mantru var skaitīt divos veidos. Individuālo meditāciju, mantras skaitīšanu uz krellītēm, sauc par džapu, bet mantras kopīgo dziedāšanu sauc par kīrtanu. Parasti kīrtanā izmanto arī mūzikas instrumentus un sit plaukstas. Abi mantras daudzināšanas veidi ir ieteikti svētajos rakstos un ir labvēlīgi mūsu garīgai attīstībai.

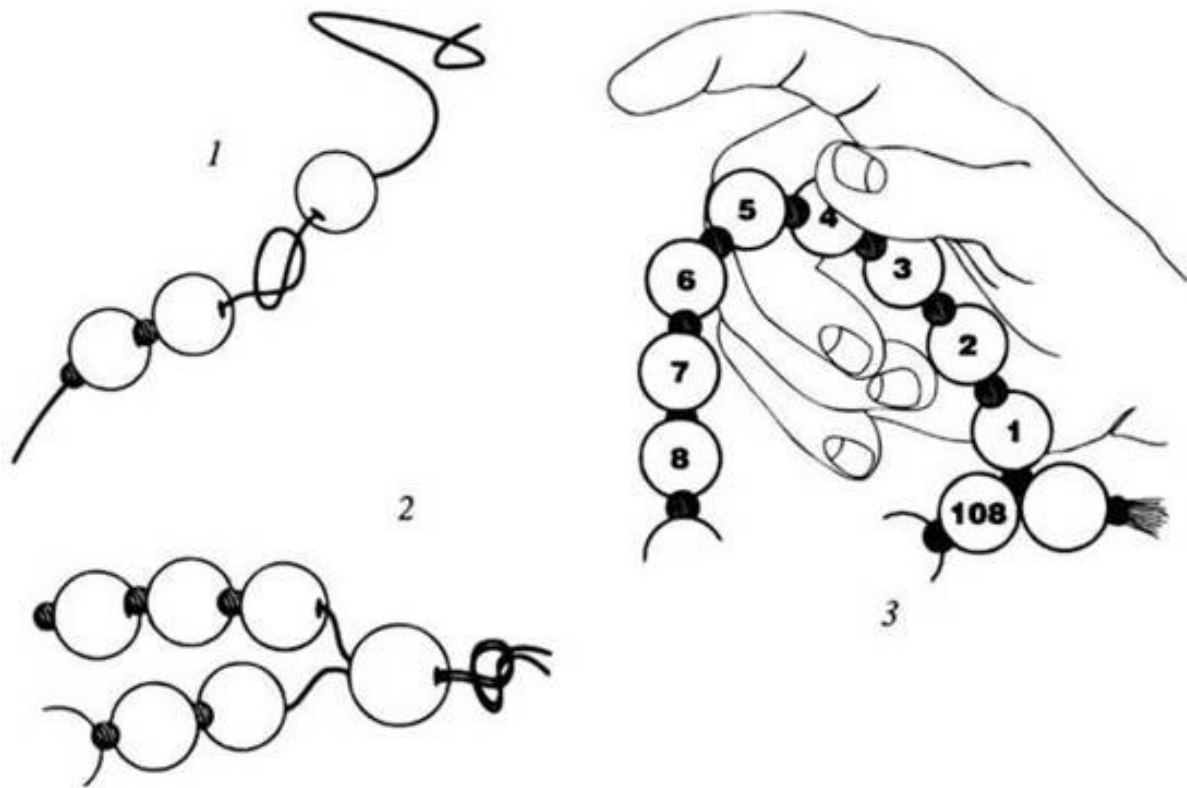
Džapas meditācija

Pirmā veida meditācijā visieteicamāk mahāmantru skaitīt uz virtenes, kas sastāv no 108 uz auklas uzvērtām zīlītēm, kuras vienu no otras atdala mezgliņi. Vidū ir uzvērtā 109. zīle, kura ir lielāka par citām – tā pārstāv Krišnu. Sāciet ar nākamo zīlīti aiz lielās zīles. Saņemiet zīlīti starp īkšķi un vidējo labās rokas pirkstu un balsī izrunājiet:

Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē

Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē

Atkārtojiet šo mantru uz katras zīlītes, kamēr nonāksiet līdz lielākajai, tad apgrieziet virteni un turpiniet pretējā virzienā. Nevajag skaitīt mantru uz lielās zīles vai pārlēkt tai pāri, turpinot skaitīt tajā pašā virzienā. Šāda skaitīšana uz zīlītēm ir īpaši iedarbīga, jo tajā ir iesaistīta arī tauste, kas palīdz mums labāk koncentrēties uz mantru.

Atkārtoties mantru uz katras no 108 zīlītēm, jūs esat veikuši vienu apli. Viena apļa atkārtošana jāveic piecās līdz septiņās minūtēs, lai gan sākumā tas var prasīt desmit vai pat vairāk minūtes. Iesaka skaitīt mantru sešpadsmit šādus apļus ik dienas. Ja kādam tas nav pa spēkam, tad pašam vajag noteikt sev kādu apļu skaitu un, piemēram, skaitīt mantru pusstundu no rīta un pusstundu vakarā. Mantru var skaitīt jebkurā diennakts laikā, tomēr Vēdu rakstos teikts, ka noteiktas stundas garīgām nodarbībām ir vislabvēlīgākās. Garīgai attīstībai vislabākās agrās rīta stundas, tāpēc, ja vēlaties, lai mantras iedarbība būtu visspēcīgākā, skaitiet to agri no rīta.

Džapu jūs varat skaitīt gan telpās, gan svaigā gaisā. Nav svarīgi arī tas, cik skaļi jūs to darāt. Pats svarīgākais – ik vārdu izrunāt skaidri un ieklausoties, nedrīkst izlaist zilbes. Mūsu prātam ir tieksme šaudīties no vienas domas uz citu, jo pēc savas dabas tas nav stingrs. Tāpēc ir jācenšas koncentrēties uz mantras skaņu, ieklausoties katrā tās vārdā.

Kīrtana

Iepriekš aprakstītā džapa ir individuālā meditācija, bet kīrtana ir kopīgā meditācija. Kīrtanas laikā cilvēki dzied Harē Krišnas mantru, parasti mūzikas instrumentu pavadībā. Kīrtanu var veikt mājās kopā ar ģimeni, pie draugiem vai pat mežā. Viens cilvēks vada kīrtanu, dziedot Harē Krišnas mantru. Kad viņš vienu reizi ir mantru nodziedājis, tad pārējie to atkārtot tādā pašā veidā, kā vadītājs. Tad atkal dzied vadītājs un pārējie atbild, utt. Šādi atkal un atkal atkārtojot mantru, visu kīrtanas dalībnieku garīgā svētlaipe aizvien pieaug.

Kīrtanas laikā cilvēks ne tikai klausās, kā viņš skaita mantru pats, bet arī dzird citu dziedāšanu, tā pastiprinot mantras iedarbību. Mantru var dziedāt jebkurā melodijā. Parasti kīrtanā tiek lietoti mūzikas instrumenti, bet var iztikt arī bez tiem. Kīrtanā lieto tradicionālos Indijas instrumentus, piemēram, bungas vai karatālas (metāla šķīvjus). Ja to nav, pacentieties atrast kaut ko līdzīgu, teiksim,

kādu kasti, ko var izmantot kā bungas. Var izmantot arī citus mūzikas instrumentus, piemēram, klavieres, ērģelītes, flautu vai ģitāru. Ir labi ritmā sist plaukstas. Kopā ar jums var sēdēt arī bērni – tā arī viņi garīgi pilnveidosies. Šādi kopā ar ģimeni jūs varat dziedāt mantru katru vakaru.

Harē Krišnas mantras dziedāšana sniedz aizvien pieaugošu prieku. Jūs paši par to varat pārliecināties. Pamēģiniet nepārtraukti atkārtot kādu citu vārdu vai frāzi kaut vai piecas minūtes. Ja jūs, piemēram, sakāt vārdus "Pepsi-kola" kaut vai dažas minūtes, tie jums kļūs nepanesami. Tie nesniedz nekādu prieku un apmierinājumu. Toties Krišnas vārds ir pārpasaulīgs, un, ja cilvēks daudzina šo vārdu, tad viņš gribēs to darīt atkal un atkal.

Kā uzlabot mantras skaitīšanu

Lai kādos apstākļos cilvēks arī daudzinātu Harē Krišnas mantru, viņš gūs lielu garīgo labumu. Svētie un dižie gudrie, kas ir autoritātes mantras daudzinašanā, iesaka noteiktus paņēmienus, kas ļauj pastiprināt mantras iedarbību un ātrāk sasniegt vēlamo mērķi.

Jo vairāk cilvēks daudzina Harē Krišna, jo vieglāk viņam būs sekot zemāk minētajiem principiem. Tas notiek tāpēc, ka mantras skaitīšanas laikā cilvēks iegūst arvien lielāku garīgo spēku un attīsta augstāku garšu. Kad cilvēks sāk baudīt garīgo prieku, ko sniedz šī daudzinašana, tad viņam ir daudz vieglāk atbrīvoties no sliktajiem paradumiem, kas traucē tālāku garīgo attīstību.

1. Vadošie principi

Tiem, kas ir nopietni un patiesi vēlas pilnveidoties garīgajā dzīvē, jāievēro sekojoši vadošie principi:

- 1) Jāēd tikai tīrs veģetārs ēdiens, t.i. jāizvairās no gaļas, zivīm un olām.
- 2) Jāatsakās no apreibinošām vielām (narkotikām, alkohola, cigaretēm, arī no kafijas un melnās tējas).
- 3) Jāizvairās no azartspēlēm.
- 4) Jāatsakās no nelikumīgas dzimumdzīves (dzimumdzīve ir atļauta tikai laulībā un tikai bērnu ieņemšanai).

Sekojot šeit minētajiem četriem vadošiem principiem, cilvēks var ātri attīstīties garīgā dzīvē. To neievērošana traucē šādu attīstību, jo palielina mūsu materiālās pieķeršanās. Tomēr Harē Krišnas mantrai ir tāds spēks, ka tās daudzinašana palīdzēs mums nostāties uz pareizā ceļa, lai kādos dzīves apstākļos mēs arī neatrastos.

2. Vēdu rakstu lasīšana

Ja jūs pastāvīgi lasīsit Vēdu rakstus, īpaši Bhagavad-gītu un Šrīmad-Bhāgavatamu, tad spēsiet daudz vieglāk pilnveidoties garīgajā dzīvē. Ja jūs klausīsieties par Krišnu, par Viņa neparastajām darbībām un pārpasaulīgām spēlēm, tad atbrīvosieties no visiem sārņiem, kas ilgajā saskarsmē ar materiālo pasauli ir sakrājušies jūsu sirdī. Pastāvīgi klausoties par Krišnu un garīgo valstību, kur Krišna bauda mūžīgās spēles ar Saviem bhaktām, jūs sapratīsiet, kas ir dvēsele, kas ir patiesa garīgā darbība un kā pilnībā atbrīvoties no materiālās pasaules važām.

3. Ēdiena piedāvāšana Krišnam

Lai izvairītos no materiāliem sārņiem, mums jāēd tikai Krišnam piedāvāts, garīgots veģetārais ēdiens. Jebkuras dzīvas būtnes nogalināšana izraisa karmiskas sekas un tas attiecas pat uz augiem. Tomēr Bhagavad-gītā Krišna saka, ka tas, kas Viņam piedāvā veģetāru ēdienu, neitralizē šīs karmiskās sekas.

4. Darba augļi veltīšana Krišnam

Sava darba augļi mums ir jāziedo Visaugstajam Kungam Krišnam. Ja cilvēks darbojas tikai sava prieka un apmierinājuma dēļ, tad viņam nākas saņemt savas darbības karmiskās sekas. Tomēr, ja cilvēks darbojas, lai tikai sniegtu prieku Krišnam, tad karmisko seku nav. Tas, ko mēs veicam, kalpojot Dievam Kungam, ne tikai atbrīvo mūs no karmas, bet arī atmodina mūsos snaudošo Krišnas mīlestību. Cilvēks var turpināt darboties savā profesijā, vienīgi ir jāizvairās no tādas darbības, kas ir iepriekšminēto četru vadošo principu tiešs vai netiešs pārkāpums.

5. Garīgu cilvēku sabiedrība

Ja jūs nopietni vēlaties daudzina Harē Krišnas mantru, tad centieties pēc iespējas vairāk būt kopā ar līdzīgi noskaņotiem cilvēkiem. Mēs dabiski pārņemam to cilvēku īpašības, ar kuriem esam kopā. Piemēram, ja vēlamies kļūt par labu ārstu vai advokātu, tad mēs centīsimies būt kopā ar attiecīgās profesijas pārstāvjiem un mācīties no viņiem. Tāpēc labāk izvairīties no cilvēkiem, kas ir materiālistiski un noliedz garīgo dzīvi. Ja jūs atradīsieties tādu cilvēku sabiedrībā, kas cenšas pilnveidoties garīgajā dzīvē, daudzina Harē Krišnas mantru un ievēro vadošos principus, tad spēsiet ātri iegūt mieru un laimi, un sasniegt dzīves augstāko mērķi – garīgo valstību.

Ēšanas joga

Dodot bhakti jogas, garīgās kalpošanas jogas apkopojumu, Dievs Kungs saka: "Lai ko tu darītu, lai ko tu ēstu, lai ko tu piedāvātu vai atdotu, lai kādas askēzes tu veiktu – visu to dari kā ziedojumu Man." (Bg. 9.27.) Tāpēc ēdiena piedāvāšana Krišnam ir neatņemama bhakti jogas sastāvdaļa.

Dievs Kungs apraksta arī to, kāda veida ēdienu Viņš pieņem: "Ja kāds Man no sirds piedāvā lapu, puķi, augļi vai ūdeni, tad Es to pieņemu." (Bg. 9.26.) Krišna šeit nepiemin gaļu, zivis vai olas, tāpēc bhakta piedāvā Viņam tikai labāko un tīrāko ēdienu – katrā ziņā ne jau nokauto dzīvnieku pūstošos liķus vai nedzimušo cāļu embrijus.

Piedāvājot ēdienu Krišnam, bhakta apliecina savu mīlestību pret Viņu. Pat ikdienas dzīvē, gatavojot ēdienu kādam cilvēkam, mēs izpaužam savu mīlestību un pieķeršanos viņam. Šis cilvēks novērtēs ne tikai pašu ēdienu, bet arī to, ka šādi mēs izpaužam savu mīlestību pret viņu. Arī ēdiena piedāvāšana Krišnam palīdz mums iemīlēt Viņu. Tomēr ļoti grūti ir iemīlēt Dievu, ja mēs nekad neesam Viņu redzējuši.

Vēdu raksti dod ļoti skaidru priekšstatu par Dievu. Nekur citur jūs nespēsiet atrast tik pilnīgu Dieva Personības aprakstu. Citu pasaules galveno reliģiju rakstos Dievs pieminēts kā Visaugstais Tēvs, bet ir pārsteidzoši maz ziņu par Viņu kā par personību. Jēzus Kristus teica, ka viņš ir Dieva dēls, Muhameds bija Dieva pravietis, bet kas gan ir pats Dievs? Viņš parādās tikai netieši – kā balss no debesīm, kā degošs krūms utt.

Tomēr, ja mēs atzīstam, ka Dievs ir mūs radījis, tad mēs nevaram noliegt, ka Viņam ir visas personībai raksturīgās iezīmes – veidols, visdažādākie spēki un jutekļi. Nebūtu loģiski domāt, ka Dieva radītajā pasaulē kaut kas varētu būt pārāks par pašu radītāju. Mums ir veidols un mēs esam personības, bet, ja Dievam tā visa nebūtu, tad šajā ziņā mēs būtu pārāki par Viņu. Tāpēc Dievs arī ir personība – Augstākā Personība ar bezgala varenu garīgo veidolu. Piemēram, Bībelē ir teikts, ka mēs esam radīti pēc Dieva līdzības.

Rietumu mākslinieki savos darbos Dievu parasti iztēlojas kā spēcīgu, vecu vīru ar bārdu. Tomēr Indijas Vēdu raksti sniedz tiešu Dieva veidola un personības aprakstu – ziņas, kas nav atrodamas

nekur citur. Pirmkārt, Dievs ir mūžīgi jauns un Viņam piemīt brīnišķīgas garīgās īpašības, kas piesaista pat atbrīvoto dvēseļu prātus un sirdis. Viņš ir augstākais mākslinieks, augstākais mūziķis, Viņš brīnišķīgi runā un izpauž neierobežotu saprātu, jautrību un atsacīšanās spēju. Dievam ir nepārspējamās pārpasaulīgās spēles ar Viņa mūžīgajiem pavadoņiem. Vēdās ir bezgala daudz Dieva Augstākās Personības pievilcīgo iezīmju aprakstu. Tāpēc Viņu sauc par Krišnu, visupievilcīgo. Kad saprotam Dievu kā personību, tad mums ir daudz vieglāk meditēt uz Viņu, īpaši tad, kad piedāvājam Viņam ēdienu.

Krišna ir visspēcīgākais un ir pilnīgi garīgs, tāpēc viss, kas saskaras ar Viņu, arī pilnībā attīrās un garīgojas. Pat materiālajā dabā ir lietas, kuras spēj attīrīt daudz ko citu. Piemēram, saule ar saviem spēcīgajiem stariem spēj iztvaicēt ūdeni pat no piesārņotām ūdenskrātuvēm. Ja pat tādām materiālam priekšmetam kā saulei ir šāds spēks, tad mēs varam tikai iedomāties kādai attīrošai spējai būtu jāpiemīt Dieva Augstākajai Personībai, kas bez pūlēm spēj radīt miljoniem saulu.

Garīgais ēdiens

Ar savām neierobežotajām pārpasaulīgajām enerģijām Krišna spēj pārvērst matēriju garā. Ja mēs ieliekam tērauda stieni ugunī, tad tas drīz vien sakarst un iegūst uguns īpašības. Tas pats notiek arī piedāvājot ēdienu Krišnam – ēdiens, kas sastāv no materiālām vielām, pilnīgi garīgojas. Šādu ēdienu sauc par prasādu, kas sanskritā nozīmē "Dieva Kunga žēlastība".

Prasādas ēšana ir viena bhakti jogas pamatnodarbība. Citās jogās jutekļi ir jāsavalda mākslīgi, bet bhakti jogā mēs varam brīvi izmantot savus jutekļus dažādās patīkamās garīgās darbībās. Piemēram, ar mēli mēs varam baudīt brīnišķīgus, Kungam Krišnam piedāvātus ēdienus. Šādās darbībās jutekļi pakāpeniski garīgojas un tos dabiski sāk piesaistīt dievišķais prieks, kas tālu pārsniedz visu, ko mēs varam baudīt materiālā pasaulē.

Vēdu rakstos sniegti daudzi labvēlīgās prasādas iedarbības apraksti. Kad Visaugstais Kungs pirms piecsimts gadiem atnāca Indijā kā Kungs Čaitanja, Viņš teica par prasādu: "Ikviens agrāk jau ir baudījis šīs materiālās vielas. Tomēr tagad tām ir neparasta garša un aromāts. Šis aromāts priecē prātu un liek aizmirst jebkādu citu saldmi. Tāpēc ir jāsaprot, ka Krišnas lūpu garīgais nektārs ir pieskāries šīm materiālajām vielām un piešķīris tām visas garīgās īpašības."

Veģētārisma virsotne ir tikai Krišnam piedāvāta ēdiena baudīšana. Pat daudzi putni un dzīvnieki, piemēram, baloži un pērtiķi, ir veģētārieši, tāpēc veģētārisms kā tāds vēl nav augstākais sasniegums. Vēdās teikts, ka cilvēka dzīves mērķis ir atmodināt dvēseles sākotnējās attiecības ar Dievu, un prasādas ēšana mums palīdz sasniegt šo mērķi.

Kā gatavot un piedāvāt prasādu

Veģētārisma augstākā mērķa sasniegšana sākas jau tad, kad mēs dodamies uz veikalu vai tirgu, lai izvēlētos pārtiku ēdiena gatavošanai. Bhagavad-gītā Visaugstais Kungs norāda, ka pārtika pēc materiālās dabas īpašībām iedalās trijās daļās – skaidrībā, kaislībās un tumsībā esošajā. Piena produkti, cukurs, dārzeņi, augļi, rieksti un graudaugi pieder skaidrībai un tos labprāt pieņem Krišna. Pārtiku, kas pieder kaislībām un tumsībai, nevajag piedāvāt Krišnam. Bhagavad-gītā (17.9.) teikts, ka šie produkti nes sev līdzī sāpes, ciešanas un slimības, tie ir smakojoši, pūstoši un netīri. Nav īpaši jālauza galva, lai saprastu, ka gaļa, zivis un olas, arī sīpoli un ķiploki pieder zemākajām dabas īpašībām. Tos nedrīkst piedāvāt Visaugstajam Kungam. Arī kafija, kakao un šokolāde pieder zemākajām īpašībām. Ja jums grūti atteikties no tējas un kafijas, tad dzeriet zāļu tējas un kafijas dzērienus no grauzdētiem graudiem.

Pērkot pārtiku, vienmēr atcerieties, ka gaļa, zivis un olas var būt arī citu produktu sastāvā, tāpēc

rūpīgi izpēti etiķetes. Piemēram, daudzām sieru šķirnēm tiek likts klāt glumenieks, ko iegūst no teļu kuņģiem.

Vajag izvairīties no ēdiena, ko nav gatavojuši Krišnas bhaktas. Saskaņā ar smalkajiem dabas likumiem, pavārs uz ēdienu iedarbojas ne tikai fiziski, bet arī mentāli. Piemēram, glezna nav tikai triepieni uz audekla, tā izteic mākslinieka sirdi un dvēseli, ko uztver skatītājs. Ja mēs uzturā lietojam pārtiku, kas ražota fabrikās vai ko gatavojuši cilvēki bez garīgas apziņas, tad mēs uzņemam zināmu devu materiālistiskas enerģijas. Tādēļ pēc iespējas vajag izmantot svaigus produktus.

Gatavojot ēdienu, pats galvenais ir ievērot tīrību. Visaugstajam Kungam nedrīkst piedāvāt neko netīru, tāpēc virtuvei jābūt spodrai un kārtīgai. Pirms ēdiena gatavošanas rūpīgi jānomazgā rokas. Gatavošanas laikā nevajag garšot, lai Krišna ir pirmais, kurš nogaršo. Kad viss ir gatavs, nelielu daļu no katra ēdiena un dzēriena salieciet trauciņos, no kuriem neviens cits nav ēdis. Nolieciet to visu Krišnas attēla priekšā un sakiet: "Mans dārgais Kungs Krišna, lūdzu pieņem šo nelielo ziedojumu." Iegaumējiet, ka pats galvenais ir mūsu mīlestība un pateicība Dievam, pašam ēdienam nav tik liela nozīme. Ēdiens netiks pieņemts, ja to nepiedāvās ar sirdi un dvēseli. Dievs ir pilnīgs. Viņam netrūkst nekā. Piedāvāšana ir tikai viens līdzeklis kā izpaust mūsu mīlestību. Pirms noņemt ziedojumu, vajag dažas minūtes atkārtot Harē Krišnas mantru: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Pēc tam prasādu var pasniegt galdā. Viss jūsu sagatavotais ēdiens, arī tas, kas netika nolikts Krišnas attēla priekšā, tagad ir piedāvāts Krišnam, tomēr prasāda, kas bija tieši uz Kunga Krišnas paplātes, ir īpaša un to sauc par mahāprasādu. Ikvienam vajadzētu nogaršot kaut nedaudz šīs mahāprasādas. Centieties apjaust šī ēdiena garīgās īpašības, kas mūs atbrīvo no karmas iedarbības, bet vispirms jau – baudiet to!

Pēc kāda laika jums var rasties vēlēšanās veikt ēdiena piedāvāšanu pilnīgāk, atbilstoši tam, kā to dara Krišnas bhaktas visā pasaulē. Tādā gadījumā jums vajag izveidot vienkāršu altāri ar Šrīlas Prabhupādas, Kunga Čaitanjas un Šrī Šrī Rādhā-Krišnas attēliem.

Piedāvājot ēdienu, trīs reizes atkārtojiet visas sekojošās sanskrita lūgšanas:

*nama om viṣṇu-pādāya
kṛṣṇa-preṣṭhāya bhū-tale
śrimate bhaktivedānta-
svāmin iti nāmine*

*namas te sārasvate deve
gaura-vāṇī-pracāriṇe
nirviśeṣa-śūnyavādi-
pāścātya-deśa-tāriṇe*

"Es pazemīgi noliecos Viņa Dievišķās Žēlastības A.Č. Bhaktivēdāntas Svāmī Prabhupādas priekšā, kas ir ļoti dārgs Kungam Krišnam, jo ir patvēries pie Viņa lotospēdām."

"Es noliecos mana garīgā skolotāja, Sarasvatī Gosvāmī mācekļa priekšā. Savā žēlastībā viņš sludina Kunga Čaitanjadēvas vēstījumu rietumu valstīs, kas ir pilnas impersonālisma un tukšuma filozofijas."

*namo mahā-vadānyāya
kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-
nāmne gaura-tviṣe namah*

"Visdevīgākais avatār! Tu esi pats Krišna, kas atnāca kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu. Tu esi pieņēmis Šrīmatī Rādhāranī zeltaino krāsu un Tu devīgi izdali tīru Krišnas mīlestību. Es pazemīgi noliecos Tavā priekšā."

namo brahṁaṇya-devāya
go-brāhmaṇa-hitaya ca
jagaddhitāya kṛṣṇāya
govindāya namo namaḥ

"Es pazemīgi noliecos Kunga Krišnas priekšā, kas ir visu brāhmanu godināmā Dievība, kas ir govju un brāhmanu labvēlis un dāvā savu žēlastību visai pasaulei. Es atkal un atkal noliecos Dieva Personības priekšā, kuru sauc par Krišnu un Govindu."

Skaidrojošā vārdnīca

Āčārja – garīgais skolotājs, kurš māca ar savu piemēru.

Adhibhautika-klēša – ciešanas, ko sagādā citas dzīvās būtnes.

Adhidaivika-klēša – ciešanas, ko sagādā pārdabiski spēki.

Adhātmitika-klēša – ciešanas, ko sagādā ķermenis un prāts.

Ahankāra – maldīgais "es", saskarsmes punkts starp matēriju un garu.

Antaranga-šakti – Visaugstā Kunga garīgā, mūžīgā spēja.

Āšrams – garīgās dzīves kārtā.

Aštakālīja-līla – Rādhas-Govindas mūžīgās astoņpakāpju rotaļas.

Atjāhāra – vairāk, kā nepieciešams, krāšana.

Ātma-tatva – zinātne par dvēseli.

Avidja – neziņa.

Bahiranga-šakti – Visaugstā Kunga materiālā, ārējā spēja.

Bhadžana-krija – garīgā kalpošana.

Bhakta – Visaugstā Kunga kalps.

Bhakti – kalpošana Visaugstajam Kungam ar sirdi un dvēseli.

Bhāva – stāvoklis, kuram seko mīlestība uz Dievu.

Bhukti-kāmī – ļaudis, kurus interesē materiālā laime.

Brahma – pirmā radītā dzīvā būtne, kurš rada planētas un ķermeņus visu veidu dzīvajām būtnēm.

Brahmačārī – māceklis, kas dzīvo dzimumatturībā un par kuru rūpējas garīgais skolotājs.

Brahmačarja – zvērests stingri atturēties no jebkuru dzimumtieksmju apmierināšanas.

Brāhmans – Vēdu sabiedrības pirmās, saprātīgākās kārtas pārstāvis, priesteris.

Dāsja-rasa – kalpa attiecības ar Visaugsto Kungu.

Dīkša – garīgā iesvētība.

Durātma – nesaprātīgs cilvēks, pār kuru valda Visaugstā Kunga ārējā spēja.

Džana-sanga – atrašanās starp tādiem cilvēkiem, kuriem nerūp attīstība Krišnas apziņā.

Džapa-māla – krellītes, kas sastāv no 108 lūgšanu zīlītēm, uz kurām tiek daudzina Harē Krišna mahāmantra.

Džanmāstamī – diena, kad Krišna ieradās uz šo planētu, Krišnas dzimšanas diena.

Džīvātmas –niecīgās dzīvās būtnes.

Ēkādašī –īpaša diena, kurā mums būtu vairāk kā parasti jādomā par Krišnu. Ēkādašī ir vienpadsmitā diena pēc jauna, kā arī pilna mēness. Šajā dienā jāatturas no graudiem un pākšaugiem.

Gjānī –tas, kurš nodarbojas ar zināšanu uzkrāšanu.

Go-dāsa –jutekļu kalps

Gopī –Krišnas draudzenes, ganu meitenes, kuras ir saistītas ar Kungu laulības mīlestībā.

Gosvāmī (Vrindāvanas) –seši galvenie Čaitanjas Mahāprabhu sekotāji, kuri ir sarakstījuši daudz grāmatu par garīgo kalpošanu, kā arī atraduši kādreiz aizmirstās svētās vietas.

Harināmas iesvētība –iesvētība, dodot Harē Krišnas mahāmantru.

Hātī-māta –"traka ziloņa" apvainojums, kas iznīcina bhakti dēstu mūsu sirdī.

Indra –padievu valdnieks.

Joga-sidhi –pilnība mistiskajā jogā.

Kaništha-adhikārī –iesācējs bhakta, kurš nav stingrs savā ticībā.

Karmī –tie, kas darbojas augļu dēļ.

Kīrtana –Visaugstā Kunga slavināšana.

Krišna-katha –vārdi, kurus teicis pats Kungs, vai arī vārdi, ar kuriem Viņš aprakstīts.

Krodha –dusmas.

Lakšmī –laimes dieviete.

Madhjama-adhikārī –bhakta, kurš sasniedzis otro pakāpi garīgajā dzīvē, t.i., viņš ir saņēmis garīgo iesvētību un visu laiku velta kalpošanai Visaugstajam Kungam.

Mādhurja-rasa –laulības mīlestība ar Visaugsto Kungu. Vislabākais piemērs šīm tuvajām attiecībām ir gopī.

Mahābhāgavata –ļoti dižens bhakta.

Mahāmantra –diženā atbrīves dziesma:

*Harē Krišna, Harē Krišna
Krišna Krišna, Harē Harē
Harē Rāma, Harē Rāma
Rāma Rāma, Harē Harē*

Mahātma –dižena dvēsele vai bhakta.

Maija –(sanskritā mājā: mā –ne; jā –tas) maldi; mūsu mūžīgo attiecību ar Krišnu aizmīšana.

Mandžarī –gopī kalpones.

Mangala-ārati –dievkalpojums, kas notiek ļoti agri no rīta.

Mano-vēga –nemierīga prāta iegribas.

Mantra –tīra skaņa, kas atbrīvo prātu no materiālā piesārņojuma.

Martja-loka –nāves vieta; Zemei līdzīga planēta.

Mukti-kāmī –tie, kas vēlas atbrīvi, saplūstot ar impersonālo Brahmanu.

Paramahamsas –augstākie bhaktas, kas ir līdzīgi gulbjiem.

Patita-pāvana – kritušo dvēseļu atbrīvotājs.

Pradžalpa – bezjēdzīga pļāpāšana.

Prajāsa – bezjēdzīgas pūles.

Prājaščita – grēku izpirkšana.

Prākrita-sahadžiji – materiālisti, kas izliekas par bhaktām.

Prasāda – Krišnam piedāvāta ēdiena pārpalikumi.

Prēma – pilnīgi tīra mīlestība uz Dievu.

Rāga-bhakti – garīgā kalpošana spontānā mīlestībā.

Rāgānuga-bhakti – spontāna garīgā kalpošana, kad bhakta seko kādam no Krišnas mūžīgajiem pavadonim Vrindāvanā.

Rasa – noteikta mīlestības noskaņa vai attieksme, kas izpaužas mīlestības apmaiņā ar Visaugsto Kungu.

Sādhja – pakāpe, kad bhakta apzinājies Dievu.

Sādhu – svēta personība vai bhakta.

Sakhja-rasa – draugu attiecības ar Visaugsto Kungu.

Samādhi – transa stāvoklis, kad apziņa gremdējas Visaugstākajā.

Sanjāsa – atsacīšanās dzīves kārtā.

Sankīrtana – kopēja Visaugstā Kunga Krišnas slavināšana, sevišķi Dieva svēto vārdu daudzinašana.

Sidhi-kāmī – tie, kas vēlas sasniegt pilnību mistiskajā jogā.

Smarana – garīgā kalpošana, atceroties Visaugsto Kungu.

Svāmī – tas, kurš valda pār prātu un jutekļiem; šādi sauc personību, kas ir atsacīšanās jeb sanjāsas dzīves kārtā.

Šānta-rasa – pasīvas vai neitrālas attiecības ar Visaugsto Kungu.

Šāstras – svētie raksti.

Šradhāvāns – ticīgs cilvēks.

Šravana – garīgā kalpošana, klausoties par Visaugsto Kungu.

Tapasja – askēze; brīvprātīga neērtību uzņemšanās augstāka mērķa sasniegšanai.

Tatastha-šakti – Visaugstā Kunga robežspēja.

Tjāgī – tie, kas ir atsacīšanās dzīves kārtā.

Utsāha – entuziasms.

Utama-adhikārī – augstākā līmeņa bhakta, kurš ir ļoti attīstījies garīgajā kalpošanā un sasniedzis tīru Krišnas apziņu.

Utama bhakti – tīra garīgā kalpošana Dieva Augstākajai Personībai.

Vaidī bhakti – sekošana garīgās kalpošanas ierobežojošajiem principiem, sekojot garīgā skolotāja norādījumiem vai saskaņā ar svētajiem rakstiem.

Vaišnava-aparādha – apvainojums pret Visaugstā Kunga bhaktu.

Vātsalja-rasa – vecāku attiecības ar Visaugsto Kungu.

Vikarmī – tie, kas tiecas pēc darba augļiem un neseko Vēdu norādījumiem.

Vipralambha-sevā – domas par Krišnu atšķirtībā.

Višudha-satva – tīras skaidrības stāvoklis.

Sanskrita izrunas rādītājs

Gadsimtu gaitā sanskrita valodas pierakstam lietoti dažādi alfabēti, tomēr visplašāk Indijā izmanto dēvanāgarī rakstu ("rakstu, kas tiek lietots padievu pilsētās"). Dēvanāgarī alfabētā ir 48 skaņas – 13 patskaņi un 35 līdzskaņi.

Šajā grāmatā sanskrita panti doti sākotnējā dēvanāgarī rakstā, un, lai tos varētu lasīt arī cilvēki, kas nav apguvuši dēvanāgarī, pantiem pievienota arī to transliterācija latīņu burtiem saskaņā ar sistēmu, ko zinātnieki pēdējos piecdesmit gados pieņēmuši, lai atspoguļotu katras sanskrita valodas skaņas izrunu. Šī sistēma izmantota arī citātos, kas ir rakstīti kursīvā.

Patskaņi

अ-a आ-ā इ-i ई-ī उ-u ऊ-ū ऋ-r ॠ-ṛ ऌ-ḷ ए-e ऐ-ai ओ-o औ-au

Līdzskaņi

Gutturāli: क-ka ख-kha ग-ga घ-gha ङ-ṅa

Palatāli: च-ca छ-cha ज-ja झ-jha ञ-ña

Cerebrāli: ट-ṭa ठ-ṭha ड-ḍa ढ-ḍha ण-ṇa

Dentāli: त-ta थ-tha द-da ध-dha न-na

Labiāli: प-pa फ-pha ब-ba भ-bha म-ma

Puspatskaņi: य-ya र-ra ल-la व-va

Sibilanti: श-śa ष-ṣa स-sa

Aspirants: ह-ha Anusvāra: ँ-m̐ Visarga: ः-h̐

Cipari

०-0 १-1 २-2 ३-3 ४-4 ५-5 ६-6 ७-7 ८-8 ९-9

Ja patskaņi seko līdzskaņiem, tad tie tiek rakstīti sekojošā veidā: I-ā ī-i ī-ī उ-u ū-ū ॠ-ṛ ॡ-ṛ ॢ-e ॣ-ai ।-o ॥-au

Piemēri: क-ka कI-kā कि-ki की-kī कु-ku कृ-kū कू-kr कृ-kṛ के-ke कै-kai को-ko कौ-kau

Ja divi vai vairāki līdzskaņi seko viens otram, tad parasti tos raksta kopā īpašā veidā (šos savienojumus sauc par ligatūrām), piemēram: क्ष-kṣa श-tra

Ja aiz līdzskaņa nav rakstīts neviens patskanis, tad tiek pieņemts, ka līdzskanim seko patskanis a.

Virāma (◌) norāda, ka vārda nobeigumā nav neviena patskaņa: क्

Avagraha (◌) norāda uz to, ka vārda sākumā izlaists "a", un to apzīmē ar apostrofu (').

Sanskrita transliterācijā dotais teksts izrunājams šādi:

Patskaņus – *a, ā, i, ī, u, ū* – izrunā tāpat kā latviešu valodā. Patskani *ṛ* izrunā kā *ri* vārdā *krist*. Patskani *e* izrunā kā *ē* vārdā *ērglis*; *ai, au* un *o* izrunā mazliet garāk nekā latviešu valodā.

Rīkles līdzskaņus – *k, kh, g, gh* un *ṅ* – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *κ* izrunā kā vārdā *kaķis*, *kh* kā vārdā *rika*, mazliet piedvešot *h*, *g* izrunā kā vārdā *govs*, *gh* kā vārdā *mugura*, piedvešot *h*; *ṅ* izrunā kā vārdā *banga*.

Palatālos līdzskaņus – *c, ch, j, jh* un *ñ* – izrunā ar mēles vidus daļu. *C* izrunā kā vārdā *čūska*, *ch* kā vārdā *buča*, mazliet piedvešot *h*, *j* izrunā kā *dž* vārdā *Džūkste*, *jh* izrunā līdzīgi, tikai piedvešot *h*; *ñ* izrunā kā vārdā *dūņas*

Smaganu līdzskaņus – *ṭ, ṭh, ḍ, ḍh, ṇ* – izrunā ar paceltu mēles galiņu, līdzīgi ka angļu vārdos *tub, light-heart, dove, red-hot, nut*.

Zobu līdzskaņus *t, th, d, dh* izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *T* izrunā kā vārdā *tīrums*, *th* kā vārdā *mati*, piedvešot *h*, *d* izrunā kā vārdā *diena*, *dh* kā vārdā *gludināt*, piedvešot *h*.

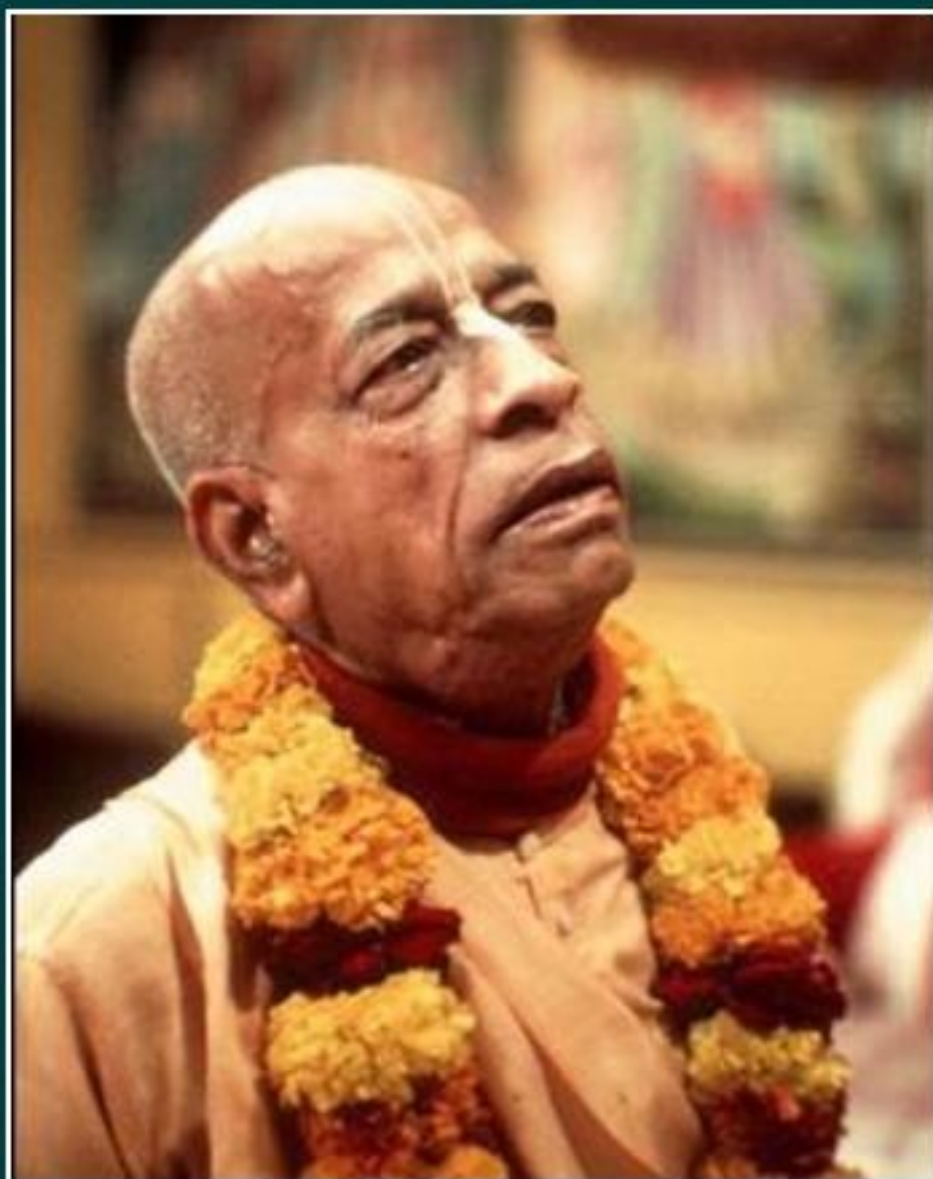
Lūpu līdzskaņus – *p, ph, b, bh* – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *P* izrunā kā vārdā *priede*, *ph* kā vārdā *pupa*, piedvešot *h*, *b* kā vārdā *balodis*, *bh* kā vārdā *dabūt*, piedvešot *h*. *M* izrunā kā vārdā *māte*.

Puspatskaņus – *y, r, l* un *v* – izrunā kā vārdos *jauns, riet, laiva* un *vējš*. Šņāceņus *ś, ṣ* un *s* izrunā attiecīgi kā vācu vārdā *sprechen*, kā vārdā *šņākt* un *saule*. Burtu *h* izrunā viegli, kā angļu vārdā *home*.

Anusvāra *m̐* ir tīri nazāla skaņa, un to izrunā kā vārdā *grumba*. Visarga *ḥ* ir elpas skaņa, to izrunā ļoti viegli. Divrindes beigās *aḥ* izrunā kā *aha*, *iḥ* kā *ihi*.

Zilbes sanskritā netiek stingri uzsvērtas, nav arī pauzes starp vienas rindas vārdiem, runas plūdumā tiek ievērota tikai atšķirība starp garajām un īsajām zilbēm (garās zilbes ir divreiz garākas par īsajām). Zilbe ir gara, ja patskanis tajā ir garš (*ā, ai, au, e, ī, o, ī, ū*) vai īsajam patskanim seko vairāk nekā viens līdzskanis (to skaitā *ḥ* un *m̐*). Aspirētie līdzskaņi (līdzskaņi, kuriem seko *h*) šajā gadījumā tiek uzskatīti par vienu līdzskani.

Grāmatas tekstā galvenokārt lietota sanskrita fonētiskās transkripcijas sistēma, kas dod iespēju latviešu lasītājam bez īpašām priekšzināšanām sanskritā pietiekami pareizi izrunāt sanskrita valodas vārdus un terminus. Šī sistēma izmantota vārdos, kas nav rakstīti kursīvā.

*Norādījumi ir nektārs, ja tie izkausē
sirdi, izgaismo dzīves ceļu un rieš acīs
Dievišķas mīlestības asaras.*